

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

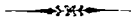
til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole

i Aaret 1890.

Viborg.

F. V. Backhausens Bogtrykkeri.
1890.

In d h o l d.

I.	Slutprøver	Side	1.
II.	Disciplene	—	16.
III.	Arbejdets Ordning	—	26.
IV.	Aarets Arbejde	—	34
V.	Understøttelsesmidler	—	64.
VI.	Samlinger	—	73.
VII.	Regnskabsvæsen	—	82.
VIII.	Bygninger og Løsøre	—	84.
IX.	Fra Brevbindene og Kopibøgerne	—	86.

I. Slutprøver.

Ved Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet modtog Rektoratet d. 22. Maj f. A. Meddelelse om, hvilke Tider der var fastsatte til Udarbejdelsen af de skriftlige Arbejder til den forestaaende Afgangsprøve for 6. og Aarsprøve for 4. Kl. samt almindelig Forberedelsesprøve. Og d. 1. Juni modtog det fra Prof. Dr. Julius Petersen et Udkast til Fordelingen af de Prøver, hvorved Inspektionen vilde ordne Kontrollen og Censuren, og kom saaledes til Kundskab om, at Prof. Petersen kom til paa Inspektionens Vegne at lede Kontrollen ved Skolerne i Jylland og Fyn. Endelig modtog det d. 10. Juni i 2 Aftryk et Skema „over de af Undervisningsinspektionen kontrollerede Examina ved de lærde Skoler og tilhørende Realskoler“ i de to nævnte Landsdele. Af dette Skema saaes det, at Prof. Petersen selv vilde medvirke ved Prøverne i Fysik med 6. Kl., Mathematik med 4. Kl.'s stud. Afdeling og i begge de nævnte Fag ved alm. Forberedelsesprøve, medens paa Inspektionens Vegne Skoleforstander Vald. Petersen fra Odense vilde komme til at gøre det i Engelsk paa begge de vedkommende Steder, Rektor Ankjær fra Aalborg i Tysk paa alle tre Steder, Adjunkt Zerlang fra Odense i Fransk ved den stud. Afgangsprøve og den alm. Forberedelsesprøve, Prof. Dr. Kr. Erslev fra København i Historie ved Afgangsprøven og Geografi ved Aarsprøven med den stud. Afdling.

af 4. Kl., Dr. Winkel-Horn ligeledes fra København i Dansk og Oldnordisk ved Afgangsprøven og i Dansk ved alm. Forberedelsesprøve, og Kand. Drachmann sammesteds fra i Latin ved Afgangsprøven samt i latinsk Stil med de to Privatister i 4. Kl. Ved de øvrige Prøver blev det i Henhold til den i Indbydelseskiftet fra ifjor omtalte Bestemmelse overladt Rektoratet selv at ordne og fastsætte det fornødne med Hensyn til Tid og Bedømmelse.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning.

Der indstillede sig følgende 12 Disciple af Skolens 6. Klasse, som med Undtagelse af Nr. 8, 9 og 11 alle her ved Skolen havde bestaaet 4. Klasses Aarsprøve, Nr. 3 og 7 i 1886, de øvrige i 1887.

1. Carl **Christensen**, Søn af Gaardejer Søren Chr. paa Nedergaard i Vellevej Sogn, Houlbjerg Hrd., Viborg Amt, optagen i Skolens 1. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 17 Aar d. 5. Januar 1889;
2. Carl Christian **Christensen**, S. af Gaardejer Jørgen Chr. i Hindbjerg Sogn, Lysgaard Hrd., Viborg Amt, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 18 Aar d. 22. Septbr. 1888;
3. Helmuth Villiam **Dige**, S. af Kbm. Peter Ingvard D. i Skive, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 19 Aar d. 14. Marts 1889;
4. Einar **Glud**, S. af Prokurator Gerhard Emil Gl. i Højbjerg, Lysgaard Hrd., Viborg A., opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 3. April 1889;
5. Einar **Hoff**, S. af Landinspektør, Godsforvalter paa Tjele, Gustav L. F. H. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 19 Aar d. 18. Juni 1889.

6. Jakob Peter **Jakobsen**, S. af Gaardejer Hans J. i Ulkjær, Sindbjerg Sogn, Nørvang Hrd., Vejle Amt, opt. i 3. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 19 Aar d. 13. Decbr. 1888;
7. Christian Johan **Johansen**, S. af Avlsmand Carl John. J. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 15. Juli 1889;
8. Josef Christian **Knudsen**, S. af Partikulier Jos. Kn. i Thisted, som i 1886 havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve uden Fransk ved Thisted Realskole med $82\frac{2}{3}$ Points, i de anordnede 6 Fag $34\frac{1}{3}$ P. og i 1887 her ved Skolen Prøven i latinsk Stil med godt, opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. 1886, fyldt 18 Aar d. 7. April 1889;
9. Jørgen Peter **Lauritsen**, S. af Husmand Christen Møller L. i Maabjerg ved Holstebro, som i 1886 med Udmærkelse havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve med 3 Sprog ved Holstebro Realskole med 123 P., i de 6 Fag $55\frac{2}{3}$ P. og i 1887 her ved Skolen Prøven i latinsk Stil med mg÷, opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. 1886, fyldt 20 Aar d. 20. Februar 1889;
10. Peter Rochegune **Munch**, S. af den forhenværende Ejer af Skabermølle i Rind Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt, Christen Møller M., opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 18 Aar d. 25. Juli 1888;
11. Christian Elith **Petersen**, S. af Snedkermester Niels Chr. P. i Holstebro, som i 1886 havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve med 3 Sprog ved Holstebro Realskole med $96\frac{1}{3}$ P., i de 6 Fag $47\frac{2}{3}$ P. og derpaa i 1887 her ved Skolen Prøven i latinsk Stil med tg+, opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. 1886, fyldt 18 Aar d. 3. Septbr. 1888; og
12. Peder **Severinsen**, S. af Husmand og Snedker

paa Thorsø Mark i Valldby Sogn ved Grenaa Anders S., opt. i 2. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 20 Aar d. 5. Marts 1889;

samt en Privatist, nemlig:

Magnus Henrik **Madsen**, S. af Forretningsfører M. i København, som i Aaret 1887 ved Borgerdydsskolen paa Christianshavn som Privatist havde bestaaet Prøven i de 5 Afslutningsfag ved 4. Klases Aarsprøve med $21\frac{1}{3}$ P. og i 1888 sammesteds Prøven i latinsk Stil med tg, fyldt 21 Aar d. 22. Februar 1889.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare:

i Dansk som fri Opgave: Agerdyrkingen som Kulturens Begyndelse;

og over et kendt Stof: Om H. C. Ørstedes Opdagelse og de vigtigste Opfindelser, der ere blevne en Følge af den;

i Latin til Oversættelse paa Dansk:

Videntes principes regni Sueciæ regem Albertum ad tyrannidem esse conversum, nuntios miserunt ad Margaretam, Daniæ et Norvegiæ reginam, rogantes, ut in tantis angustiis se consiliis et auxiliis adjuvare dignaretur; sic enim et Daniæ reges et Norvegiæ olim facere consueverunt. At illa, paternæ calliditatis et ambitionis avaritiæque non expers, coepit animo vovere, quoniam modo posset etiam Sueciæ regnum duobus, quæ jam habebat, adjungere. Aptum igitur tempus advenisse rata, ante sibi certa ab iis promissa dari volebat, quam opem iis polliceretur. Quare coepit blando sermone eos inducere, ut pro regni legibus suisque privilegiis viriliter et animose armis certarent, neu sinerent regnum tam gloriosum totque victoriis insigne per viles et ignobiles peregrinos occupari; rursus memorabat, quam benigne quamque humane ipsa inter eos dominatura esset, si eorum facta esset regina. Quibus illi auditis, simul angustiis undique pressi, promiserunt, se dominam illam assumpturos, si fideliter suis necessitatibus subvenisset. Exinde, Margaretæ auxilio freti, regi Alberto obedientiam subtrahere omnique ratione se aperte ei opponere coeperunt, dicentes, eum non rite electum regem, sed violenter sibi ingestum esse; contra quos quum ille vehementius

se erexisset et omnibus viribus eniteretur, ut seditionem comprimeret, totum regnum per aliquot annos bello ardebat, urbes comburebantur, rustici spoliabantur, terraque pæne relinquebatur inculta. Denique Margareta, quam rex imprudens variis contumellis lacessivisse dicitur, exercitum suum duce Henrico Parow vel, ut alii narrant, Ivaro Lykke in Sueciam misit, quocum principes Succorum seditiosi se mox conjunxerunt; contra Albertus validum exercitum contraxerat, quem maxime auxiliis e Germania arcessitis firmaverat. In Fala, qui est saltus Vestrogotiæ, a. d. v. Kal. Martias anni MCCCLXXXIX proelium commissum est, ante quod quum Germani gloriati essent, singulos se ternos Suecos non solum victuros, sed etiam ligaturos et, quocunque vellent, pulsuos esse, res longe alium habuit exitum. Captus est enim rex Albertus cum filio suo Erico et multis nobilibus, reliquo exercitu aut occisa aut passim fugiente.

ingero = paatvinger. Fala = Falen (hvorefter Falköping har Navn).

og i Fransk til Oversættelse paa Fransk:

Paa et Kaart, der er udgivet 1792 af den svenske Baron Hermelin, findes Navnet Kasuando angivet i den nordlige Del af Finland ¹⁾. Siden Landets Forening med Rusland er denne Flække bleven Kirkeby ²⁾, skønt den kun omfatter sex plumpt opførte, fattige og forfaldne Boliger. Disse beboes af Finlændere ³⁾, som ikke have andre Hjælpekilder end Udbyttet af deres Fiskeri og af deres Kvæg. Egnen, som omgiver dem, gennemskaeres af Muonio-Elven og bliver ofte oversvømmet. Man kan hverken dyrke den eller besaa den, og naar Sommeren er varm nok til, at Høet kan tørres, er det et heldigt Aar. Præstens Bolig bestaar, ligesom Bøndernes, af flere Træhytter. Der er en Have, hvor han har faaet Roer til at gro, og en Avlsgaard, som han selv driver. Thi hans Indtægter ere saa beskedne, at han næppe vilde kunne have sit Udkomme, dersom han ikke levede ligesom Bønderne, og dersom han ikke, ligesom de, havde sin Høhøst og sin Hjord. Størstedelen af hans Sognefolk ere saa fattige, at de næppe kunne betale ham en Franc for en Begravelse eller et Bryllup. I denne afsidesliggende Bopæl, hvor alt, hvad der tjener til det daglige Livs Fornødenheder, maa betales meget dyrt, lykkes det kun ved en stræng Sparsommelighed Præsten at sørge for sin Families Underhold.

¹⁾ Finlande. ²⁾ chef-lieu de paroisse. ³⁾ Finlandais.

I Bedømmelsen deltog foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af den vedføjede Oversigt A, hvor, ved de paagældende af Skolens Disciple, de Tal, der findes indskudte efter deres Navne, angive de Tal Points, hver især af dem i sin Tid ved 4. Klasses Aarsprøve havde opnaaet henholdsvis i samtlige Fag og i de 5 afsluttede.

b. Almindelig Forberedelsesprøve samt Aarsprøve for den stud. Afdeling af 4. Klasse.

I 4. Kl. sad der 12 Disciple, af hvilke 7 vare Realdisciple, og deraf igjen 2 kun skulde underkaste sig Prøve i 2 Sprog, medens af de studerende 1 hørte til den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, de øvrige 4 til den historisk-sproglige. Desuden skulde Disciplen **Ove Christian Krarup** af 5. Klasse, som i Aaret 1888 havde bestaaet 4. Klasses Aarsprøve med 54 P., men i de 5 Afslutningsfag kun havde opnaaet $10\frac{1}{3}$ P., nu underkaste sig fornyet Prøve i disse Fag, idet Ministeriet ved Skrivelse af 27. Juli 1888 havde givet Tilladelse til, at han maatte flyttes op i 5. Klasse, mod at han i 1889 ved en gentagen Prøve i samtlige 5 Fag skulde opnaa mindst 15 Points. Og der havde fremdeles meldt sig en Discipel af 5. Klasse, **Jacob Bjerre Jacobsen**, som i Aaret 1888 ved Realskolen i Struer havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve uden Fransk med 100 P., i de 6 Fag 46 P., og derefter havde tilbragt et Aar her ved Skolen, idet han havde deltaget i 5. Klasses Undervisning i de Fag, hvori han havde kunnet følge med Klassen, hvorefter han nu ved Siden af Optagelsesprøve til samme Klasse ønskede at underkaste sig Prøve i latinsk Stil, og endelig en Priva-

A. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning 1889.

	Dansk skr.		Dansk mundtl. og Oldnordisk.	Fransk skr. og mdl.	Tysk.	Engelsk.	Historie.	Latin			Gresk.	Naturfære.	Points.	Hovedkarakter.
	Fri Opg.	Bnd. Opg.						skr. Ovr. fra Latin.	mundtlig med uden Forberedelse.	mg ÷				
Christensen. Carl. (71 $\frac{1}{3}$ -30 $\frac{1}{3}$)	g+	g+	mg ÷	mg ÷	ug ÷	"	ug ÷	g+	mg	mg ÷	mg	mg ÷	92 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Christensen. Carl. Chr. (71 $\frac{2}{3}$ -32 $\frac{1}{3}$)	mg ÷	g+	g	mg ÷	"	ug ÷	ug ÷	mg ÷	mg	g	mg	mg	92	1. Karakter.
Dige. H. V. (38 $\frac{1}{3}$ -18 $\frac{1}{3}$)	g	mg ÷	tg	g	"	mg	g	g ÷	tg+	tg	tg+	mg ÷	57 $\frac{1}{3}$	3. Karakter.
Glud. E. (56 $\frac{2}{3}$ -30)	mg ÷	g+	mg ÷	g+	"	mg	mg ÷	g+	g+	g+	g+	ug ÷	85 $\frac{1}{3}$	1. Karakter.
Hoff. E. (52 $\frac{2}{3}$ -23 $\frac{2}{3}$)	g+	g	g+	mg ÷	mg ÷	"	mg	g+	mg ÷	mg ÷	mg	mg	88 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Jakobsen. J. P. (70 $\frac{2}{3}$ -28)	mg+	mg	ug ÷	mg	mg+	"	ug ÷	ug ÷	mg	mg+	mg+	mg+	102 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Johansen. C. J. (77 $\frac{1}{3}$ -32 $\frac{2}{3}$)	mg ÷	mg	mg	mg+	"	ug ÷	ug	mg	ug ÷	ug	ug ÷	ug	104 $\frac{2}{3}$	1. Karakter med Udmærkelse.
Knudsen J. C.	tg+	tg+	g ÷	g+	"	mg ÷	g	g	g ÷	tg	g+	g+	62 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.
Lauritsen. J. P.	mg ÷	mg	mg+	mg ÷	"	mg+	mg+	mg ÷	ug ÷	mg ÷	ug ÷	ug ÷	98 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Munch. Peter R. (82 $\frac{2}{3}$ -39)	mg	mg	mg+	mg+	"	mg+	ug	ug ÷	ug ÷	mg	ug ÷	ug	105	1. Karakter med Udmærkelse.
Petersen. C. E.	g	g+	g+	g+	"	mg+	mg ÷	g	mg ÷	g	g+	mg+	82 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.
Severinsen. P. (68 $\frac{1}{3}$ -30 $\frac{1}{3}$)	mg	g+	mg ÷	g	"	g+	g	mg	g	mg ÷	tg	tg	66	2. Karakter.
Privatist:														
Madsen. M. H. (-21 $\frac{1}{3}$)	g+	g+	mg ÷	tg ÷	"	mg+	mg	mdl+	tg ÷	g ÷	tg	g ÷	39	Ikke bestaaet.

tist, Frederik Friis **Berg**, som samme Aar ved Skive Realskole havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve med 3 Sprog med 116 P., i de 6 Fag $41\frac{2}{3}$ P. og nu ligeledes ønskede at underkaste sig Prøve i latinsk Stil.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare for alle Klassens Disciple:

i Dansk: Beskrivelse af en eller anden dansk Egn;

i Geometri:

1. I en retvinklet Trekant er Hypotenusen $2a$ og den ene Vinkel 30° . Tre Cirkler have deres Centrer i de tre Vinkel-spidses, og enhver af dem rører de to andre udvendig. Beregn Radierne og beregn det Areal, der ligger mellem de tre Cirkler.

2. En Trekant skal konstrueres; man kender den ene Sides tilsvarende Højde og Median og véd, at denne Side er dobbelt saa stor som en af de andre Sider;

og i Arithmetik:

1. A udsætter 9000 Kr. til 2 pCt. halvaarlig; efter 4 Aars Forløb anbringer han $\frac{5}{6}$ af det, som Kapitalen er voxet til, til $2\frac{1}{2}$ pCt. halvaarlig, medens Resten bliver staaende til 2 pCt. halvaarlig. Hvor meget vil A kunne hæve efter 8 Aars Forløb? Der forudsættes stadig Rente og Rentes Rente.

2. Find x af Ligningen

$$\sqrt{x-a^2} + \sqrt{x-b^2} = a-b;$$

specielt antages $a=b$.

3. Hvorledes bestemmes de to cifrede Tal, der have den Egenskab, at Forskjellen mellem Tallet og det Tal, der faas ved Ombytning af Cifrene, er et Tal med eet Ciffer? (dog ikke Nul);

for de studerende Disciple samt de to Privatister:

i Latin til Oversættelse paa Latin:

Oraklet havde befalet Athenienserne at bringe Theseus's Ben til Athen og begrave¹⁾ dem med store Hædersbevisninger; men alle troede, at han var begravet paa Øen Scyrus. Da nu Cimon havde bemægtiget sig denne Ø, gjorde han sig Umage for at finde Graven²⁾. Forgæves spurgte han dem, som boede der, hvor Theseus laa. Medens han ivrigt søgte Stedet, skal han have seet, at en Ørn³⁾, som sad paa en Gravhøj⁴⁾, skrabede⁵⁾ med Klørerne⁶⁾ i⁵⁾ Jorden⁷⁾. Dette holdt han for et

godt Varsel og befalede sine Folk at undersøge ⁸⁾ Stedet. Der fandt man en Kiste ⁹⁾, en Lanse og et Sværd. At dette var Theseus's Kiste, erkendte de af mange Tegn ¹⁰⁾. Alt, hvad der var fundet, blev bragt om Bord ¹¹⁾ paa et Skib og ført til Athen. Da Athenienserne havde hørt, at Cimon vendte hjem med Theseus's Ben, vare de fulde af Glæde; Theseus, hvem de ydede ¹²⁾ guddommelig Ære, fordi han havde bevist deres By de største Velgerninger, syntes dem at komme levende til Athen. Under stor Højtidelighed ¹³⁾ blev Kisten og Vaabnene bisatte ¹⁴⁾ midt i Byen.

1) begraver = sepelio. 2) Grav = sepulcrum. 3) Ørn = aquila. 4) Gravhøj = tumulus. 5) skraber i = eruo. 6) Klo = ungvís. 7) Jord = humus. 8) undersøger = scrutor, l. 9) Kiste = arca. 10) Tegn = indicium. 11) bringer om Bord = impono. 12) yder = habeo. 13) Højtidelighed = pompa, — ae. 14) bisætter = condo;

og for Realdisciplene
i Engelsk til Oversættelse paa Dansk:

In the first year of its existence the Eddystone lighthouse was the scene of a dark tragedy. It was then kept by two men who relieved ¹⁾ each other to keep watch and put up fresh candles. One day a signal of distress was seen flying from the tower. The system of signalling was not greatly developed at that time, and besides the sea was so bad that boats could not approach near enough to speak to the keepers of the lighthouse. What was going on inside? The most alarming conjectures ²⁾ ran along the coast, but yet at nightfall the light still burned. The two keepers had mothers; they were married, and great was the anxiety of the poor women. At last, though the weather was still alarming, sailors were able to land on the reef with some difficulty. A revolting ³⁾ smell filled the whole tower, and at once announced the presence of a corpse. Only one man was alive, and what that man had suffered could be guessed from his paleness, his gloomy silence, and his thin and feeble limbs. His comrade had been dead for nearly a month: his first idea had been to cast the body into the sea. When about to do so, he was restrained ⁴⁾ by a frightful reflection that crossed his brain. Would he not be accused of being an assassin? Would not the human law cry in his ears, „Cain, what hast thou done with thy brother?“ What witnesses could he call to his justification? Accordingly he made a clumsy coffin ⁵⁾ in which

he laid his comrade, and with sublime⁶⁾ courage undertook to watch the light alone. But the supernatural efforts and the constant presence of death completely broke him down, and the men who first came to rescue him fancied that they saw a corpse guarded by a ghost.

1) to relieve, at afløse. 2) conjecture, Gising. 3) revolting, afskyelig. 4) to restrain, at holde tilbage. 5) coffin, Kiste 6) sublime, ophøjet;

og i praktisk Regning:

1. 1080 Tdr. Hvede ere købte for 11,21 Kr. pr. Td. og sælges efter Vægt. 1 Td. vejede ved Købet 215 \mathcal{L} , der ved at ligge svandt $1\frac{2}{3}$ pCt. Ved Salget vindes $8\frac{1}{3}$ pCt. paa Indkøbsprisen. Find Salgsprisen for 100 \mathcal{L} .

Hvis der var indkjøbt det dobbelte Antal Tdr., medens de øvrige Forhold vare som oven for, hvilken blev da Salgsprisen?

2. En cylinderformet Beholder, hvis Grundflades Radius r er 9,7538 Fod, er fyldt til en Højde $h = 3,4769$ Fod med Saltvand, hvis Vægtfylde er 1,1407, og som indeholder 7 pCt. Salt; hvor mange \mathcal{L} Salt er der i Opløsningen? Hvor mange pCt. Salt vil der blive, hvis der afdampes 55107,3 \mathcal{L} Vand? Cylindrens Kubikindhold er $\pi r^2 h$; $\pi = 3,1416$. 1 Kubikfod Vand vejer 61,987 \mathcal{L} . (Logarithmer anvendes.)

I Bedømmelsen deltog, foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd, for Naturhistoriens Vedkommende Justitssekretær Morville og ellers kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af de tilføjede Oversigter B. 1 og 2.

Den almindelige Forberedelsesprøve bestodes altsaa af samtlige de 7 Disciple, der sad i Klassen, nemlig:

1. Jacob Nørgaard Kronborg **Andersen**, Søn af Ejeren af Kølbygaard i Hundstrup Sogn, Hillerslev Hrd. i Thy Hans Andr. Rud. A., optagen i Skolens 1. Klasse d. 19. Avg. 1884, fyldt 16 Aar d. 23. Avg. 1888;
2. Ludvig **Balle**, S. af Ejeren af Spøttrup i Rødding Sogn i Salling Ludv. Hnr. Thom. B., opt. i

B 2. Almindelig Forberedelsesprøve i Juni og Juli Maaneder 1889.

	Dansk		Engelsk skr. og mundtl.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Naturlære.	Geometri skr. og mundtl.	Regning.	Arithmetik skr. og mundtl.	Orden med de skr. Arbejder.	Points.	Udfald.
	mundtlig.	skriftl.													
Andersen. J. N. K.	mg	mg ÷	mg ÷	mg	g ÷	g +	tg	g	tg +	tg ÷	tg ÷	tg +	mg	70	Bestaaet.
Balle. L.	mg ÷	g ÷	mg	mg	g +	mg ÷	g ÷	tg +	mg +	mg ÷	tg +	g	mg	87	Bestaaet.
Daae. A. C. S.	tg +	g ÷	g ÷	mg ÷	"	tg +	g ÷	g +	g +	mg	g	tg	mg ÷	62 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.
Hansted. S. C.	ug ÷	g +	mg +	ug ÷	mg +	ug ÷	mg ÷	mg +	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg +	mg	115	Bestaaet.
Philipsen. G. V.	g	g +	mg ÷	g	g +	mg +	tg +	g	mg +	g	ug ÷	g	mg ÷	90 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.
Preisler. B. G. S.	mg ÷	g	g ÷	tg ÷	"	tg	tg ÷	mg ÷	tg ÷	mg +	tg	mg +	mg	55	Bestaaet.
Siersted. H. B.	mg ÷	g +	g +	mg ÷	g ÷	g +	tg +	g +	g ÷	mg	mg ÷	ug ÷	mg	90 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.

1. Kl. d. 19. Avg. 1885, fyldt 16 Aar d. 13. Decbr. 1888;
3. Albert Christian Sophus **Daae**, S. af Avlsbruger Anders D. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1885, fyldt 17 Aar d. 19. Juni 1889;
4. Søren Christian **Hansted**, S. af Overbanemester Peder H. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1885, fyldt 16 Aar d. 16. Juni 1889;
5. Georg Valdemar **Philipsen**, S. af Kartefabrikant Ernst P. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1885, fyldt 16 Aar d. 31. Maj 1889;
6. Benjamin Georg Sporon **Preisler**, S. af Købm. Georg D. P. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 16 Aar d. 9. Avg. 1888; og
7. Hans Bagger **Siersted**, S. af Købm. Fredr. S. i Viborg (siden død i Kbh.), opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 16 Aar d. 3. Juni 1889.

Desuden opnaaede alle de i Klassen siddende studerende Disciple det Tal Points (33), der er sat som Vilkaar for, at de kan erhverve sig Rettigheder jævnsides med dem, der have bestaaet den almindelig Forberedelsesprøve. Iblandt dem var der en, der maatte forlade Skolen, fordi han her ikke kunde komme videre i matematisk-naturvidenskabelig Retning,

nemlig Vilhelm **Glud**, S. af Prokurator Grh. Eml. Gl. i Højbjerg, Lysgaard Hrd., Viborg Amt, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 16 Aar d. 10. Januar 1889.

c. Latinprøve for Farmaceuter

er, siden Beretningen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift, her ved Skolen bleven afholdt med 3 Examinander, nemlig:

1. Christen **Holst**, S. af Stiftsfysikus Dr. med. Erik Holst i Ringkøbing, født d. 31. December 1872;

2. Jens Peter Marius **Bollerup**, S. af afd. Boghandler Chr. P. J. Bollerup i Ringkøbing, født d. 12. November 1873; og
3. Charlotte Amalie Dagmar **Schou**, Datter af Distriktslg. C. Schou i Skive, født den 25. Juli 1869.

Foruden den mindre Læsebog, der kræves læst, og hvortil Nr. 1 og 2 havde valgt Forchhammers, Nr. 3 Mikkelsens, opgav Nr. 1 de 33 første Kapitler af Cæsars Gallerkrig, Nr. 2 de to første Bøger af Evtrops Breviarium historiae Romanæ samt de 11 første Kapitler af 3. Bog, og Nr. 3 af Kornelius Nepos Miltiades, Themistokles, Aristides og Pausanias.

Overhøringen udførtes hver Gang af Rektor H. H. Lefolii med Tilkaldelse som Meddomsmand af Overlærer, Lærer i Latin ved Skolen Chr. Ramsgaard, og alle 3 Examinander **bestode** Prøven, Nr. 1 d. 23. September f. A. med godt+, Nr. 2 d. 23. December s. A. og Nr. 3 d. 13. Januar d. A., begge med meget godt.

a. Halvaarsprøven holdtes i Løbet af de to sidste Uger før Juleferien. Den skriftlige Prøve omfattede samtlige vedkommende Fag, og Arbejderne udførtes dels paa passende Tider i Ugen fra 9. til 14. December, dels for 5. Klasses Vedkommende paa de to første Dage i Ugen 16.—21. s. M., som ellers helt optoges af de mundtlige Prøver, dog saaledes, at der om Lørdagen den 21. blev Tid tilovers til Sammentælling og statistisk Opgør, saa at Udfaldet kunde kundgøres for den samlede Skole Kl. 1³/₄. Mundtlig Prøve holdtes med 6. og 4. Klasse i alle Fag, med 5. i alle undtagen Latin uforberedt, Dansk og Oldnordisk, Tysk og Engelsk, med 3., 2. og 1. ikke i Religion, med 3. heller ikke i Tysk og i Realafdelingen Naturlære, med 3. og 2. Kl. heller ikke i Dansk med Realafdelingen, og med 1. ikke i Geometri; i 3. og 2. Kl. blev ved den mundtlige Prøve de enkelte Disciple kun

overhørte hver i et af de to matematiske Fag, medens i 3. Kl. alle Disciplene fik skriftlige Opgaver i begge Fagene. I begge Forberedelsesklasser omfattede Prøven alle Fag med Undtagelse af danske Vers med Klassen a. Foruden Dansk i 6. og 1. Klasse, uforberedt Latin i 6. og danske Vers i Klassen b, hvori Rektor Lefolii selv overhørte, deltog han i Bedømmelsen af de danske og de latinske Stile i alle Klasser og af de mundtlige Prøver i Oldnordisk i 6., Latin i 4., 3. og 2., Geografi i 4., 2., 1. og b, og i Dansk i b, medens han var tilstede helt eller til Dels ved Prøven i Mathematik i 4., 3. og 2. Klasse; ellers fældtes Dommen af en Lærer til foruden den vedkommende Faglærer, som besørgede Overhørelsen.

b. Optagelsesprøven over de Disciple, der vare meldte til at gaa over fra Forberedelsesskolen til Kathedralskolen, blev afholdt saaledes, at den udgjorde en Del af den samlede Aarsprøve for begge Skoler, idet i hvert Fag vedkommende Lærer i Kathedralskolens 1. Klasse i Forening med Faglæreren i Forberedelsesskolens øverste Klasse fældte Dommen, og den endelige Afgørelse om Optagelsen blev truffen ved Lærermødet efter Afslutningen af den hele Aarsprøve. Over de andre Disciple, der vare meldte til Indtrædelse enten i Forberedelsesskolen eller i Kathedralskolen, holdtes Optagelsesprøven paa sædvanlig Maade Torsdagen den 4. Juli, saaledes at hver Discipel i hvert Fag blev prøvet af den Lærer, der i Aarets Løb havde undervist i Faget i den Klasse, der var nærmest under den, han var indmeldt til, kun til Frbkl. a. af denne Klasses egen Lærer; 3 Disciple, der skulde underkaste sig Optagelsesprøven til 5. Kl., blev prøvede ved denne Klasses Aarsprøve i de vedkommende Fag.

c. Offentlig Prøve i Sang for Skoleaaret 1888/89 afholdtes Fredagen d. 31. Maj Kl. 5. Der blev i alt sunget 14 Sange, nemlig enstemmig af samtlige syngende Disciple i hele den samlede Skole 2, i Forberedelsesskolen 2 og i Kathedralskolen 2, tostemmig af 6. og 5. Klasse 4 og trestemmig af Kathedralskolen 4 Sange.

d. Offentlig Prøve i Gymnastik for Skoleaaret 1888/89 afholdtes med 6. og 5. Klasse Tirsdagen d. 16. April f. A. fra Kl. 12—2, med 4. og 3. Kl. Onsdagen d. 15. Maj 12—2, med 2. og 1. Klasse Tirsdagen d. 14. Maj 12—2 og med Forberedelsesskolen Mandagen den 13. Maj 1—2. Foruden Skolens to Lærere i Faget deltog i Bedømmelsen for 6. og 5. Klasses Vedkommende

Premierltnt. Schrader og for de andre Klassers Premierltnt. Helsing. Paa Grundlag af en Karakter, hver af de to Lærere for sine Klassers Vedkommende forud havde givet hver Discipel for hans Flid og Fremgang i Faget Aaret igennem, fastsattes Dommen efter et rimeligt Hensyn til Prøvens Udfald og udtryktes ved Karakterer, der bleve indførte i Examensprotokollen ved den sidst afholdte Halvaarsprøve og meddelte Hjemmet.

e. I Dans fremstilledes ved Afslutningen af Øvelserne for Vinteren 18⁹⁹/₀₀ af Deltagerne fra Kathedralskolens Klasser offentlig Mandagen d. 17. Marts 2. Afdeling (Begynderne), Tirsdagen d. 18. Marts 1. Afdeling (de ældste) og Onsdagen d. 19 Marts 3. Afdeling, hver Dag Kl. 5.

II. Disciplene.

Da Meddelelsen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift d. 5. Maj f. A., talte Kathedralskolen 93 Disciple, Forberedelsesskolen 33, tilsammen 126 Discipl., hvis Fordeling efter Klasse, Fag og Retning saaes af en tilføjet Oversigt.

Den 10. Juli udtraadte af Skolens 2. Realkl. Chr. Frdr. Andersen.

Efter overstaaet Afgangsprøve udtraadte af 6. Kl. de ovenomtalte 12 Disciple, og af 4. Kl.'s Realafdeling de 7 Disciple, der, som ovenfor meddelt, havde bestaaet den alm. Forbrdlspr., og af samme Klasses studerende Afdeling Vilhelm Glud, som fik Vidnesbyrd om at være moden til Opflyttelse i 5. Kl. og dermed overførtes til Roskilde Kathedralskole for der at gaa videre i matematisk-naturvidenskabelig Retning. Desuden udtraadte af 1. Kl.'s Realafdl. Thorvald Ditzel for andensteds at fortsætte sin Skolegang, og af Forbrdlsesk. b Ove Foersom, som ved Optagelsesprøven var erklæret moden til Optagelse i Kathedralskolen, men nu

fulgte sine Forældre, der havde forladt Byen. Saaledes kom Kathedralskolen til at tiltræde det nye Skoleaar med 71 af sine tidligere Disciple.

Af Forberedelsesskolen udtraadte, foruden ovennævnte Ove Foersom, efter overstaaet Aarsprøve 15 Disciple, som var fundne modne til Optagelse i Kathedralskolen, saa at den kom til at tiltræde sit ny Skoleaar med 17 af sine tidligere Disciple.

Men da disse 15 Disciple, der udtraadte af Forberedelsesskolen, indtraadte i Kathedralskolen, kom altsaa den samlede Skole til at tiltræde det ny Skoleaar med 103 af sine tidligere Disciple.

Foruden de omtalte 15 Disciple, der kom fra Forberedelsesskolen, optoges der ved Skoleaarets Begyndelse i Kathedralskolen 13 Disciple, som vare blevne forberedte dertil andensteds, saa at Discipeltallet i den ved det ny Skoleaars Indgang var 99.

Ved Optagelsesprøven fandtes 15 indmeldte Disciple modne til Optagelse i Forberedelsesskolen, og desuden optoges ved selve Begyndelsen af det ny Skoleaar endnu 2 Disciple, saa at denne Skole kom til at gaa ind i det ny Skoleaar med 34, den samlede Skole med 133 Disciple.

Siden er der i Kathedralskolen til forskellige Tider optaget 3 Disciple, hvorimod der midt i December Maaned af 4. Klasse udtraadte Peter Ottosen for at fortsætte sin Skolegang i Randers lærde Skole og ved Udgangen af December Maaned af 5. Klasse Johannes Bunde, som led af en livsfarlig Sygdom, hvoraf han siden er død. D. 21. Januar døde Christian Madsen af 3. studerende Klasse; med et svage ligt Legeme havde han hele Tiden under sin Skolegang arbejdet med utrættelig Flid og i alle Maader opført sig tilfredsstillende. Fremdeles udtraadte ved Udgangen af Marts Maaned af 2. Rkl. Valdemar Lind, som skulde i Smedelære, og Alfred Philipsen, som skulde til Han-

delen. Og endelig er Henry Angelo af samme Klasse udmeldt af Skolen og vil, saa snart alt ham vedkommende fra Hjemmets Side kan bringes i fornøden Orden dertil, blive overført til Mantziuses Skole i Birkerød paa Sælland. Af Forberedelsesskolen udtraadte ved Begyndelsen af April Maaned Søren Petersen for at følge sine Forældre til København.

Regnes altsaa den ovenomtalte Discipel Henry Angelo for udtraadt af Kathedralskolen, kommer denne nu ved Begyndelsen af Maj Maaned til at tælle 96 Disciple og Forberedelsesskolen 33, den samlede Skole i alt 129 Disciple, hvis Fordeling efter Klasse, Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt:

Skole.	Klasse.	Studerende.			Realdisciple.			I alt.
		spr.- hist.	math.- naturv.	til- samm.	med 2 med 3 levende Sprog.	til- samm.		
Kathedralskolen.	6	14	"	14	"	"	"	14Dspl.
	5	12	"	12	"	"	"	12 —
	4	8	4	12	2	1	3	15 —
	3 st.	6	6	12	"	"	"	12 —
	3 Rl.	"	"	"	5	2	7	7 —
	2 st.	"	"	4	"	"	"	4 —
	2 Rl.	"	"	"	5	3	8	8 —
	1	"	"	16	2	6	8	24 —
	til- samm.	40	10	70	14	12	26	96Dspl.
Forbrdises- skolen.	b	"	"	"	"	"	"	16Dspl.
	a	"	"	"	"	"	"	17 —
	til- samm.	"	"	"	"	"	"	33Dspl.
	i alt	40	10	70	14	12	26	129Dspl.

Sondringen mellem de to Afdelinger af Realdisciple har sin Grund i den ved Anordningen af 30. Avg. 1881 om den almindelige Forberedelsesexamen § 2

og 3 (Indbydelsesskrift for 1832 Sd. 84 og 85) trufne Bestemmelse, hvorefter kun de Disciple, der agte at indstille sig til Adgangsexamen i Mathematik ved den polytekniske Læreanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugselever, behøve at bestaa Prøve i 3 levende Sprog, medens de øvrige foruden Engelsk kun skulle underkaste sig Prøve i et af de to levende Sprog Fransk eller Tysk efter frit Valg. Hidtil har her ved Skolen alle vedkommende Disciple valgt Tysk.

Medens Kathedralskolens Disciple i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hele Klassen har været samlet i, har siddet imellem hinanden efter Bogstavrækken, uden Hensyn til, om de har været Realdisciple eller studerende, sondres de i efterfølgende Oversigt for 4. Kl's Vedkommende i to Afdelinger, hvorimod de for 1. Klases stilles mellem hverandre, medens for hver især et let forstaaeligt Mærke angiver hans Retning. Ved alle Disciple angives Faderens Stilling og Bopæl, for saa vidt denne ikke er i Viborg; ved de ny optagne, efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9. Avg. 1871, tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

Kathedralskolens 6. Klasse.

1. Andersen. Anders Christian (Værtshusholder i Holstebro). — 2. Bendix. Frederik (afd. Kbm.) — 3. Bruhn. Asger (Borgmester). — 4. Bruun. Christian (Fabrikant paa Søndermølle, Asmild Sogn ved Viborg). — 5. Christiansen. Christian (Skovfoged i Krathuset ved Viborg). — 6. Clausen. Viggo (Sognepræst i Hundstrup, Hillerslev Hrd., Thisted Amt). — 7. Dahl. Einar (Sognepr. i Sejerslev Sogn, Nørre Hrd. paa Mors). — 8. Friis. Aage (Sognepr. i Skyum, Hassing Hrd. i Thy). — 9. Hansen. Christian Frederik (Skolelærer og Kirkesanger

i Sir, Hjerm Hrd., Ringkøbing Amt). — 10. Hansen. Einar Falbe-, (Sagfører og Branddirektør i Holstebro). — 11. Krarup. Ove (Ingeniør, København). — 12. Mulvad. Carl (Fuldmægtig). — 13. Sixhøj. Christian (Kontorist). — 14. Steenstrup. Johannes (Prpt. paa Kristgaard i Vejrum Sogn, Hjerm Hrd., Ringkøbing Amt).

5. Klasse.

1. Aastrup. Hans Peter, født d. 16. Sepbr. 1874, Søn af Sognepræst i Tødsø, Provst i Nørreherred paa Mors Theodor Aastrup. — 2. Berg. Frederik Friis, f. d. 12. Maj 1872, S. af Detailhandler Peter Oversen Berg i Skive. — 3. Breitenstein. Vilhelm, f. d. 31. Marts 1871, S. af Gaardejer Peter Vilhelm Breitenstein i Raabymagle, Borre Sogn paa Møn. — 4. Dahl. Thorvald, Br. til Nr. 7 i 6. Kl. — 5. Gad. Valdemar, f. d. 5. Januar 1873, S. af Sognepræst i Hundborg i Thy Heino Andreas Gerhard Gad. — 6. Grønbæk. Niels (Gaardejer i Jersild, Aulum Sogn ved Herning). — 7. Jacobsen. Jacob Bjerre (Gaardejer i Sandholm, Nørre-Nissum Sogn ved Struer). — 8. Jensen. Søren, f. d. 1. Avg. 1870, S. af Gaardejer Christen Jensen i Hillersborg, Gimsing Sogn, Hjerm Hrd., Ringkøbing A. — 9. Melskens. Ivar (Overlæge). — 10. Nielsen. Viggo (Oversergent). — 11. Sørensen. Niels Peter, f. d. 3. Oktbr. 1867, S. af Gaardejer Søren Sørensen i Stautrup, Koldt Sogn, Ning Hrd., Aarhus Amt. — 12. Sørensen. Søren, f. d. 18. Avg. 1872, S. af Kbm. Lars Sørensen i Thisted.

4. Klasse.

a. 1. Angelo. Aage (Redaktør); *math.-naturv.* — 2. Glarbo. Chr. (Sognepr.); *spr.-hist.* — 3. Halberg. Johan (Kbm.); *spr.-hist.* — 4. Hansen. Herluf (Over-

retsass.); *math.-naturv.* — 5. Jørgensen. Jørg. (Gaardejer og Sognefoged i Lysgaard S., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 6. Kirkegaard. Mads (Gaardejer i Thorning, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 7. Knorr. Julius (Maler i Fiskbæk, Nørlyng Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 8. Ramsgaard. Christian (Overlærer); *math.-naturv.* — 9. Røndtorff. (Forp. paa Himmestrup i Lee Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 10. Rørbye. John (Læge i Salling); *math.-naturv.* — 11. Sivertson. Olaf (afd. Handelsmand; Morfader Provst Møller, Sognepræst i Selde i Salling); *spr.-hist.* — 12. Zeuthen. Frederik (Stiftsprovst); *spr.-hist.*

b. 1. Holst. Jens Augustinus (Købmand i Skagen); 2 *Spr.* — 2. Kisum. Frode (Fabrikant); 3 *Spr.* — 3. Lassen. Peter (Kbmd.); 2 *Spr.*

3. studerende Klasse.

1. Bunde. Hjalmar (Løjtnant, Gaardejer og Kbm. i Hestbæk, Alstrup S., Gislum Hrd., Aalborg Amt); *spr.-hist.* — 2. Hagensen. Anders (Malermester); *math.-naturv.* — 3. Jansen. Henrik (Herredsfoged i Vestervig); *math.-naturv.* — 4. Juul. Lauritz (Ejer af Karolinelund Mølle, Skannerup S., Gjern Hrd., Skanderborg Amt); *math.-naturv.* — 5. Markussen. Otto (Mægler); *spr.-hist.* — 6. Meldal. Alfred (Kantor); *spr.-hist.* — 7. Møller. Julius (Dyrlæge, Proprietær paa Grinderslev Kloster i Nørre Hrd. i Salling); *spr.-hist.* — 8. Preisler. Otto Holger (Gæstgiver); *math.-naturv.* — 9. Rasmussen. Holger (Kasserer); *spr.-hist.* — 10. Thierry-Gaston (Distriktslæge paa Anholt); *spr.-hist.* — 11. Thomsen. Johannes Thomas (Bogholder); *math.-naturv.* — 12. Wohnsen. Karl (afd. Prokurator); *math.-naturv.*

3. Realklasse.

1. Andersen. Carl (Rebslager); 3 *Spr.* — 2. Holm.

Thomas (Skomagerm. Mart. H.); 2 *Spr.* — 3. Jensen. Jens Christian (Fostersøn af Portør Lauritzen); 2 *Spr.* — 4. Nielsen. Hans Jørgen (Telegrafbestyrer); 2 *Spr.* — 5. Philipson. Holger (Mekanikus Eskild Philipson); 3 *Spr.* — 6. Philipson. Mandrup (Skolelærer og Kantor); 2 *Spr.* — 7. Søeborg. Axel (afd. Farver; Fostersøner Stiftsfysikus Bentsen); 2 *Spr.*

2. studerende Klasse.

1. Fredriksen. Fredrik (Husm. paa Viborg Vestermark). — 2. Gronemann. Carl (Købm.) — 3. Jensen. Jacob Søndergaard; f. d. 28. Juli 1874; Søn af Gaardejer Christen Jensen i Øster-Nørsøller i Vejrum Sogn, Hjerm Herred, Ringkøbing Amt. — 4. Rasmussen. Victor, Br. til Nr. 9 i 3. stud. Kl.

2. Realklasse.

1. Frost. Laurits (Kbm.); 3 *Spr.* — 2. Gregersen. Thorvald (Stabssergent); 2 *Spr.* — 3. Krogh. Hans Peter, f. d. 8. Febr. 1876, S. af Tobaksfabrikant Hans Christian Krogh i Viborg; 2 *Spr.* — 4. Lund. Jens Christian (Stabssergent); 3 *Spr.* — 5. Møller. Hans Peter, Br. til Nr. 7 i 3. stud. Kl.; 3 *Spr.* — 6. Nielsen. Martin (Politibetjent); 2 *Spr.* — 7. Paludan. Hother (afd. Bygmester); 2 *Spr.* — 8. Vater. Christian (Kbm.); 2 *Spr.*

I. Klasse.

1. Andersen. Knud, f. d. 2. Juni 1877, Søn af Malermester Andreas Peter Andersen i Viborg; *stud.* — 2. Andersen. Kristen, f. d. 26. Oktbr. 1877, Søn af Maskinmester Hans Kristian Andersen i Mønsted; *stud.* — 3. Angelo. William Rørbye, f. d. 28. Juli 1877, S. af Redaktør Sophus Hammond A. i Viborg, Br. til

Nr. 1 i 4. stud. Kl.; *stud.* — 4. Bendix. Søren Lauge Christian, f. d. 15. Avg. 1877, S. af afd. Kbm. Ole Christian B. i Viborg, Br. til Nr. 2 i 6. Kl.; *Rl. 3 Spr.* — 5. Blichfeldt. Emil, f. d. 19. Novbr. 1877, S. af Expeditionschef Harald Frederik Bl. i Viborg; *stud.* — 6. Christensen. Jens Christian, f. d. 9. Marts 1877, S. af Kontorist Laurits Simon Martin Christensen i Viborg; *stud.* — 7. Christensen. Niels, f. d. 13. Novbr. 1877, S. af Kbm. Julius Georg Chr. i Viborg; *stud.* — 8. Christensen. Johan Victor Breum, f. d. 21. Juni 1877, S. af Boghandler Niels Peter Chr. i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 9. Crone. Hans Jens, f. d. 19. Maj 1876, S. af Slagtermester Thomas Crone i Viborg; *Rl. 2 Spr.* — 10. Dragheim. Jacob Benjamin, f. d. 27. Oktbr. 1876, S. af Barber Carl Frederik Dr. i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 11. Glarbo. Niels Henning Nielsen, f. d. 29. Januar 1878, S. af Sognepræst Ole Nielsen Glarbo i Viborg, Br. til Nr. 2 i 4. stud. Kl.; *stud.* — 12. Gregersen. Valdemar, Br. til Nr. 2 i 2. Rlkl.; *stud.* — 13. Junget. Christen, f. d. 13. Juni 1876, S. af Toldassistent Laurits Christian Frederik Junget ved Nymindegab; Fosterfader Toldforvalter Møller i Viborg; *stud.* — 14. Kirkegaard. Povl Martin, f. d. 12. Marts 1878, S. af Skoleinspektør Jens Iversen K. i Viborg; *stud.* — 15. Lund. Peter (Prptr. paa Randrup ved Viborg); *Rl. 2 Spr.* — 16. Lund. Richard Villiam Reinhardt, f. d. 8. Juli 1877, S. af Stabssergent Jensenius L. i Viborg, Br. til Nr. 4 i 2. Rlkl.; *Rl. 3 Spr.* — 17. Nielsen. Otto Hardenach Conrad Laub, f. d. 9. April 1878, S. af Politibetjent Hans N. i Viborg, Br. til Nr. 6 i 2. Rlkl.; *stud.* — 18. Pade. Peder Malling, f. d. 14. Septbr. 1876, S. af afd. Sagfører Magnus Johannes Pade i Hjørring (Enken bosiddende i Aarhus); *stud.* — 19. Petersen. Villiam Theodor, f. d. 11. Novbr. 1876, S. af Kbm. og Gaardejer Theodor Petersen i

Hinge, Lysgaard Herred, Viborg Amt; *stud.* — 20. Prahl. Viggo Daniel; f. d. 18. Juni 1876, S. af Kontorist Jacob Anton Prahl i Viborg; *stud.* — 21. Simmelhag. Andreas, f. d. 2. Juli 1876, S. af Herredsfoged i Fjends-Nørlyng Herreder Johannes Simmelhag i Viborg; *stud.* — 22. Thranum. Birger Monk, f. d. 2. Septbr. 1877, S. af Kbm. Clemen Poulsen Thranum i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 23. Würtzen. Karl Wilhelm Christen Aschleben Lindam, f. d. 13. Oktbr. 1876, S. af Stationsinspektør Frederik Wilhelm Würtzen i Ulstrup; *Rl. 3 Spr.* — 24. Zeuthen. Vilhelm Bagger, f. d. 17. Januar 1878, S. af Stiftsprovst Frederik Z. i Viborg, Br. til Nr. 12 i 4. stud. Kl.

Forberedelsesklasse b.

1. Aalkjær. Viggo (Bagermester). — 2. Blichfeldt. Harald (Expeditionschef), Br. til Nr. 5 i 1. Kl. — 3. Christensen. Einar (Boghandler), Br. til Nr. 8 i 1. Kl. — 4. Dam. Alfred (Ølbrygger). — 5. Dam. Niels, ældre Br. til foranstaaende. — 6. Dragheim. Kristian (Barber), Br. til Nr. 10 i 1. Kl. — 7. Hagn-Meincke. Friederich (Dr. med. & chir.) — 8. Jørgensen. Christen (afd. Fotograf). — 9. Krogh. Søren Nicolai Esmark, f. d. 11. Januar 1878, S. af Tobaksfabrikant Hans Christian Krogh i Viborg, Br. til Nr. 3 i 2. Realkl. — 10. Larsen. Einar (Urmager). — 11. Larsen. Holger, ældre Br. til Nr. 10. — 12. Lund. Michael (Prptr. paa Randrup), Br. til Nr. 15 i 1. Kl. — 13. Nyeland. Knud (afd. Herredsfuldægtig). — 14. Paludan. Otto (afd. Bygmester), Br. til Nr. 7 i 2. Rlkl. — 15. Petersen. Aage (Naalemager). — 16. Støttrup. Jaques (Assistent ved Kreditforeningen).

Forberedelsesklasse a.

1. Andersen. Anders Valdemar, f. d. 4. Decbr.

1878, S. af Malermester Andreas Peter Andersen i Viborg, Br. til Nr. 1 i 1. Kl. — 2. Angelo. Holger Rørbye, f. d. 17. Februar 1880, S. af Redaktør Sophus Hammond Angelo i Viborg, Br. til Nr. 3 i 1. Kl. og Nr. 1 i 4. Kl. a. — 3. Beyer. Andreas Frederik, f. d. 19. Avgust 1879, S. af Forvalter ved Sindssygeanstalten Andreas Frederik Beyer i Viborg. — 4. Christensen. Richard Benjamin, f. d. 28. Septbr. 1879, S. af Kbm. Hans Jacob Nascau Christensen i Viborg. — 5. Giersing. Einar Aggersborg, f. d. 1. Novbr. 1879, S. af Adjunkt ved Kathedralskolen Frode Giersing i Viborg. — 6. Glarbo. Gunnar Bruun Nielsen, f. d. 15. Oktbr. 1879, S. af Sognepræst Ole Nielsen Glarbo i Viborg, Br. til Nr. 11 i 1. Kl. og Nr. 2 i 4. stud. Kl. — 7. Hallager Eigil, f. d. 30. Septbr 1879, S. af Reservelæge ved Sindssygeanstalten, Dr. med. Frederik Christoffer Hallager i Viborg. — 8. Hansen. Mouritz Alexander, f. d. 16. Februar 1880, S. af Landsoverrets-assessor Frants Emil Hansen i Viborg, Br. til Nr. 4 i 4. stud. Kl. — 9. Heiberg. Vilhelm, f. d. 28. Februar 1879, S. af Distriktslæge, Dr. med. Peter Vilhelm Heiberg i Viborg. — 10. Høgrebe. Axel Holger, f. d. 28. November 1879, S. af Bagermester Vilhelm Jürgen Høgrebe i Viborg. — 11. Klitgaard. Hans Vilhelm, f. d. 18. Juli 1879, S. af Bagermester Lauritz Rasmus Klitgaard i Viborg. — 12. Larsen. Niels Georg, f. d. 13. December 1879, S. af Brygmester Lauritz Sophus Larsen i Viborg. — 13. Ramsgaard. Thøger, f. d. 22. Decbr. 1878, S. af Overlærer Christian Ramsgaard ved Kathedralskolen i Viborg, Br. til Nr. 8 i 4 stud. Kl. — 14. Simmelhag. Johannes, — og 15. Simmelhag. Knud (Herredsfoged), Brødre til Nr. 20 i 1. Kl. — 16. Smith. Volmer de Coninck, f. d. 3. Maj 1879, S. af Brygger Valdemar Gustav Smith i Viborg. — 17.

Vater. Vilhelm Joseph, f. d. 1. Novbr. 1879, S. af Kbm. Joseph Vater i Viborg, Br. til Nr. 8 i 2. Rlkl.

III. Arbejdets Ordning.

Under 29. Jull f. A. gav Ministeriet sit Minde til, at den for indeværende Skoleaar 1889—90 af Rektora-tet foreslaaede Fag- og Timefordeling maatte lægges til Grund for Aarets Undervisning.

Derefter blev for Kathedralskolens Vedkommende Arbejdet i indeværende Skoleaar fordelt mellem Læ-
rerne paa saadan Maade, at

Rektor L e f o l i i fik Dansk med 6., 5., 3.
stud. og Rlkl. og 1. Klasse samt en Del
af Latinundervisningen med 6. og 5.
Klasse med i alt 17 Timer.

Ovrl. B a h n s o n Religion med alle Kl.
samt Fransk med 3. stud. og Rlkl. og
med 1. Kl. 21 —

Ovrl. D r. B a n g Græsk samt en Del af
Latinundervisningen med 6. og 5. Kl.
og Fransk med 6., 5., 4. 2. stud. og 2.
Rlkl. 35 —

Ovrl. R a m s g a a r d Tysk med alle Kl.
og Latin med 2. stud. Kl. 22 —

Adj. P e t e r s e n Mathematik med 5., 3.
stud. og Rlkl. og 1. Kl., Naturlære
med 6. og 5. Kl. og Gymnastik med 6.,
5., 4. og 3. Kl. 36 —

Adj. M ø l l e r Mathematik med 4. Kl.,
2. stud. og 2. Rlkl., Naturlære med 4.

og 3. Kl. og Skrivning og Tegning med alle vedkommende Klasser	30	Timer.
Adj. G i e r s i n g Græsk med 3. Kl. og Engelsk og Oldnordisk med alle vedkommende Klasser	29	—
Adj. T h o r s e n Dansk med 4. Kl., til Dels 3. Rkl., 2. stud. og 2. Rkl.; Latin med 3. og 1. Kl. og Græsk med 4. Kl.	26	—
Adj. O l s e n Historie med alle Kl. og Latin med 4. Kl.	31	—
Timelærer M o r t e n s e n Naturhistorie og Geografi med alle vedkommende Kl. . .	19	—
Timelærer, Premierløjtnant af Fodfolket C. R. L a r s e n Gymnastik med 2. og 1. Klasse	8	—
Timelærer, Overhornblæser Z o r n Sang med alle Klasser	6	—

hvorefter der er blevet givet i alt ugentlig 280 Timer.

Midt i Oktober Maaned blev imidlertid den Sygdom, Overlærer Bahnson i længere Tid havde lidt af, saa haard, at han efter Lægens bestemte Paalæg maatte søge Sengen. Da en af Lægen afgiven Erklæring vel gik ud paa, at det ved hans nærværende Sygdom som overhovedet ved Nervesygdomme ikke lod sig gøre at have nogen paalidelig Forestilling om dens mulige eller rimelige Varighed, men det alligevel var umuligt andet, end man maatte faa det Indtryk af Tilstanden i dens Helhed, at der ikke kunde være nogen Tanke om, at Ovr. Bahnson i en nær Fremtid igen vilde kunne optage sin Gerning paa Skolen, blev det nødvendigt at ordne et Vikariat. Ved imødekommende Velvillie hos Byens tre Præster og hos Kaptejn Seedorff bragtes et

saadant i Stand, hvorefter det bifaldtes af Ministeriet, foreløbig indtil Juleferien, til hvilken man imødesaa nærmere Indberetning fra Rektoratet om, hvorvidt Ovr. Bahnson da atter kunde bestride sine Timer selv. Dette viste der sig imidlertid ingen Mulighed for; i Begyndelsen af December Maaned indgav Overlærer Bahnson en Ansøgning om, at det bestaaende Vikariat maatte blive gældende til Skoleaarets Udgang, medens han selv vilde søge Entledigelse til samme Tidspunkt. Dette gav Ministeriet under 7. December f. A. sit Minde til, under 21. Januar afsendtes Overlærer Bahnsons Ansøgning, og under 5. Februar meddelte Ministeriet Rektoratet, at det „under 4. s. M. havde behaget Hans Majestæt Kongen at entledige Overlærer Bahnson efter hans derom indgivne Ansøgning fra hans Embede i Naade og med Pension fra den 19. August d. A. at regne“, ligeledes under 13. s. Maaned Forstanderskabet, „at den Ovr. C. F. A. Bahnson efter hans Entledigelse fra den 19. August d. A. at regne tilkommende Pension, under Forbehold af eventuelle Udsættelser fra Statsrevisionens Side, er bleven beregnet til 2223 Kr. 53 Øre aarlig“, hvorhos Forstanderskabet anmodedes om „at ville foranledige ham Pensionen udbetalt ved Viborg Kathedralskoles Kasse med $\frac{1}{12}$ maanedlig forud fra 1. September d. A. at regne“. Saaledes kommer da Ovr. Bahnson til at træde ud af Skolens Tjeneste ved indeværende Skoleaars Udgang. Det er et mangeaarigt Baand, der derved opløses. I Aaret 1829 blev Ovr. Bahnson indsat som Discipel i Skolen og afsendtes derfra til Universitetet i Aaret 1835; men efter at han i Oktober 1841 havde taget den theologiske Embedseksamen, blev han i Oktober 1842 konstitueret som Adjunkt ved Skolen. Til Angivelse af det Eftermæle, han efterlader sig ved denne, synes det simplest her at gengive en Skrivelse, Rekto-

ratet under 19. Oktober 1885 henvendte til Viborg Stiftsøvrighed; den lød, som følger: „Efter at Rektoratet under Dags Dato i Henhold til et af Overlærer Christian Frederik Adolf Bahnson derom udtalt Ønske har indgivet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet en Indstilling om, at nævnte Ovrhr. Bahnson af Hensyn til hans Helbredstilstand fra førstkommende 1. November maa blive fritagen for de Forretninger, der efter Ministeriets Skrivelse til Skolens Forstanderskab af 15. Juli 1851 fra 1. Juni s. A. har paahvilet ham som Inspektør ved Skolen, kan Rektoratet ikke undlade at henstille til det højtærede Eforats Overvejelse, om der ikke skulde være Anledning til at foretage de fra Eforatets Side fornødne Skridt til, at der kunde blive tildelt Ovrhr. Bahnson et Tegn paa Paaskønnelse af den Maade, hvorpaa han i saa lang en Aarrække har røgtet den betydningsfulde Gerning ved Skolen, som han nu ønsker at opgive. Han har nemlig ikke blot under almindelige Forhold med samvittighedsfuld Troskab og aldrig svigtende Omhu og Nøjagtighed besørget de ham i den paagældende Stilling overdragne Forretninger og ved den bestemte og alvorlige men altid rolige og velvillige Maade, han omgikkes Disciplene paa, væsentlig virket til at tilvejebringe og vedligeholde en god Aand og Tone mellem dem; men saa vidt jeg har kunnet skønne, har det under vanskelige Forhold væsentlig været ham, der har holdt Skolen i sikker Gang, saa vidt det er muligt for en Inspektør at virke herfor, som det ogsaa er hans aarvaagne Øje og utrættelige Tilsyn, Takken væsentlig tilkommer for, at jeg ved min Tiltrædelse af Rektoratet her ved Skolen forefandt Inventariet i Skolestuerne i en Orden, som jeg aldrig tidligere havde sét Mage til. Efter den hele fortjenstlige Maade, hvorpaa Overlærer Bahnson saaledes har udført det ham betroede vigtige Hverv i Skolens Tjeneste, kan det

ikke andet end forekomme Rektoratet, at der maatte være fuldgyldig Grund til, at han i den her omhandlede Anledning maatte blive indstillet til ved Hans Majestæts allernaadigste Beslutning at hædres med Dekoration som Ridder af Dannebrog“. Thi hvad der i denne Skrivelse er udtalt om de Egenskaber, Ovr. Bahnson har lagt for Dagen som Inspektør, gælder fuldt ud om hele hans Virksomhed som Lærer.

Det ovenomtalte Vikariat for Ovr. Bahnson er da saaledes ordnet, at, i Henhold til Ministeriets Bestemmelse, Religionstimerne er blevet besørget af Byens tre Præster for en Godtgørelse af 1 Krone Timen, idet Stiftsprovst Zeuthen fra 31. Oktober f. A. har besørget de 3 Timer i 6., 5. og 4. Kl., Sognepræst Glarbo fra 1. Novbr. de 4 Timer i 3. Rkl. og 2. Kl. og resid. Kapellan Darre fra 14. November de 2 Timer i 1. Kl., og de 10 franske Timer i 3. stud. Kl., 3. Rkl. og 1. Kl. af Kaptejn Seedorff for sædvanlig Extratimebetaling af 4 Kr. maanedlig for hver ugentlig Time. I 3. stud. Klasse laa Religionstimerne paa en Tid, da det langt overvejende Flertal af Disciplene var fraværende for Konfirmationsforberedelsens Skyld, hvorfor de faa tilstedeværende Disciple bleve beskæftigede paa anden Maade.

I 6. og 5. Kl. har Latinundervisningen været saaledes fordelt mellem Rektor Lefolii og Overlærer Dr. Bang, at den først nævnte i begge Klasser har besørget Øvelserne i skriftlig Oversættelse samt i mundtlig Oversættelse uden Forberedelse, og Dr. Bang det øvrige.

I 3. Kl. har Undervisningen i Dansk været saaledes fordelt mellem de to vedkommende Lærere, at Adj. Thorsen har besørget den ene Time med Realkl., som har været bestemt til Forfatterlæsning, men Rektor

Lefolii i sine 3 Timer har arbejdet med begge Klassens Afdelinger samlede.

I 2. Kl. har Ovrhr. Dr. Bang i 1 Time haft begge Afdelinger samlede i Fransk.

I Tysk er der i 5. Kl. forlangt Undervisning af 6 Disciple; og i 6. Kl. er der 8 af Kl.s Disciple, der har faaet Undervisning deri.

I Forberødelsseskolen er Lærerarbejdet blevet udført saaledes, at

Rektor Lefolii af den danske Undervisning med begge Klasser i Fællesskab har besørget ugentlig	1 Time.
Ovr. Ramsgaard Tysk med begge Kl.	9 Timer.
Adj. Møller Regning med begge Kl. .	6 —
— Giersing Fransk med b	4 —
— Thorsen, med Undtagelse af den ovennævnte Time, Dansk med begge Kl.	8 —
Timelærer Mortensen Naturhistorie og Geografi med begge Klasser	7 —
Premierløjtnant C. R. Larsen Gymnastik med begge Klasser samlede	4 —
Residerende Kapellan ved Domkirken Darre Religion med begge Klasser . .	4 —
Intendant Lillie Historie med begge Kl.	6 —
Overhornblæser Zorn Sang m. begge Kl.	1 —
Oversergent Nielsen Skrivning med begge Klasser	5 —
og Oversergent Sørensen Tegning med begge Klasser samlede	2 —

saa at Tallet paa ugentlige Lærertimer har været i alt 57 Timer.

Ved Undervisningen i Dansk har Rektor Lefolii i sin ene Time øvet Disciplene i at lære og fremsige danske Vers udenad.

I Skrivning, Frihaandstegning, Sang og Gymnastik har enten til Dels eller i alle Fagets Timer flere Klasser eller Klasseafdelinger haft Undervisning sammen.

Ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning har Kathedralskolens Lærere haft Hjælp af de militære Gymnastiklærere, Honoré og Oversergent Brygmann, saa at disse to Lærere hver har haft 17 Timer ugentlig; i Hugning desuden af den militære Gymnastiklærer Sergent Werner, som har haft 2 Timer ugentlig; og ved Øvelserne i Riffelskydning af forhenv. Sergent Honoré, som i Regnskabsaaet 1889—90 i alt har haft 45 Timer, alle Timer mod en Godtgørelse af fuld Extratimebetaling. I Forberedelsesskolen har Læreren i de to først nævnte Fag haft Hjælp af oven nævnte forhenv. Sergent Honoré.

Roøvelserne blev i Sommeren 1889 ledede af Adj. Giersing. De begyndte d. 8. Maj; men et Uheld, hvorved Adj. Giersing paadrog sig en Skade i det ene Ankelled, afbrød dem allerede d. 24. Maj; mod Slutningen af Forsommeren laa dog den væsentligste Hindring deri, at lav Vandstand i Søen gjorde det umuligt at faa Baaden fra Skuret ud i Søen. Efter Ferien begyndte Øvelserne d. 29. Avgust og sluttedes d. 19. September. Før Ferien blev der i alt foretaget 19 Ture og efter den 21, hver paa en Time, hvoraf i alt 26 foregik om Morgenen fra 6—7, 2 om Eftermiddagen fra 4—5, 9 fra 5—6, 1 om Aftenen fra 7—8 og 2 fra 8—9.

Under Intendant Lillie har Skolen fra Begyndelsen af Oktober Maaned givet sine Disciple Undervisning i Dans 3 Aftener om Ugen, hver Aften i 2 Timer, indtil denne Undervisning d. 17., 18. og 19. Marts afsluttedes ved en offentlig Fremstilling. Med Rektoratets Tilladelse aabnede Læreren Adgang til Deltagelse

	Kathedralskolen.										Forbrdlsk.													
	6	5	4		3 std.		3	2	2	1		I alt Lærer-timer.	b	a	I alt Lærer-timer.									
			spr.	math.	Rl.	spr.	math.	Rl.	std.	Rl.	std.	Rl.												
Dansk	3	2		2	1	3	1	[3]	2	2	3		19	3	1	5	9							
Oldnordisk	1	2		"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	"							
Latin	8	8	8	"	"	7	"	"	7	"	6	"	44	"	"	"	"							
Græsk	6	6	5	"	"	5	"	"	"	"	"	"	22	"	"	"	"							
Tysk	(2)	(2)		2	1	1	"	"	2	2	2	"	15	5	"	4	9							
Fransk	3	3		2		3			2	1	2		23	4	"		4							
Engelsk	2	2	"	"	4	"			4	5	"	4	21	"	"	"	4							
Religion	1	1		1		2			2	2	"		13	2	2	2	4							
Historie	3	3	2		3	2			3	3	2		23	3	3	3	6							
Geografi	"	"		1		1			2	2	2		9	2	2	2	4							
Naturhistorie	"	"		2		1			2	2	2		10	2	1	1	3							
Mathem. og Regn.	"	1		5	2	5	2	5	4	2	4	5	35		4	2	6							
Naturlære	3	2	"		2	"	2	"	"	"	"	2	9	"	3	2	5							
Skrivning	"	"	"	"	1	"		1	"	1	"	2	4	"	2	"	5							
Frihaandstegning	"	"	"	"	1	"		2	"	2	"	2	5	2	2	2	2							
Sang	2	2	"	2		2		2	2	2	"	2	6		1	1	1							
Gymnastik	5	5		4		4		4	4	4		4	21		4		4							
	37	37	5	10	21	5	10		5	31	"	5	31	24	12	24	6	30	6	282	21	15	21	57

i Undervisningen for Damer, der var jevnaldrende med de deltagende Disciple, saa at den Betaling, de maatte give ham, blev en Forøgelse i den Indtægt, han havde fra Skolen (almindelig Timebetaling).

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 20. Maj 1890).

I Henhold til Loven af 1. April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark har Viborg Kathedralskole hidtil for studerende Disciple i de fire nederste Klasser givet Undervisning i begge Retninger, saavel den sproglig-historiske som den mathematisk-naturvidenskabelige, men i de to øverste kun i sproglig-historisk; men fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91 kan den tage fat paa ogsaa at gennemføre den mathematisk-naturvidenskabelige Retning gennem 5. og 6. Klasse. Efter samme Lovs § 3 er Undervisningen beregnet paa, „at et fuldstændigt Skolekursus gennemgaas i en Alder fra det fyldte 12. Aar til det fyldte 18. Aar. Optagelsen i Skolens nederste Klasse kan dog ske med det fyldte 11. Aar. Ingen kan optages i en højere Alder, end at det fuldstændige Skolekursus kan være tilbagelagt med det fyldte 20. Aar. Undtagelser fra disse Regler kan Skolens Rektor bevilge“. Og i en under 9. Avg. s. A. fra Ministeriet til Rektoratet udsendt Rundskrivelse hedder det: „Skolernes Rektorer ville selv erkende Nødvendigheden af at bruge den dem ved Lovens § 3 givne Bemyndigelse til at dispensere fra Aldersbestemmelserne om Disciplenes Optagelse i Skolen med Varsomhed“. Efter samme Lovs § 5 i Forbindelse med Ministeriets Bestemmelse i en under 9. Avg. 1871 udsendt Bekendtgørelse om Karaktergivningingen giver den ved Udgangen af 4. Klasse afholdte Aarsprøve, naar den er bestaaet med mindst 33 Points som samlet Talværdi af alle Karakterer, samme Adgang til højere Undervisningsanstalter og Fagprøver som den ved kgl. Anordning af 30. Avgust 1881 indførte almindelige Forberedelsesprøve. Men desuden er der i Henhold til en Bekendtgørelse fra Ministeriet af 25. September 1871 ved Skolen ordnet en Realundervisning, der føres igennem de 4 nederste Klasser og

ved Udgangen af 4. Klasse afsluttes med den oven nævnte almindelige Forberedelsesprøve, saaledes at de, der bestaa denne efter at have underkastet sig Prøve i de tre levende Sprog Engelsk, Fransk og Tysk, derved vinde Ret til at indstille sig til Adgangsprøven i Mathematik ved den polytekniske Lærestanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugselever, hvorimod de, der ville indstille sig til de ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole foreskrevne Prøver for Landinspektørelver, Dyrlæger, Landbrugselever og Havebrugselever eller til juridisk Eksamen for ustuderede, Tandlægeeksamen eller farmaceutisk Eksamen, kun behøve at underkaste sig Prøve i to levende Sprog, nemlig Engelsk og efter eget Valg enten Fransk eller Tysk, medens der dog som Forudsætning for den sidst nævnte af de oven omtalte Prøver tillige kræves bestaaet en særlig Prøve i Latin, hvortil der, til Indøvelse af Sproglærens Hovedsætninger, særlig for den almindelige regelmæssige Bøjning, og til Erhvervelse af det almindeligste Ordforraad, kræves ordentlig læst en lille Læsebog for Begyndere, dog med Forbigaaelse af de i Læsebøgerne i Almindelighed optagne, til Øvelse i at oversætte paa Latin bestemte danske Stykker, samt saa meget, som svarer til 16 Sider i en Teubnersk Stereotypudgave af en let latinsk Forfatter, saasom Kornelius Nepos, Justinus eller Evtropius; men Disciple, der har bestaaet 4. Klasses Aarsprøve med godt i Latin, ere fritagne for denne Prøve.

Til Vejledning ved Forberedelsen til at indtræde i Kathedralskolen aftrykkes her af den til Gennemførelse af Loven af 1. April 1871 under 5. Avgust s. A. udkomne Anordning den 1. Paragraf med de ved Anordningen af 16. Juni 1882 fastslaaede Ændringer og Tillæg:

Forinden nogen kan optages som Discipel i en lærd Skoles 1. (nederste) Klasse, har han at underkaste sig en Prøve, ved hvilken der fordres:

1. i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter, i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Ret-skrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gengivelse af et 2 Gange forelæst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift;

2. i Tysk: det vigtigste af Formlæren og mundtlig Over-

sættelse fra Tysk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der mindst maa udgøre 100 almindelige Oktavsider;

3. i Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog;

4. i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog;

5. i Historie: Oversigt over Danmarks Historie i samme Udstrækning, som opgives til 4. Klasses Hovedeksamen;

6. i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus;

7. i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog;

8. i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver, som dem der pleje at henføres under Regula de Tri.

Ved Optagelsesprøven til Forberedelsesskolens (nederste) Klasse a, hvorved Disciplene i Reglen maa have fyldt deres 10. Aar, kræves:

1. i Dansk: Sikkerhed i Oplæsning samt en Diktatstil uden væsentlige Fejl i Bogstavering;

2. i Bibelhistorie: i en for Barnealderen passende Form de vigtigste og lettest fattelige Fortællinger af det gamle Testamente indtil Jøderigets Deling og enkelte let fattelige Hovedstykker af det ny Testamente, deriblandt ogsaa enkelte Fortællinger om Herrens Undergerninger og enkelte af hans Lignelser;

3. i Historie: Danmarks Historie til 1523 i en Udførlighed svarende til Klaussens lille Lærebog;

4. i Geografi: et Skelet efter Granzows Nr. 5 og

5. Regning i de fire Regningsarter i benævnte og ubenævnte Tal.

Ved Skrivelse af 14. Juni f. A. har Ministeriet i Henhold til Rektoratets Indstilling af 25. Maj s. A. bifaldet, at der fra indeværende Skoleaars Begyndelse i Kathedralskolen er blevet anvendt følgende Bøger, som ikke tidligere have været i Brug her:

i 3. Kl.'s Realafdeling og derefter i næste Skoleaar i 4. Klasses: Prytzes Naturlære;

- i 1. Kl.'s Realafdeling: Brekkes Læsebog i Engelsk for Begyndere;
 i 3. Kl.'s Realafdeling og derefter i 4. Klases: H. Hansens Udvalg af engelske Digte; og
 i 1. Kl. og derefter fremdeles opad: Lützens Lærebog i Naturhistorie Nr. 2.
-

Dansk. Forbrdlskl. a (Adj. Thorsen 5 T., desuden Rektor Lefolii 1 Tm. sammen med b.) Oplæsning (med Korlæsning) efter Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 1. Saml. og Øvelser i Skriftlæsning. Hver Uge 2 korte Stile, for det meste Genfortælling, hidtil i alt 45 Genfortællingsstile, 17 Gange Diktat. De første Begreber af Sproglæren ere forklarede og indøvede ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortfattede Sproglære 2. Udg. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hver Uge 20—30 Linier, hidtil i alt 10 forskellige Digte. — Forbrdlskl. b. (Adj. Thorsen 3 Tmr., desuden Rektor Lefolii 1 Time sammen med a.). Som Læsebog er benyttet Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 1. Sml. Det vigtigste af Sproglæren er blevet gennemgaaet og indøvet ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sprogl. 2. Udg. Af og til Skriftlæsning. Ugentlig 2 Stile, mest Genfortælling, hidtil i alt 35 Genfortællingsstile og 19 Diktatstile. Efter Lefoliis „Fortæll. Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hidtil i alt 10 forskellige Digte. — 1. Kl. (Rektor Lefolii 3 Tmr.) Til Oplæsning og Analyse er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 2. Saml. Efter sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Digte udenad, hidtil i alt 11. Mundtlig Fremsigelse af Stykker i ubunden Stil har Disciplene haft Øvelse i, idet de jævnlig har fortalt udvalgte Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og

Gudetroen i Nordens Hedenold“. Paa Grundlag af sammes „Kortfattet Sproglære“ 2. Udg. ere de vigtigere Stykker af Sproglæren dels blevet gennemgaaede mundtlig, dels blevet indøvede ved Analyse. Hver Uge er der skrevet en Stil, et Par Gange Diktat, ellers altid hjemme og altid Genfortælling, efter i Begyndelsen kortere, siden længere (indtil et Par trykte Sider i smaat Oktav), saa godt som rent fortællende Stykker, imod Enden af Aaret med Indblanding af enkelte korte klare Skildringer, forud meddelte paa Skolen, i Begyndelsen oftest 2 Gange, til sidst næsten altid kun 1 Gang, hidtil i alt 31 Stile, deriblandt 23 udarbejdede efter Jomsvikinge-Saga. — 2. stud. og Rlkl. (Adj. Thorsen 2 Tmr. med hver Kl.) Hver Uge en længere Genfortællingsstil, hidtil i alt 31. Det vigtigste af Sproglæren er blevet gennemgaaet med Realkl. ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis Bog. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ ere nogle Digte lærte udenad, hidtil i alt 6. Af sammes „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ ere enkelte Stykker efter at være gennemlæste hjemme blevet genfortalte af Disciplene paa Skolen. En Del af Sechers græske Mythologi er gennemgaaet (med Forevisning af Billeder). I Realkl. har Gennemgang af Stilene og Analyse optaget det meste af Tiden. — 3. stud. og Realkl. (Rektor Lefolii 3 Tmr., desuden Adj. Thorsen 1 Tm. med Realklassen og de 6 math.-naturv. stud. Disciple). Med Forbigaaelse af hver 4. Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil ialt 27, dels Genfortælling af større historiske Stykker, dels Gengivelse enten af Fortællingen i et forelæst fortællende Digt eller af meddelte udførligere Skildringer eller Beskrivelser, dels Fremstillinger hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, eller fra Disciplenes egen Erfaringskreds, dels selvstændige Skildringer af Genstande eller

Førhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændig Udvikling af et let Ordsprog eller et lignende Emne. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der lært Digte udenad, hidtil i alt 12. Af sammes „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ er en Del Stykker efterhaanden blevet satte til hjemme at gennemlæses af Disciplene og derefter mundtlig genfortalte paa Skolen, hvortil Læreren da, saa vidt der har været Anledning dertil, har knyttet en mundtlig Udvikling over Indholdet. I den særlige ugentlige Time med 3. Realkl. og de 6 math. stud. Disciple er Sigurd Müllers Læsestykker af danske og norske Forfattere blevet benyttet. Desuden er hidtil læst Stykker af Odysseen i Wilsters Ovr. og Hauchs Haldor. Dele af Lefoliis Sproglære med dertil knyttet Analyse. — 4. Kl. (Adj. Thorsen 2 Tmr., desuden 1 Tm. med Realafdl.) I Fællestimerne er hidtil læst: Holbergs Den politiske Kandestøber og Jacob v. Tybo samt Brudstykker af hans Trende Epistler, Evalds Levnet efter Hammerich (Brudstykke), Wessels Kærlighed uden Strømper, Oehlenschlägers Dronning Margaretha, Blichers Røverstuen og Præsten i Thorning, Hauchs Søstrene paa Kinnekullen, Fortælling om Haldor, Slutningen af hans Novelle Bellmann og mindre Brudstykker af hans Minde fra min Barndom og min Ungdom (Begyndelsen), Goldschmidts Den flyvende Post. To Stile hver Maa- ned, hidtil i alt 16. I Realafdelingens særlige Timer er benyttet Sigurd Müllers Læsestykker. Analyse. — 5. Kl. (Rkt. Lefolii 2 Tmr.) Hver anden Uge er der der skrevet 1 Stil, hidtil i alt 16, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold, over Emner hentede fra andre Skolefag eller fra de almindelige Livsforhold i den udvortes eller den sjælelige Verden. Litteraturhistorien har i Aar omfattet Tiden indtil Holbergs Tidsalder og er læst efter Fr. Rønnings Bog; „Kæmpe-

viserne“ er blevet udførligere behandlede paa Grundlag af H. Nutzhorns Fremstilling i Nordisk Maanedsskrift 1882 og 83 og med Benyttelse af Afhandlinger af A. D. Jørgensen o. a. m.; til yderligere Oplysning derved er benyttet Svend Grundtvigs Foredrag over den oldnordiske heroiske Digting, af Troels Lunds Skizzer S. 205 fl. Foruden større og mindre Stykker af Edda, Kongespejlet og Kædmon samt enkelte gamle Folkeviser og Digte af andre omhandlede Forfattere er læst Oehlschlægers Aladdin. Lefoliis „Sproglærens Grundbegreber“ er benyttet til Henvisning ved Behandlingen af forskellige didhørende Emner. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr.) Stilene har været af samme Art som i 5. Kl., blot i det hele over Emner, der maatte betragtes som vanskeligere; hidtil er der skrevet i alt 15; en af Disciplene (Aage Friis) har skrevet en udførligere Afhandling over et Emne, han selv har valgt og faaet Lærerens Tilladelse til at behandle. Af Litteraturhistorien er som særligt Afsnit læst om Ludvig Holberg og hans Samtid, desuden efter Fr. Rønnings Bog Tiden efter Holberg. Af Digterværker er foruden spredte mindre Digte af forskellige Forfattere samt et Udvalg af Sejdelines Visebog oplæst Holbergs Mascarade og Den politiske Kandestøber, Tullins En Majidag, Oehlschlægers Sct. Hansaften-Spil, J. L. Hejbergs En Sjæl efter Døden, Paludan-Müllers Benedikt af Nurcia og Abels Død og Grundtvigs Vagn Aagesen m. m.

Oldnordisk. (Adj. Giersing). 5. Kl. (2 Tmr.) Wimmers Læsebog S. 1—14, 45—53, 74—107. Wimmers Formlære. — 6. Kl. (1 Tm.) Samme Bog S. 74—107 og Hoff & Hoffory: Oldisl. Læsest. II. S. 1—22. Wimmers Forml.

Latin. 1. Kl. stud. Afdl. (Adj. Thorsen 6

Tmr.) Mikkelsens Læsebog til Side 33 med det vigtigste af Bøjningslæren efter Madvig. Læsebogens syntaktiske Regler ere læste. Mod Slutningen af Aaret lette Stile til Indøvelse af Formlæren. — 2. stud. Kl. (Ovrl. Ramsgaard 7 Tmr.) Kornelius Nepos i Udvalg ved Listov: Themistokles, Aristides, Pausanias og Epaminondas. Bøjningslæren, Ordføjningslærens 1. Afsnit og en Del vigtige Regler af sammes 2. Afsnit efter Madvig. Der er skrevet Stil saavel hjemme som paa Skolen, for det meste efter Iversens Stiløvelser, hidtil i alt 122. — 3. stud. Kl. (Adj. Thorsen 7 Tmr.) Cæsars Gallerkrig 1. Bog og Ciceros 3. Tale mod Katilina. Af Ovids Metamorfofer efter Blochs Udvalg: Ceres Vers 1—97. Madvigs Sproglære. 2 Stile ugentlig, hjemme og paa Skolen, tildels efter Iversens Stiløvelser, hidtil i alt 56. — 4. Kl. stud. Afdl. (Adj. Olsen 8 Tmr.) Ciceros Taler for Archias, Ligarius og Dejotarus, samt 3. Tale imod Katilina; Livius I, Kap. 1—16, 22—25, 34—43; Caesar de bello Gallico VI. Af Ovids Metam. Verdensaldrene, Aktæon, Pyramus og Thisbe, Perseus. Stile, dels hjemme og dels paa Skolen, mest efter Iversens Stiløvelser, hidtil ialt 90. Sproglæren efter Madvig. — 5. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrl. Dr. Bang 5 Tmr.) Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge udført 1 Oversættelse, hidtil i alt 34, samt, uden at Klassen har forberedt sig, læst af Cæsars Gallerkrig Kap. 1—40 og af Ciceros Cato Major § 1—12. Med Dr. Bang er læst Ciceros Accusatio in Verrem 4. Bog, Kap. 1—43; Livius 21. Bog, Vergils Æneide 9. Bog, Horatses Oder 2. Bog. Madvigs Sproglære. Thomsens Antikviteter. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrl. Dr. Bang 5 Tmr.) Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge skrevet en Oversættelse, hidtil i alt 32, samt uden Forberedelse

læst Ciceros Cato Major 34—85; af Curtius VII, 30—38; III, 2—17 og 28—35; Terentses Andria, Tacitus Germania samt af Livius Præfatio — Med Dr. Bang er læst Tacituses Annaler 2. Bog, Seneka de providentia og de constantia sapientis, Ciceros Taler for Archias, for Ligarius og for Dejotarus, Vergils Æneide 12. Bog, Horatses Ode 4. Bog 1—11, carmen sæculare og af Brevene 2. Bog (med ars poetica). Efter Madvigs carmina selecta Katullus, Tibullus 1 og 2, Propertius 1, 2, 3, Ovidius 1, Juvenalis 1. Det vigtigste af Thomsens Antikviteter og af Tregders Litteraturhistorie.

Græsk. 3. stud. Kl. (Adj. Giersing 5 Tmr.) Af Bergs Forskole de græske Stykker, Schenkls Udvalg af Xenophon S. 1—18. Bergs Formlære. — 4. Kl. (Adj. Thorsen 5 Tmr.) Schenkls Udvalg af Xenophon (Udg. 1835) Side 16—59 (Anabasis I, 7—9; II, 5—6; III, 1—2), Homers Odysse 9. Bog, 566 Vers. Sechers Mythologi. Bergs Formlære. — 5. Kl. (Ovrl. Dr. Bang 6 Tmr.) Homers Odysse 4. Bog, Iliadens 17. og 18. Bog, Herodots 4. Bog 1—98, 118—167, 181—205. Bergs Formlære. Det vigtigste af Christensens Antikviteter. Tregders Mythologi med Forevisning af Billeder, fornemmelig efter Müllers og Wieselers Denkmäler der alten Kunst. — 6. Kl. (Ovrl. Dr. Bang 6 Tmr.) Homers Iliade 15. og 16. Bog. Lykurgs Tale mod Leokrates, af Thriges Udvalg af Platon: Stykkerne af Euthyphron, Phaidon S. 27—42 og S. 51—55, Symposium, Phaidros, Staten S. 102—108; Xenofons Memorabilia III, 5. Bergs Formlære. Det vigtigste af Christensens Antikviteter og af Tregders Litteraturhistorie.

Tysk. (Ovrl. Ramsgaard. Frbrdlskl. a 4, b 5, 3. stud. Kl. og 3. Realkl. hver 1 og hver af de andre

Klasser 2 Tmr., Realisterne i 4. Kl. 1 særskilt Tm. om Ugen). Frbrdlskl. a. Kaper og Simonsens Læsebog for de første Begyndere S. 1—144. Det allervigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. — Frbrdlskl. b. Samme Bog S. 1—96 med Undtagelse af Fortællingerne 35, 36, 39, 40, 41 og 44 samt S. 110—120. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. — 1. Kl. Kapers Læsebog for Mellemklasserne 5. Udgave S. 1—8, 10—61 og 62—89. Uden Forberedelse er læst af J. og W. Grimms Kinder- und Hausmärchen 75 Normalsider (En Normalside indholder 1300 Bogstaver). Bøjningslæren efter Kaper. — 2. stud. Kl. Samme Bogs 4. Udgave S. 103—131, 135—142, 144—193. Uden Forberedelse er læst 220 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper. — 2. Realkl. Samme Bogs 4. Udgave S. 103—131, 135—142, 144—186. Uden Forberedelse er læst 55 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper. — 3. stud. Kl. Samme Bogs 4. Udgave S. 183—252. Uden Forberedelse er læst Chamissos Peter Schlemihl. Sproglæren efter Kaper. — 3. Realkl. Samme Bogs 4. Udgave S. 193—252. Uden Forberedelse er læst 65 Normalsider af Hauffs Märchen. Sproglæren efter Kaper. — 4. Kl. Med Forberedelse er læst Philipp Galen: Onkel Bispink og en Del af Der Pechvogel (til S. 36) og af Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 125—158, 176—181, 192—199, af Realeleverne særskilt Kapers Læsebog for Mellemklasserne, 4. Udgave, S. 162—242. Uden Forberedelse er læst Chamissos Peter Schlemihl S. 20—72 og Heines Harzreise, af Realeleverne særskilt Sacher-Masoch: Der kleine Adam. Maa-nedslæsning: Hauffs Lichtenstein. Sproglæren efter Kaper. — 5. Kl. (5 Disciple). Dels med, dels uden Forberedelse er læst Goethes Torquato Tasso, Skouboes Læsestykker S. 1—128 og Knauths Auswahl deutscher

Gedichte S. 49—139. Maanedslæsning: Schiller: Die Jungfrau von Orleans, Heine: Die Harzreise, Varnhagen v. Ense: Fürst Leopold v. Anhalt-Dessau, og Otfried Mylius: Die Türken vor Wien. Sproglæren efter Kaper. — 6. Kl. (8 Disciple). Dels med, dels uden Forberedelse er læst: Goethe: Iphigenie auf Tauris, Schiller: Kabale und Liebe, Philipp Galen: Onkel Bispink og Eine Partie nach der Suleck, og Skouboes Læsestykker S. 128—203 og af Knauths Auswahl deutscher Gedichte: Literär-geschichtlicher Überblick, en Del af Biographische Anmerkungen og en Del udvalgte Digte. Maanedslæsning: Heine: Die Harzreise, Platen: Die Abassiden, Varnhagen v. Ense: Fürst Leopold von Anhalt-Dessau, Paul Heyse: Zwei Gefangene, og Anzengruber: Feldrain und Waldweg. Sproglæren efter Kaper.

Fransk. Frbrdlskl. b (Adj. Giersing 4 Tmr.) Jungs Elementarbog S. 1—64 (de franske St.) og S. 106—124; den regelm. Formlære efter samme Bog. — 1. Kl. (Ovrl. Bahnson, siden Kaptejn Seedorff 4 Tmr.) Af Jungs franske Læsebog for Begyndere er læst forfra til Side 62. Efter Pios Sproglære det vigtigste af Formlæren. — 2. Rlkl. (Ovrl. Dr. Bang 3 Tmr.) Jungs Læsebog for Begyndere S. 62—120. Jungs Læsebog for Melleml. S. 1—32. Pios Formlære. Glosser efter Pios Ordfortegnelse. — 2. stud. Kl. (Ovrl. Dr. Bang 3 Tmr.) Jungs Læsebog for Begyndere S. 62—116. Jungs Læsebog for Melleml. S. 1—32. Pios Formlære. Michelsens Stiløvelser 1. Afdl. S. 1—23 er gennemgaaet, dels mundtlig, dels ved Stil 1 Gang ugentlig, hidtil i alt 24 Stile. — 3. Rlkl. (Ovrl. Bahnson, siden Kaptejn Seedorff 3 Tmr.) Af Jungs Læsebog for Melleml. klasserne er læst S. 54—126. Pios Formlære er repeteret. — 3. stud. Kl. (Ovrl. Bahnson, siden Kaptejn Seedorff 3 Tmr.) Af samme Læsebog fra S. 54—126. Pios Formlære er repeteret.

1 Stil ugentlig. — 4. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 2 Tmr.) Jungs Læsebog for Mellenkl. S. 126—195, uden Forberedelse S. 195—205. Baruel: Lectures historiques I, S. 9—28, samt uden Forberedelse S. 1—9 og Sd. 28—38. Pios Formlære og Syntax § 1—6. Stil 1 Gang ugentlig efter Michelsens Stiløvelser I, hidtil i alt 30 Stile. — 5. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Mérimée: Tamango, Mates Falcone: L'enlèvement de la redoute, Lettres d'Espagne; A. de Musset: Croisilles, Histoire d'une merle blanche, Une soirée chez Mll. Rachel, Baruel: Lectures historiques II. Pios Syntax. Stil 3 Gange ugentlig efter Giedes Stiløvelser, hidtil i alt 90 Stile. — 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Baruel: Lectures historiques II, Molière: L'école des femmes, Lanfrey: Expédition d'Égypte et campagne de Syrie. Storms Taleøvelser S. 160—188. Pios Formlære og Syntax. Stil 2 Gange ugentlig efter Giedes Stiløvelser, hidtil i alt 62 Stile.

Engelsk. (Adj. Gielsing). 1. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes Læseb. i Engl. for Beg. S. 1—74; 95—103; 117—42. — 2. Rlkl. (5 Tmr.) Marryat: The children of the New Forest S. 131—267. Waddys Samtaleøvelser S. 1—13 (fra Dansk). Rosings Formlære. — 3. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes engl. Læseb. for Mlmkl. S. 1—49; 81—86; 138—84. Hansens Digte S. 1—27; de 4 første Digte udenad. Waddy S. 21—33. Marryats New Forest S. 167—336 (Hjemmelæsning). M. Edgeworth: Poplr. Tales udg. af Grube. Sd. 41—87 (ligeledes). En Version ugentlig efter Nissens Opg., hidtil i alt 30. Rosings Forml. — 4. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes Læseb. f. Middelskolens 5. og 6. Kl. S. 195—217; 247—49; 261—83, Lamb.: Six Tales from Shakspeare S. 9—133, Boysens Digte S. 29—59, Marryats Peter Simple. udg. af Dr. Stange S. 9—346 (Hjemmelæsning). Waddy S. 69—75. Kursorisk: af

Lambs Bog *The Tempest*. En Version ugentlig efter Nissens Opg., hidtil i alt 31. Rosings Forml. — 5. Kl. (2 Tmr. 6 Disciple). Af Lambs Bog Sd. 9—38; 75—99; Sommerfelt: Nyeste engl. Forf. Sd. 55—65; 1—34; 235—244. Rosings Forml. — 6. Kl. (2 Tmr., 6 Dscpl.) Sommerfelt Sd. 55—65; 88—105; af Lambs Bog S. 9—38; S. 100—33. I Hjemmelæsning: Samme Bog S. 39—99; 134—86 samt W. Collins: *My Ladys Money*. Kursorisk: Sommerfelt S. 226—34. Rosings Forml.

Religion. Frbrdlskl. (Resid. Kapellan Darre, hver Kl. 2 Tmr.) Kl. a: Chr. Møllers Bibelhist.; det gl. Test.; 10 Salmer. — Kl. b: samme Bog; det ny Testamente til Jesu Opstandelse; 8 Salmer. — Kathedralskolen (Ovrh. Bahnson de første halvtredie Maaned, siden) 1. Kl. (resid. Kap. Darre 2 Tmr.) Assens mindre Bibelhist. til Sjette Afsnit; Balslevs Katekismus: Synden og de to første Troesartikler. — 2. Kl. (Sognepræst Glarbo, 2 Tmr.) Assens mindre Bibelhist. fra Sjette Afsnit til Jesu Bjergprædiken. — 3. Rlkl. (Sognepr. Glarbo 2 Tmr.) Sammes Biblellhist. S. 109—159, Balslevs Katekismus genlæst; af det ny Test. læst Apostelhistorien. — 3. stud. Kl. se Sd. 30. — 4. Kl. (Stiftsprovst Zeuthen 1 Tm.) Mathæuses Evngl. læst og gennemgaaet i Samtale. — 5. og 6. Kl. (Stiftsprovst Zeuthen, hver Kl. 1 Tm.). Gennem mundtlige Foredrag, Læsning af udvalgte Stykker af det ny Testamente og Samtaler er meddelt Johannes Døbers samt Apostlene Peders, Pauluses og Johanneses Historie, Karakteristik, ejendommelige Syn paa Kristendommen og Betydning i Guds Riges Udvikling, desuden, efter en Indledning om Lærestridighederne i Kirkens første Aarhundreder, Augustins Historie og Lære med Paavisning af dennes Sammenhæng med hans egen sjælelige Udvikling samt hans Betydning for Kirken; gennem Samtale er søgt Forvisning om, at det meddelte er blevet forstaaet og saa vidt muligt tilegnet.

Historie. (Forbrdlsskl. Intendant Lillie; Kathedralskl. Adjunkt Olsen; 4. stud. Kl., 3. stud., 3. Rlkl. og 1. Kl. hver 2 Tmr., de øvrige hver 3). Frbrdlskl. a. Efter Brickas Nordens Historie til den nordiske Syvaarskrig. — Frbdlskl. b. Efter samme Bog til Slutningen, og det tidligere genlæst. — 1. Kl. Oldtiden efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 2. Realkl. og stud. Kl. Efter samme Bog, Middelalderen, samt efter samme Bogs 2. Del den nyere Tid til 1660. — 3. Realkl. Efter samme Bogs 2. Del den nyere Tid fra 1660 til Februarrevolutionen (Nordens Historie fra 1523 til 1797). — 3. stud. Kl.*). Efter samme Bog den nyere Tid fra 1660 til Wienerkongressen (Nordens Historie fra 1523 til 1797), samt genlæst Oldtiden. — 4. Kl. stud. Afdlg.*). Genlæst Middelalderen, den nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie) efter samme Bøger, samt af Oldtiden læst Begyndelsen (til Perserkrigene) efter Thrige. — 4. Kl. Reala fdl. Genlæst hele Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 5. Kl. Oldtidens Historie og Nordens Historie fra Dronning Margrethe efter Triges Lærebøger. — 6. Kl. Nordens Historie efter 1660 efter Thriges Lærebog. Det hele Pensum genlæst efter samme Lærebøger af Bloch og Thrige med Benyttelse af Thriges Oversigt over Verdenshistorien.

*) Fra Skoleaaret 1888/89 er der i 3. std. Kl. og i 4. Kls-stud. Afdlg. indtraadt nogen Forandring, i 3. stud. Kl. begyndes Skoleaaret nu med en Gennemlæsning af Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog; derpaa læses den nyere Historie fra 1660 (Nordens Historie fra 1523) til Wienerkongressen efter samme Lærebog. I 4. Kl. stud. Afdeling afsluttes først Læsningen af den nyere Tid, dernæst genlæses Middelalderen, den nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie), altsammen efter Blochs Lærebog for Realskoler; endelig begyndes paa Oldtidens Historie efter Thrige.

Geografi. (Timestlærer Mortensen, 3. stud. Kl. 3. Rlkl. og 4. Kl. hver 1 Tm., ellers hver vedkommende Kl. 2 Tmr.) Frbrdlskl. a. Granzows Geografi Nr. 3: Nord-, Øst- og Sydevropa. — Frbrdlskl. b. Granzows Geografi Nr. 3: Vest- og Mellemeuropa. Hovedsagelig efter Kortet: Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. — 1. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Nord-, Øst- og Sydevropa. — 2. Realkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Vest- og Mellemeuropa, samt Asien. — 3. Realkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Indledningen og Kap. om den fysiske Geografi; Afrika, Amerika og Avstralien. — 4. Realkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Indledningen og Kap. om den fysiske Geografi. Resten af Bogen genlæst.

Naturhistorie. (Timestlærer Mortensen, Frbdlskl. a, 3. Rlkl. og 3. stud. Kl. hver 1 Tm., ellers hver vedkommende Kl. 2 Tmr.) Frbrdlskl. a. Sahlertzes Naturhistorie; Pattedyr. — Frbrdlskl. b. Sahlertzes Naturhist.: Koldblodede Hvirveldyr, samt Insekter. — 1. Kl. Lützens Zoologi Nr. 2: Koldblodede Hvirveldyr. Læren om Planternes ydre Bygning er gennemgaaet efter Materiale fra Skolens Plantehave. — 2. Realkl. og stud. Kl. Lützens Zoologi Nr. 2: Pattedyr. Strøms Plantelære: Plantens ydre Bygning. — 3. Realkl. og stud. Kl. Strøms Plantelære: Lønbo-planter, samt Kapitlerne om Plantens ydre og indre Bygning. — 4. Realkl. og stud. Kl. Feddersens Naturhistorie og Strøms Plantelære genlæste. Med 3. og 4. Kl. er der foretaget botaniske Ekursioner.

Regning og Matematik. Frbrdlskl. a (Adj. Møller 6 Tmr., hvoraf 4 samtidig med b). Regning med hele Tal efter Meiers Regnebog I. — Frbrdlskl. b (Adj. Møller 4 Tmr. samtidig med a). Brøkgreg-

ning efter Meiers Regnebog II til Decimalbrøk. — 1. Kl. (Adj. Petersen 5 Tmr.) Steens Arithmetik S. 1—27. Sammes matematiske Opgaver Nr. 1 til S. 12. Petersens Geometri S. 1—18. Brøkregning efter Meiers Regnebog II. — 2. Rlkl. og 2. stud. Kl. (Adj. Møller 6 Tmr.) Steens Arithmetik S. 21—44. Sammes matematiske Opgaver Nr. 106—306. Till. Nr. 1—31. Steens Algebra S. 1—19. Petersens Geometri S. 3—44. Regning efter Meiers Regnebog II § 9 og 10. — 3. Rlkl. (Adj. Petersen 7 Tmr.) Steens Algebra S. 19—85. Petersens Geometri S. 38—76. 2 Tmr. om Ugen praktisk Regning, Meiers Regnebog II, og en geometrisk Tegning. Skriftlige Opgaver 1 Gang ugentlig. — 3. stud. Kl. (Adj. Petersen 5 Tmr.) Steens Algebra S. 19—85. Petersens Geometri S. 38—76. Meiers Regnebog II. Skriftlige Opgaver 1 Gang ugentlig. — 4. Kl. (Adj. Møller 5 Tmr.) Steens Algebra S. 91—116. Genlæst Steens Algebra, Petersens Geometri og enkelte Afsnit af Steens Arithmetik. De math.-naturv. stud. Disciple og Realafdl. desuden samtidig 2 Tmr. om Ugen, hvoraf 1 er anvendt til praktisk Regning og 1 til geometrisk Tegning.

Naturlære. 3. Realkl. og math.-naturv. stud. Disciple. (Adj. Møller 2 Tmr.) Prytzes Naturlære S. 3—84 og S. 128—214. — 4. Kl. Realafdl. og math.-naturv. stud. Disciple. (Adj. Møller 2 Tmr.) Lorenzes kortfattede Naturlære S. 33—49. Derefter genlæst det hele. — 5. Kl. (Adj. Petersen 3 Tmr.) Schmidts Naturlære forfra til Magnetisme, Bevægelse til Lyden. Jørgensens Astronomi 1. Kaptl. — 6. Kl. (Adj. Petersen 3 Tmr.) Schmidts Naturlære, Magnetisme og Elektricitet, genlæst hele Bogen til Lyd. Jørgensens Astronomi, fra 2. Kap. og ud; genlæst hele Bogen.

Tegning. Frbrdlskl. a og b (Oversergent Sørensen 2 Tmr.) Petersens og Janniches Tegnebøger: a I og II, b III og IV. — Kathdralskl. (Adj. Møller, 1. Kl. Realafdl., 2. og 3. Realkl. hver 2 Tmr., 4. Kl. Realafdl. 1 Tm.) Konturtegning efter Hetsches og Petersens Fortegninger. I 4. Realkl. har 2 Discpl. tegnet eftes Klodser.

Skrivning. Frbrdlskl. a og b (Oversergent P. Nielsen 3 Tmr., a desuden 2 Timer særskilt). Efter Forskrift dels enkelte Bogstaver, dels Sammenskrift, saaledes at i Reglen alle Disciple i hver Klasse har fulgts ad; af og til er Taktskrivning bleven anvendt; mod Slutningen af Skoleaaret har en Del Disciple i b skrevet af efter en trykt Bog. — 1.—4. Kl. (Adj. Møller; 1. Kl. 2 Tmr., 2. stud. og 2. Rlkl., 3. Rlkl. og 4. Kl.'s Realafdeling hver 1 Tm.) Saa snart en Discipel har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig Haandskrift, bruger han ikke mere Forskrift, men Disciplene holdes ikke til at udføre hvert enkelt Bogstav i én eneste for alle gyldig Form; dog tager Skolen selvfølgelig ikke mod enhver som helst Form af Bogstaverne.

Sang. (Overhornbl. Zorn). Forberedelseskolens (nu i Tallet) 33 Disciple har altid alle været med i den ene Time ugentlig, hvori Undervisningen er bleven given, og er blevet øvede i enstemmig Sang af Skolens Morgensange, fædrelandske og Folkesange; 4 af de 33 savne efter Lærerens Skøn alligevel Forudsætningen for virkelig at kunne komme til at synge. I Kathedralskolen er af samme Grund 31 Disciple udelukkede fra Undervisningen, og hos 18 andre er for Tiden Stemmen i Overgang. Ved Undervisningen har Hensynet til Tallet og de Stuer, der staa til Raadighed, gjort det til en Nødvendighed at dele samtlige delta-gende Disciple i 5 Hold, saa at 6. og 5. Kl. (20 Di-

sciple), 4. Kl. spr.-hist. Afdl. (2 Discpl.), 3. Kl. samt 4. math. stud. og Realkl. (8 Discpl.), 2. Kl. (2 Discpl.) og 1. Kl. (15 Discpl.) har haft hvert Hold 1 Time ugentlig; og en 6. Time er bleven brugt til Sammensang, som i Aar næsten altid er bleven udført trestemmig (Sopran, Alt og Bas). Ved Øvelserne er foruden Skolens Morgensange blevet brugt et Udvalg af Melodier hentede fra Sannes Samlinger. Ved enstemmig Sang af Folke- og Fædrelandssange er Bågø og og Nørregaards Sangbog bleven brugt.

Gymnastik. Erbrdlskl. a og b (4 Tmr. ugentlig under Prmrnt. Larsen med Bistand af Gymnastikr. fra Hæren, forhenv. Sergent Honoré). Af Skolens 33 Disciple er af Helbredshensyn 1 udelukket fra Øvelserne. — Kathedralskolen. Af Skolens 96 Disciple er til Stadighed 5 udelukkede af Helbredshensyn; de øvrige 91 ere ved Øvelserne delte i 5 Hold, hvert med 4 Timer ugentlig, nemlig 1. Kl. med 23 Disciple, 2. stud. og Realkl. med 15 Discpl. under Prmrnt. Larsen; 3. stud. og Realkl. med 18 Discpl., hvortil i de 3 Timer har maattet slutte sig 4. Kl.'s Realafdl. med 3 Discpl., 4. stud. Kl. med 11 Discpl., hvortil i den ene Time har sluttet sig samme Kl.'s Realafdl. med 3 Discpl., og 5. og 6. Kl. med 25 Discpl. under Adj. Petersen med Bistand af 2 Gymnastiklærere fra Hæren, Oversergent Brygmann og den forhenværende Sergent Honoré; Adj. Petersen i de to ugentlige Huggetimer med 5. og 6. Kl. tillige med Bistand af en tredie Gymnastiklærer fra Hæren, Sergent Werner. Det ældste Hold har der desuden været tillagt en 5. Time til Huggeøvelser Søndag Morgen, saaledes at Deltagelsen i den har været en frivillig Sag for begge Klassernes Disciple; af 6. Kl. har Asger Bruhn, Einar Dahl, Aage Friis og Johannes Steenstrup og af 5. Kl. Thorvald Dahl og Valdemar Gad til Stadighed benyttet sig

af den saaledes givne Lejlighed til udvidet Øvelse og forøget Udvikling af de legemlige Kræfter, medens af 6. Kl. Chr. Andersen, Viggo Clausen, Aage Friis og Ove Krarup og af 5. Kl. Frederik Berg, Vilhelm Breitenstein og Viggo Nielsen kun har givet Møde til mere spredte Tider.

Svømning. Undervisningen begyndte ifjor Sommer d. 25. Maj og foretoges under Ledelse af de samme Lærere og med samme Bistand som ved Gymnastikundervisningen, indtil Aarsprøven gjorde det umuligt at foretage nogen regelmæssig Undervisning hver Dag; fra den Tid af var i de vedkommende Timer Sergent Honoré altid tilstede paa Flaaden, saa at de Disciple, der ikke var til Prøve paa Skolen, kunde komme til at svømme under hans Tilsyn. Efter Sommerferien gjorde det kolde Vejr det umuligt at foretage regelmæssige Øvelser, men Eftermiddagssvømningen holdtes i Gang indtil d. 13. September. Thi efter Indstilling fra Rektoratet bemyndigede Ministeriet ved Skriv. af 29. Maj Forstanderskabet til for Sommeren at udbetale almindelig Extratimebetaling til hver af de to Gymnastikassistenter ved Skolen for indtil 7 Timer ugentlig (efter Rektors Attest) for Tilsyn med Skolens Disciple ved Svømmeøvelser en Time hver Eftermiddag; og denne Bemyndigelse udstraktes med det samme til ogsaa at gælde for de følgende Somre. Til denne Eftermiddagssvømning fik saa alle de af Kathedralskolens Disciple Adgang, der ikke samme Dag havde haft Undervisning i Faget i dertil henlagte Formiddagstimer; den fandt i Svømmetiden Sted hver Eftermiddag, ogsaa om Søndagen, dog med Undtagelse af den største Del af Sommerferien, da det viste sig, at der i denne Tid var alt for faa Deltagere hver Dag; og da Tiden ellers viste sig tilstrækkelig, fik Disciplene i begge Klasser i Forberedel-

sesskolen Lov til at deltage deri paa de Dage, da de ikke havde Undervisning i Faget om Formiddagen. Efter at Begynderne forud har faaet Tagene indøvede i Svømmemaskinen i Skolens Gymnastikhus, svømmer enhver med Svømmetornister paa, indtil han uden dette kan svømme 200 Alen i slap Sele; kan han dette, bliver han Frisvømmer. Ved Øvelsernes Ophør 1889 var af Forberedelsesskolens daværende 34 Disciple 2 udelukkede fra Øvelserne af Helbredshensyn og 5 Frisvømmere; af Kathedralskolens 107 Disciple var 4 udelukkede, og 58 vare Frisvømmere, og af disse var igen 20 „Distancesvømmere“, idet de, under Ledsagelse af den til Flaaden hørende Baad med Lærere i, svømmende havde tilbagelagt en Strækning af 1200 Alen, nemlig af 6. Kl. Asger Bruhn, Einar Dahl og Christian Sixhøj; af 5. Kl. Johannes Bunde; af 4. Kl. Julius Knorr, Johan Halberg, Herluf Hansen, Jens Holst, Einar Rendtorff, Fredrik Zeuthen, John Rørbye og Peter Lassen; af 3. Kl. Henrik Jansen, Alfred Meldal, Holger Rasmussen, Axel Søeborg og Holger Philipsen og af 2. Kl. Victor Rasmussen, Henry Angelo og Valdemar Lind.

Røvelser foretoges i Forsommeren 1889 med 5 Hold hvert paa 7 Disciple, nemlig af daværende 6. Kl. 9, af 5. Kl. 15, af 4. Kl. 7 og af 3. Kl. 4 Disciple og efter Ferien med 4 Hold af samme Størrelse og desuden 1 Discipel, nemlig af nuværende 6. Kl. 9, af 5. Kl. 11, af 4. Kl. 7 og af 3. Kl. 2 Disciple, alle frivillig efter eget Ønske. Ellers henvises til Meddelelsen om Faget Sd. 32.

Af **Boldtspil** dreves i Sommeren 1889 **Kriketspil**, som om Foraaret begyndte, saa snart Vejret tillod det, og indtil Aarsprøven dreves om Eftermiddagen og om

Søndagen, men ikke i de almindelige Gymnastiktimer, da disse brugtes til Svømning, som det varme Vejr, som ovenfor meddelt, gjorde det muligt at begynde usædvanlig tidlig. I Ferien dreves Spillet meget ivrig af de Disciple, der opholdt sig i Byen, idet disse havde aftalt at mødes paa Kriketpladsen om Formiddagen Kl. 10 og om Eftermiddagen Kl. 3. Da Vejret efter Ferien lagde Hindringer i Vejen for de regelmæssige Svømmeøvelser, brugtes Gymnastiktimerne indtil Udgangen af September Maaned til Kriketspil under Lærernes Tilsyn og Ledelse. I samme Tidsrum og i den følgende Tid indtil Begyndelsen af November Maaned dreves Spillet om Eftermiddagen, saa at der fra Kl. 4 af indtil Aften altid var Spillere tilstede paa Pladsen, idet nogle gik og andre kom, alt som deres Tid tillod det; — altid uden Læreres Tilstedeværelse. I det omhandlede Aar spillede Skolen ikke sammen med Byens Kriketklub, men af Disciplene i 5. og 6. Klasse var de dygtigste Spillere Medlemmer af denne og deltog i dens Øvelser; derfor var der ved Skolens Øvelser langt færre Deltagere fra disse Klasser end fra de lavere, fra 4. Klasse og nedefter. Der er ikke forefaldet noget Ulykkestilfælde under Øvelserne; idet højeste har en eller anden faaet en Boldt, hvorved han er bleven forhindret i at spille mere samme Dag. Tallet paa Deltagerne fra Skolen ved Øvelser udenfor Skoletiden har været af 6. Kl. til Stadighed 1 Discipel, af og til 4 andre; af 5. Kl. henholdsvis 2 og 1, af 4. Kl. 11 og 3, af 3. Kl. 11 og 5, af 2. Kl. 6 og 5 og af 1. Kl. 8. og 11. — Den 24. September stod der en Kamp mellem 3. og 4. Klasse, 11 Disciple af hver, hvorved alt gik efter de almindelig gældende Regler, saa at hvert Parti havde sin Dommer og Regnskabsfører, alle Disciple fra Skolen. Udfaldet blev, at 4. Kl. fik i 1. Halvleg 45, i 2. 40, tilsammen 85 Points, 3. — — — 24, — 72, — 96 — ;

i 3. Kl. var det højeste Pointstal for en enkelt Deltagers Vedkommende 19, i 4. 14. Ellers har der fundet flere mindre Kamp Sted mellem de enkelte Klasser indbyrdes. Desuden er der to Gange blevet kæmpet mellem Skolen og to forskellige Klubber i Byen. I Midten af Juni Maaned udfordredes den saaledes af Byens Boldtklub og tog efter indhentet Tilladelse fra Rektoratet imod Udfordringen. Fra Skolens Side stillede af 6. Kl. 3, af 5. Kl. 3, af 4. Kl. 3 og af 3. Kl. 2, ialt 11 Deltagere. Boldtklubben sejrede vel med 150 Points mod 123; men den Discipel, der har afgivet Beretningen, bemærker, at Parterne ikke var hinanden meget ulige i Styrke, idet Skolen særlig udmærkede sig ved Gærdet men stod tilbage i Markspillet, og at Skolen havde saa meget mindre Grund til at se med Utilfredshed paa Udfaldet, som Boldtklubben 3 Uger senere, den 7. Juli, i en Match med Kriketklubben i Aalborg, hvori med Rektoratets Tilladelse 3 Disciple af den daværende 6. Kl. deltog, overvandt denne med 46 Points og saaledes tilkæmpede sig den første Plads blandt de jyske Boldtklubber, som Aalborg Kriketklub hidtil havde indtaget. I Midten af September fandt en anden Kamp Sted mellem Disciple fra Skolen og „Handelsstandens Sportsklub“; men da denne kun havde bestaaet et Aar, var Udfaldet ikke tvivlsomt; og Skolen sejrede da ogsaa med 113 Points mod 48. Endelig tilbød „Viborg Boldtklub“, som imidlertid paa et nyt Tog, denne Gang til Aarhus, havde vundet en glimrende Sejr og nu ønskede en værdig Afslutning paa Saisonen, at stille 11 Mand i Marken mod 18, som skulde tages halvt af den oven nævnte „Handelsstandens Sportsklub“ og halvt af Skolen; men senere forandrede den Udfordringen til kun at gælde 15 Mand. Kampen stod da d. 22. September, og Boldtklubben sejrede med 7 „staaende Gærder“ og 1 Point. „Men“, tilføjer Meddeleeren, „Sejren

var dog ikke saa stor, som det kunde se ud til heraf; ti de tre bedste Spillere i Klubben vare „bovlede ud“; alligevel kan det ikke nægtes, at Skolen i denne Kamp viste mindre Dygtighed end tidligere“.

Dandseundervisningen har i Kathedralskolen fundet Sted fra den 9. Oktober f. A. til 19. Marts d. A. under Ledelse af Intendant Lillie med Bistand fra 1. November af Gymnastiklærer i Hæren, Oversergent Brygmann. I Begyndelsen af Oktober Maaned havde Læreren affattet en Liste over samtlige Disciple inddelte i 4 Afdelinger, saaledes at 1. Afdeling indbefattede dem, der ved forrige Vinters Øvelse antoges at have vundet saa stor Færdighed, at det helt kunde overlades til deres egen Afgørelse, om de fremdeles vilde deltage i Øvelserne eller ej; 2. Afdeling dem, for hvem fortsat Øvelse maatte anses for ønskelig; 3. dem, for hvem den maatte agtes for aldeles nødvendig; og 4. dem, der slet ikke havde nydt Undervisning i Skolen; 5 Disciple i 5. Klasse, som ved privat Undervisning skulde forberede sig til ved Skoleaarets Slutning at underkaste sig Tillægsprøve i Latin og Græsk samt Optagelsesprøve i Fransk, blev af Hensyn til den Tid, denne Undervisning faldt paa, helt fritagne. Efter at foruden disse ialt 28 Disciple vare blevne fritagne for Deltagelse, blev de øvrige 68 inddelte i 3 Afdelinger efter deres Uddannelsestrin. Samtlige Afdelinger ere blevne underviste hver 2 Timer om Ugen. Undervisningen har omfattet, med alle Afdelinger: Trinøvelser, Polonæse, Polka, Rhejnlænder Polka, Galopade, Mazurka, Varsoviana, Vals, Tyroler Vals, Francæse, Klapfinale, Les Lanciers (ikke 2. Afdeling), La Tempête samt forskjellige Kottillons-Ture; med 1. og 3. Afdeling desuden Hopsa, Tyroler-Hopsa og Menuet. I 1. Afdeling er tillige øvet Spansk-Vals samt 3. og 4. Tur af Julekvadrillen, og 2. og 3. Afdeling har haft

Trinøvelser, sammensatte i en Trinskole, der for 3. Afdelings Vedkommende er bibragt Eleverne i større Udstrækning. Disciplene har vist Lyst og Interesse for Undervisningen, ligesom de alle har gjort synlige Fremskridt, naturligvis i større eller mindre Grad efter deres Anlæg.

Skydning. De to øverste Kl. samt 4. Kl.s Real-disciple. (Adj. Petersen, med Bistand af Sergent Honoré). I Aaret 1889 holdtes Øvelserne i Riffel-skydning før Sommerferien fra 2. til 14. Maj og efter denne fra 31. Avgust til 23. Septbr.; der foretoges 6 Skydture før Sommerferien og 9 efter denne. Der blev skudt til den Skive, Skytteforeningerne brugte indtil Udgangen af 1872, en aflang Firkant med 3 Grader; efter de gældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, som alle gjordes med Remingtonbøssen

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1888—89.

6. Kl. 12 Dsp. 5. — 14 — 4. Rlkl. 6 —	Afstand i Alen.	Tal af			S u m.
		Skud.	Træf- fere.	Points	
6. Klasse . .	100	125	125	447	572; 100 pCt.
5. og 4. Rlkl.	100	300	280	881	1161; 93,34 —
6. Klasse . .	200	170	163	517	680; 95,90 —
5. og 4. Rlkl.	200	710	616	1713	2329; 86,75 —
6. Klasse . .	300	410	370	1004	1374; 90,25 —
5. og 4. Rlkl.	300	310	264	691	955; 85,16 —
6. Klasse . .	400	195	171	502	673; 87,70 —
5. og 4. Rlkl.	400	145	120	331	451; 82,75 —
	Sum af	2365	2109	6086	8195; Kv. $\frac{8195}{2365} = 3,465$ pCt. 89,175

Udfaldet af Præmieskydningen i Forsommeren 1889

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud.					Sum af Af- stand maalt i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1	2	3	4	5			
6. Kl. Carl Christensen .	300	4	2	2	4	3	75 $\frac{1}{2}$	15	
„ Carl Chr. Christensen	300	0	2	4	3	3	53 $\frac{1}{2}$	12	
„ Helmuth Dige	300	3	4	3	2	3	61 $\frac{1}{4}$	15	
„ Ejnar Glud	300	3	2	4	3	4	49 $\frac{3}{4}$	16	2den
„ Ejnar Hoff	300	3	3	3	2	4	51 $\frac{1}{2}$	15	
„ Jacob Jacobsen	300	2	3	4	2	3	75	14	
„ Chr. Johansen	300	3	3	3	2	2	87	13	
„ Chr. Knudsen	300	3	4	4	3	3	45	17	1ste
„ Jørgen Lauritsen . . .	300	4	2	3	4	2	59 $\frac{3}{4}$	15	
„ Peter Munch	300	2	3	2	3	2	90 $\frac{3}{4}$	12	
„ Christian Petersen . .	300	0	3	3	2	2	58 $\frac{1}{2}$	10	
„ Peter Severinsen . . .	300	3	2	3	3	2	74	13	
5. Kl. And. Chr. Andersen	200	3	4	3	3	3	53	16	
„ Frederik Bendix . . .	200	2	3	4	3	3	63 $\frac{3}{4}$	15	
„ Asger Bruhn	200	4	4	3	4	4	25	19	1ste
„ Christian Bruun	200	0	3	4	3	3	46 $\frac{3}{4}$	13	
„ Viggo Clausen	200	3	3	4	3	3	56	16	
„ Ejnar Dahl	200	3	3	2	3	3	65 $\frac{1}{4}$	14	
„ Aage Friis	200	2	2	2	3	3	116 $\frac{1}{2}$	12	
„ Niels Grønbæk	200	3	4	4	4	3	36 $\frac{1}{4}$	18	2den
„ Chr. Hansen	200	3	3	3	2	4	58 $\frac{1}{2}$	15	
„ Ejnar Falbe-Hansen	200	3	0	4	2	3	49 $\frac{1}{2}$	12	
„ Ove Krarup	200	0	3	3	2	3	52 $\frac{1}{2}$	11	
„ Carl Mulvad	200	3	2	2	0	0	64 $\frac{1}{4}$	7	
„ Christian Sixhøj	200	3	4	3	3	4	32	17	
„ Johannes Steenstrup	200	3	3	2	2	2	78 $\frac{1}{2}$	12	
4. Rikl. Jacob Andersen	200	3	4	4	3	3	33	17	
„ Ludvig Balle	200	2	3	3	4	3	58 $\frac{3}{4}$	15	
„ Søren Hansted	200	0	3	0	0	3	30	6	
„ Valdemar Philipsen . .	200	4	2	4	2	3	59 $\frac{1}{2}$	15	
„ Benjamin Preisler . . .	200	2	0	2	2	3	90 $\frac{1}{2}$	9	
„ Hans Siersted	200	3	4	2	3	2	59	14	

med Benyttelse af Centralantændelsespatronen. Under 15. Juli indsendtes til Ministeriet den foranstaaende, befalede Beretning om **Udfaldet af Skydøvelserne i Skoleaaret 1888—89**. Og ved Afslutningen af For-sommerens Øvelser holdtes Tirsdagen den 14. Maj **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af vedføjede Oversigt.

Alle Skud udførtes i frit Anlæg. Præmiernes Værdi var paa 300 Alens Afstand 12 og 8 Kr. og paa 200 Alens 6 og 4 Kr. Disse Beløb brugtes efter Præmietagernes Ønske for Chr. Knudsens Vedkommende til Indkøb af en lang Tobakspibe og en Rejsepibe, for Ejnar Gluds til et Vækkeur, et Kompas og et Thermometer, for Asger Bruhns til en Kurrertaske og 1 Tobakspibe og for Niels Grønbæks til en Kurrertaske.

Anm. Disciplen Chr. Christiansen af 5. Kl. var fritagen for Deltagelse i Øvelserne, da hans Hjem, Krathuset, ligger saa langt borte fra Byen, at hele Eftermiddagen ellers vilde gaa med for ham.

Tirsdagen d. 15. April d. A. Kl. 8—9 overværede Sanginspektøren, Kantor Sanne Sangundervisningen i Kathedralskolen.

Til den forestaaende **Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning** indstille sig de 14 Disciple i 6. Kl., som

i **Oldnordisk** have læst Wimmers Læsebog Sd. 9—14, 26—36, 41—44, 53—60, 63—107, 114—21, 129—36 samt af Hoff og Hofforys Læsestykker II. S. 1—22 (dog med Forbigaaelse af Versene i Gunløgs Saga) og deraf opgive **til Overhøring** Wimmers Læsebog Sd. 74—107 samt af Hoff og Hofforys Læsestykker II Sd. 1—22;

i **Fransk** læst Borrings *Études littér.*, Baruels Lectures hist. I og II; Taine: *Graindorge*; Toepffer: *Le grand*

Saint-Bernard; Balsac: Un épisode sous la Terreur og El Verdige; Georg Sand: L'Orco og Le toast; Molière: L'école des femmes; Lanfrey: Expédition d'Égypte et campagne de Syrie;

i **Tysk**: Goethe: Götz von Berlichingen og Iphigenie auf Tauris; Schiller: Die Piccolomini og Kabale und Liebe; Philipp Galen: Onkel Bispink, Eine Partie nach der Suleck og Der Pechvogel; H. Heine: Die Harzreise; Platen: Die Abassiden; Varnhagen von Ense: Fürst Leopold von Anhalt-Dessau; Paul Heise: Zwei Gefangene; L. Anzengruber: Feldrain und Waldweg; Gaudy: Aus dem Tagebuche eines wandernden Schneidergesellen, Der Katzen-Raffael og Schülerliebe; Kleist: Michael Kohlhaas; Arnim: Die Kronenwächter; Aug. Becker: Auf Waldwegen; (Skouboes Tyske Læsestykker Sd. 128—203); af Knauths Auswahl deutscher Gedichte en Del udvalgte Digte.

i **Engelsk**: Sommerfeldts Nyeste eng. Forfattere: Sd. 35—65, 88—105, 124—37, 147—56 og 211—34; Lamb: Six Tales from Shakespeare, udg. af Friedrich, Sd. 9—186; W. Collin: My Lady's Money; Walter Scotts Tales af a grandfalther udg. af Wendt Sd. 51—79, hvoraf **opgives til Overhøring** af Sommerfeldts Bog Sd. 35—65, 88—105, 124—37, 147—56 og 211—26 og af Lambs Bog Sd. 9—38 og 100—33.

i **Latin** uden Forberedelse: Sallusts Jugurtha Kap. 39—73; Ciceros Cato Major § 35—85; Kurtius III, 2—17; 28—35; VIII, 30—38; Tacituses Germania; Livius Præfatio; og med Forberedelse: Vergils Æneide VIII og XII; Horatses Ode III og IV, 1—11 samt Carmen sæculare; Breve: II, 1—3; af Madvigs Carmina selecta Katullus; Tibullus 1 og 2; Propertius 1, 2 og 3; Ovidius 1; Juvenalis 1; Ciceros Taler for Archias,

Ligarius og Dejotarus samt Accusatio in Verrem IV, 1—15 og 27—67; Seneka De providentia og De constantia sapientis; Livius X og Tacituses Annaler II, — hvoraf **opgives til Overhøring** Vergils Æneide VIII; Horatses Oder III og IV, 1—11 samt Carmen sæculare og Breve II, 1; af Madvigs Carmina selecta Katullus 62 og 64, 1—265 samt de øvrige hos Madvig optagne Digte af ham; Tibullus 2; Propertius 1; Ovidius 1 og Juvenalis 1; Ciceros Taler for Archias, Ligarius og Dejotarus samt af Accusatio in Verrem IV, 27—41; Seneka de providentia; Livius X, 1—9 og Tacituses Aarbøger II;

og i **Græsk**: Homers Odyssee VIII; Iliade XIII—XVI; Herodot III, 1—97 og 118—60; Lykurgs Tale mod Leokrates; Xenophons Memorab. III, 5; af Platon efter Thriges Udvalg Eutyphron, Phaidon Sd. 27—42 og 51—55, Symposion, Phaidros og Staten Sd. 102—8.

Til Aarsprøven har 4. Klasses studerende Discipline læst:

i **Tysk** med Forberedelse: Philipp Galen: Onkel Bispink og Der Pechvogel til Sd. 36. samt af Knauths Auswahl deutscher Gedichte Sd. 125—58, 176—81 og 192—99; uden Forberedelse Chamissos Peter Schlemihl og Heines Harzreise; som Maanedslæsning Hauffs Lichtenstein;

i **Fransk**: Jungs Læsebog for Melleml. Sd. 126—95 og Baruels Lectures historiques I, Sd. 9—28;

i **Latin**: Ciceros Taler for Archias, Ligarius og Dejotarus samt 3. Tale mod Katilina; Livius I, 1—16, 22—25 og 34—43; Cæsars Gallerkrig VI; af Ovids Forvandlinger Verdensaldrene, Aktæon, Pyramus og

Thisbe, og Perseus; hvoraf **opgives til Overhøring** Ciceros Taler for Ligarius og Dejotarus og af Taler for Archias Kap. 1—3: Livius I, 1—16, 22—25 og 34—43; af Ovids Forvandlinger Pyramus og Thisbe, og Persevs; (af **Discipløne fra 5. Kl.** er læst af Aastrup Cæsars Gallerkrig I og II, Ciceros 4 Taler mod Katilina og af Ovids Forvandlinger Verdensaldrene, Deukalion, Perseus og af Phaeton 1—50; og af Breitenstein, Gad, Jensen og Sørensen Cæsars Gallerkrig III og VI; Ciceros 4 Taler mod Katilina og af Ovids Forvandlinger Verdensaldrene, Deukalion, Ocyrrhoe, Europa, Kadmus, Aktæon, Kadmusens Forvandling og Pyramus og Thisbe);

og i **Græsk** af Schenkls Udvalg af Xenophon Anabasis I, 7—9; II, 5—6 og III, 1—2; Homers Odyssee IX; (af **Discipløne fra 5. Kl.** er læst af Aastrup Xenophons Anab. I, 4, 11—19; 5; 6; 7; 8 og 9; II, 5 og 6 og Homers Od. XII; og af Breitenstein, Gad, Jensen og Sørensen Xenophons Anab. I, 1; 2, 1—4; 4, 11—19; 7; 8; III, 1 og 2 og Homers Od. XII).

Til almindelig Forberedelsesprøve er læst:

i **Modersmaalet**: Holbergs Den politiske Kandestøber og Jakob von Thybo; Wessel: Kærlighed uden Strømper; Oehlenschläger: Dronning Margaretha; Blicher: Røverstuen og Præsten i Thorning; Hauch: Søstrene paa Kinnekullen og Fortælling om Haldor; Goldschmidt: Den flyvende Post; Heiberg: Syvsoverdag og Aprilsnarre; Hostrup: Eventyr paa Fodrejsen; desuden af Sigurd Müllers Læsestykker Sd. 46—58 (Evald), 93—98, 102—6 og 112—19 (Oehlenschläger), 127—30 (J. P. Münster), 160—62 (Grundtvig), 174—83 (Inge-mann), 226—33 (P. M. Møller), 262—305 (Chr. Winther, L. Bødtker, Carl Bernhard, Emil Aarestrup, H.

C. Andersen, Paludan-Müller og Carl Bagger) og 309—12 (Carl Ploug);

i **Engelsk** kursorisk Lamb: Six Tales from Shakespeare: The Tempest og statarisk: Brekkes Læsebog for Middel skolens 5. og 6. Kl. S. 117—86, 195—249, 261—83 samt Lambs Six Tales from Shakespeare Sd. 9—133 og Boysens Digte Sd. 1—59; Maanedslæsning: Walter Scotts Tales of a grandf. udg. af Wendt S. 5—117; Mary Edgeworth: The grateful Negro og The Lottery udg. af Grube; Marryats Peter Simple udg. af Stange, hvoraf **opgives til Overhøring** af Brekkes Bog Sd. 195—217, 247—49 og 261—83; af Lambs Bog Sd. 9—133 og af Boysens Digte Sd. 29—59;

i **Tysk** kursorisk Chamissos Peter Schlemihl, Heines Harzreise og Sacher Masoch: Der kleine Adam, og statarisk Kapers Læseb. for Mellemkl. Sd. 162—242; Philipp Galen: Onkel Bispink og Der Pechvogel til Sd. 36; og af F. Knauths Auswahl deutscher Gedichte Sd. 125—58, 176—81 og 192—99, hvoraf **opgives til Overhøring** Kapers Læsebog Sd. 162—235 samt Philipp Galen: Onkel Bispink Sd. 115—40;

og i **Fransk** kursorisk Jungs Læseb. for Mellemkl. Sd. 195—205; Baruels Lectures historiques I, Sd. 1—9 og fra S. 28 saa langt, som det bliver muligt at naa, og statarisk Jungs Læseb. Sd. 35—195 og Baruels Lectures hist. I, Sd. 9—28, hvoraf **opgives til Overhøring** Jungs Læseb. Sd. 126—95 og Baruels Lectures hist. I, S. 9—28.

V. Understøttelsesmidler.

Skolepengene er i Forberedelsesskolen for en Discipel, foruden 5 Kr. i Indskrivningspenge, 9 Kr. maanedlig, for anden Broder 7 Kr. og for tredje 5 Kr.; i Kathedralskolen for en Discipel i 5. eller 6. Klasse 144 Kr. aarlig, i de øvrige Klasser 120 Kr., for en anden Broder henholdsvis 115 Kr. 20 Øre eller 96 Kr. og for 3. Broder 86 Kr. 40 Øre eller 72 Kr. De betales fjerdingaarsvis forud; og det er paalagt Rektoratet at formene den Discipel Adgang til Skolen, for hvem de ikke er betalte før Fjerdingaarets Udgang. For Juli Fjerdingaar opkræves de i to Halvparter, først for de 6 Uger fra 1. Juli til 14. Avgust og siden, ved Begyndelsen af det ny Skoleaar, for den anden Halvpart. For Disciple, der udtræde efter Aarsprøven før Begyndelsen af det ny Skoleaar, betales kun for Juli Maaned; og saafremt Afgangsprøven sluttes før denne Maanedes Udgang, betale de afgaaende Disciple slet ikke for dette Fjerdingaar. Desuden er ved Indtrædelsen i Skolen at betale Indskrivningspenge med 10 Kr. for hver Discipel; og denne Ydelse eftergives kun for Disciple, der tidligere har betalt disse Indskrivningspenge enten til Skolen selv eller til en anden offentlig lærd Skole. Hvad Vidnesbyrd angaar, har Ministeriet samlet de gældende Bestemmelser i et under 1. Marts d. A. udsendt Cirkulære, som findes aftrykt under Afdeling IX.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaas kun efter Ansøgning, hvortil Rektoratet udleverer Blanketter til Udfyldning; en saadan Blanket maa da begæres før Skoleaarets Udgang; og den afgives i udfyldt Tilstand til Rektoratet samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende kommer senere. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium

- Nielsen, Zacharias.** Maagen. En Nutidsfortælling. Kbh. 89.
- Rist, P. F.** En Rekrut fra 64. Kbh. 89.
- Boganis.** Jagtbreve. Med Vignetter af Hans Nikol. Hansen Kbh 89.
3. **Bredsdorff, Chr.** Paa Feltfod. Breve fra en dansk Soldat til Hjemmet under den sidste slesvigske Krig. Illustr. af Alfr. Schmidt, 3—10. Kbh. 89. — *Slut.*
4. **Turgenjew, Iwan.** Skitser af en Jægers Dagbog. Paa Dansk ved Vilh. Møller. Dl. 1—2 Kbh. 75.
- Topelius, Z.** Fra Dronning Kristinas Ungdomsliv. Overs. ved Fr. Winkel Horn. Dl. 1—3. Kbh. 1889.
5. **Limberg, Ossian.** Eventyr paa Tigerjagter. Rejseminder. Illustr. af Jenny Nystrøm. Krstnia. 1889.
- Tre i Kanada. Af Forfatterne til „Tre i Norge“ **J. A. Lees** og **W. J. Clutterbuck**). Ovsr. af Oscar Tybring Krstnia. 1890.

C. Den naturhistoriske Samling

er i Aarets Løb bleven forøget med følgende Genstande, blandt hvilke de med * mærkede ere opstillede af Skolens Naturhistorielærere:

En ung Muldvarp (mumificeret), givet af Støttrup.

En Markmus (opbevaret i Spiritus), givet af Premierløjtnant Helsing.

Kranium af en Markmus (Gronemann).

En Dværgmus i Spiritus (Overlæge Gad).

En Husmus, opbevaret i Spiritus (Benjamin Christensen).

Kranium af en Husmus (Gronemann).

— — Hermelin (Victor Christensen).

En tørret Raadyrfod (Chr. Vater).

Fem Barder af en Rørhval, gennem Prof. Lütken tilsendte fra Ministeriet.

318. **Dalgas. E.** Skovkulturer i Jyllands Hedeegne.
1. Aarh. 90.
Tidsskr. Hedeselsk.'s. 90, 1—2

B. Disciplenes Bogsamling

har i sit Regnskabsaar fra 1. April 1889 til 31. Marts 1890 haft i Indtægt:

fra 3 Mdlmr. Bidr. for $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{6}$ 89	Kr. 1.50	Øre.
— 30 — — — $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 89	— 30.00	—
— 3 — — — $\frac{1}{9}$ 89 — $\frac{31}{3}$ 90	— 3 51	—
— 25 — — — $\frac{1}{10}$ 89 — $\frac{31}{3}$ 90	— 25.00	—
— 1 — — — $\frac{1}{11}$ 89 — $\frac{31}{3}$ 90	— 0.83	—
— Salg af Fortegnelse	— 0.70	—
— afgivet som fundet paa Skolen til forskellige Tider	— 0.39	—
	<hr/>	
	Kr. 61.39	Øre

og i samme Tidsrum udgivet		
til Indkøb af ny Bøger	— 41.90	—
- Indbinding	— 14.70	—
- Dækning af Underskud fra forr. Aar	— 4.46	—
	<hr/>	

saa at der til Regnskabsaaet 1890—
91 bliver i Behold Kr. 0.87 Øre.

Siden Listen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift d. 22. Maj f. A. har Samlingen faaet følgende Tilvækst:

1. Smaastykker til Folkelæsning. Bd. 15, 5; 16, 1—2. 1889—90.
Tidende. Illustr., for Børn. Udg. af Nordal Rolfsen. Aarg 4. 7—10; 5, 1—7. Bergen. 1889—90.
2. **Flood. Const.** Ufredstid. Fortælling. Krstnia. 89.

VI. Æsthetik og Kunst. VII. Filosofi. VIII. Theologi.

230. Katal. Ill. ov. Kunstudst. Udg. v. F. Hendriksen. 1890.
 239. **Terentii. P.** Comoediæ. Ed. C. G. Elberling. Havn. 34. *g. fra A. Friis.*

IX. Opdragelse og Undervisning.

259. Ungdom. Vor. Tidsskr. 90, 1—2.
 Verdandi. Tidsskr. 89, 2—6; 90, 1—3. Stockh.
 269. Tidsskr. i Gymn. III, 1—2. Stockh. 90.
 271. Meddel. ang. d. lærde Sk. af A. F. Asmussen. 88—¹⁹/₈89. 90. *m.*
 272. Kbhvn. Polyt. Læreanst. Beretn. om Undervisningsaaet 88—89. 89.
Goos. C. Aarsb. f. Kbhvns Unvrst. 1887—88. 89. *m.*

X. Mathematik. XI. Naturvidenskab.

279. Maanedsskr. f. d. elem. Math. Red. af P. T. Foldberg og N. Baumann. Aarg. 1—4. 1886—89.
 Tidsskr. f. Math. Nyt. Red. af P. T. Foldberg og C. Juel. Aarg. 1 A, 1—2; 1 B, 1. 90.
 291. Naturen. Ill. mndsskr. f. pop. Naturv. Red. af Brunchhorst. 90, 1—3. Bergen. 90.
 Naturen og Mennesket. Ill. Maanedsskr. Red. af S. Mørk-Hansen. 90, 1—4. 90.
 306. **Bronn. H. G.** Klass. u. Ordn. d. Thierreichs. VI, Abth. 3: 67—68. Reptil. Leipz. u. Heidelb. 90.
Christiansen. J. D. Viborg Omegns Fugle. Vib. 90. *Forf.*

XII. Samfundsvidenskaber.

311. Lovtid. 1890, 8—16.
 Ministerialtid. 1890. A. B. 8—15.

- (119) Fortegn. ov. afd. Pastor C. J. Brandts efterl. Bogsaml. 90.
 122. Halvorsen. J. B. Norsk Forf.-Lex. 27. Krstnia. 89.
 131. Centralblatt. Ltr. 89, 42—52; 90, 1—18.
 Liter. og Krit. udg. af C. Riis-Knudsen. II, 12. 89.

IV. Nationallitteratur.

136. Seneca. L. Ann. Udv. Skr. ved M. Cl. Gertz. 1. 89.
 139. Drachmann. H. Sangenes Bog. 89.
 Ingemann. B. S.'s Svanesang. Udg. af V. Heise. 89.
 Sorterup. J. Ny Heltesange. Udg. ved F. Rønning. 89.
 147. Saga. Laxdoela. Udg v. Kr. Kaalund. 1. 89.
 Samf. t. Udg. af gl. nord. Litt. XIII⁶, XV⁴, XIX¹, XX¹. 90.
 166. Lauremberg. H. W. Fire Skæmte digte i dansk Overs. Udg. af J. Paludan. 1. 89.

V. Sprogvidenskab.

188. Tidsskr. Nord. f. Filol. Ny R. IX, 4. 90.
 189. Arkiv för nord. filol. VI. Ny följd, 2, 2—3. 89—90.
 190. Dahl. H. Alvors- og morskabslæsn. om modersmålet. 1—3. 90.
 191. Feilberg. H. F. Bidrag til en ordb. ov. jydsk almuesmål. 5. 90.
 Kalkar. O. Ordb. t. d. ældre danske Spr. 16. 90.
 195. Ross. H. Norsk ordb Till. til „Norsk Ordb.“ af Ivar Aasen. 1 Krstnia. 90.
 197. Fritzner. J. Ordbog ov. d. gl. norske Sprog. Krstnia. 16—17. 89—90.
 200. Söderwall. K. F. Ordb. öfv. sv. medeltids-språket. 6—7, 87; 10—11, 89. Lund.
 208. Nyrop. Kr. Lectures Franc. 1. 90. Forl.

107. **Roscher, W. H.** Ausführl. Lex. d. griech. u. röm. Mythol. 15—17. Leipz. 89—90.
108. **Rydberg, V.** Undersökn. i germ. mythol. II, 2—4. Stockh. 89—90. *slut.*
111. Medeltidsordspråk. Østnord. och lat. **P. Låles** ordspr. och en motsvar. svensk saml. I. Texter utg. af A. Koch och Carl af Petersens. Hft. 1. 89.
113. **Bergsøe, V.** Mønter og Medlr. —53: Holst og Larsen: Felttog.
115. Aarb. f. nord. Oldkynd. og Hist 2. Rkk. 89, 3—4.
Musæum. Tidsskr. f. Hist. og Geogr. Red. af C. Bruun, A. Hovgaard, P. F. Rist. 1—5. 89—90.
Saml. til jydsk Hist. og Topogr. Rkk. II, 2, 2. 89.
Tidsskr. Geogr. Red. af O. Irminger. 10, 5—6. 89.
Tidsskr. Hist. Udg. af d. danske hist. Foren. Rkk. VI, 2, 1. 90.
Tidsskr. Hist. Udg. af d. norske hist. Foren. Rkk. III, 1, 2. 90.
Tidsskr. Hist. Udg. af d. sv. hist. fören. 89, 3—4; 90, 1. 89—90.
116. Kildeskr. Hist. Skr. udg. af Selsk. t — —'s Overs. 53—54. 89.

III. Litteraturhistorie.

118. Bogfortegn Dansk. 89, 7—14.
Boghandlertid. Nord Aarg 24, 15—45. 89—90.
Fortegn. ov. afd. Cand. phil. Fabricius Møllers Bogsaml. Bogense 89.
Quidings antikvariat i Lund. Månadskatal. 14.
Verzeichn d. Bücher osv. 89, 2 Leipz. 90. *g. f. N. Christensen.*
119. Fortegn ov. en Del Bogsaml. tilh. Boerne efter Etatsr. F. S. Bang, Etatsr. Godsforv. Rasmussen, Departementschef J. H. Stephensen m. fl. 89.
Fortegn. ov. afd. Etatsr. F. S. Bangs efterl. Bogsamling. I. 90.

- (56) Mollerup. W. **Bille-Ættens** Hist. I, 4—5. 89—90.
Wroblewski. O. B. Ti Aar i **C. A. Reitzels**
Boglade. 89.
57. **Hansen. V. Falbe-** og **W. Scharling.** Danm. i
1890. Supplementbind til Danm.'s Statistik. 1. 90.
58. **Hansen. P.** Den danske Skueplads. 1—3. 88—90.
Kiosk. T. Vejviser for **Kbhvn.** og **Frederiksb.**
1888 m. Till. 89.
Overskou. Th. Den kgl. danske Skuepladses Hist.
1849—74; forts. og fuldf. af **Edgar Collin.** Dl.
1—2. 76.
Kristensen. Ev. T. Nogle Efterretninger om
Lerchenfeldt's ældre Hist. 1. 89.
Löffler. J. B. Gravmonumenterne i **Sorø** Kirke.
89. st. *m.*
Ligning og Overslag for **Viborg** By. 1890. Vb. 89.
Extract af **Viborg** Kjøbstads Regnsk. f. 87—88.
Vb. 89.
60. Aarbøger. Sønderjydske. Udg. af **H. P. Hansen-**
Nørremølle, **Gust. Johannsen** og **P. Skau.**
89,2.
63. **Maurer H.** Zur polit. Gesch. Islands. Gesaml.
Aufsätze. Leipz. 80.
Schweitzer. Ph. Island. Land u. Leute, Gesch.,
Litt. u. Sprache. Leipz. Berl. *Ud. Aar.*
65. **Poulsen. Vilh.** Fortæll. af Norges Hist. 17—18.
Krstnia. 89—90.
- 68^c **Pavels. Claus.** Dagbøg. f. 1812—13. Udg. af
L. Daae. 2. Krstnia. 89.
69. **Orderik Vital.** Hist. Beretn. om Normanner og
Angelsaxere fra O. V.'s Kirkehist. Overs. af **P.**
Kierkegaard. 6. 90.
71. **d'Hérisson.** Grev. Paris und. Kommunen. 1871—
72. Overs. af **A. Larsen.** Krstnia. 89.
96. **Ebers. G.** Ægypten. Ovr. af **M. Galschiøt.**
9—16. 89—90.
Stanley. H. M. Gennem det mørke Fastland.
Overs. efter den omarb. og forkort. tyske Udg. af
B. Volz ved **E. R.** Krstnia. 88.
101. **Andresen. A. Ch. Dickøns's** Levned med et
Udv. af hans tidl. Arbejder. 89.
104. **Føilberg. H. F.** Dansk Bondeliv — navnlig i
Vestjylland 89.

3. Af Dagens Krønike. Mndsskr. red. af P. Nansen. Sept.—Dec. 89.
 Danskeren. Tidsskr. Udg. af Fr. Nygård og L. Schröder. Kold. 89, 10—12; 90, 1—4.
 Tidsskr. Nord. . . . utg. af Letterstedtska föreng. 89, 5—8; 90, 1—2.
 Tilskueren. Udg. af M. Neergaard. 89, 9—12; 90, I—3.

II. Historie og Geografi.

10. **Setterwall. Kr.** Förteckn. öfv. acta svecica i Calendaris of state papers. Stockh. 89. *Indb. med Histor. Tidsskr. utg. af sv. hist. föreng.* 89, 9.
12. **Falkenberg. Chr.** Kalender. 88.
16. *Gesch. Allg. . . . hrsg. v. Oncken* 79—85.
Oncken. W. Das Zeitalter der Revol., des Kaiserreichs u. d. Befreiungskriege. *Allg. Gesch.* IV, 1, 1.
27. **Andræ. P.** Via Appia. 2—3. 86; 89.
Marquardt u. Mommsen. Handb. d. röm. Alterth. 3, 1—2; Mommsen. Röm. Staatsrecht III, 1—2. Leipz. 87—88.
29. **Weitemeyer. H.** Geogr. Hndb. 86.
31. **Siersted. Th.** Skemat. Oversgtskort over Alperne. 89.
36. *Magazin. Danske osv. Rkk.* 5, 2, 1. 89.
37. **Thrige. S. B.** Danm.'s Hist. i vort Aarh. 16—22. 89—90.
53. **Holst. Fr. og A. Larsen.** Felttog. i vore første Frihedsaar. 15—24. 89. *slut.* (Deri: **Vilh. Bergsøe:** Mønter og Medailler).
54. **Schleisner. P. A.** Til Belysn. af Dagshist. efter Fredr. VII's Død. 89.
55. *Lexikon. Dansk biogr. Udg. af C. F. Bricha.* 23—26. 89—90.
 Tidsskrift. Personalhist. Udg. v. Fr. Krarup: 1—4; G. L. Wad: 5—6; Rkk. II, 1—2. 80—87. 4, 3—4; 5, 1. 89—90.
56. **Meidell. Fr.** Bille-Ættens Historie. II, 1, 12—13. 89—90.

blot under deres Skolegang men ogsaa i 6 Aar ved Universitetet, dog ikke længere end til de have bestaaet Embedseksamen, medens Slægtninge af Testator eller hans Enke, som gaa i Viborg Kathedralskole, have Fortrinsret fremfor enhver anden. Men dette Legat er endnu ikke blevet udleveret til Skolen, saa at der heller ikke har kunnet oprettes nogen Fundats.

VI. Samlinger.

A. Bogsamlingen.

(Sluttet d. 30. April 1890).

Da der i Aarets Løb er blevet trykt en samlet Fortegnelse over alle sejsten Aars Tilvækst, siden Hovedfortegnelsen udkom 1874, meddeles her blot, hvad der er kommet til, siden Haandskriftet til denne Tilvækstfortegnelse efterhaanden gjordes færdigt for at afgives til Trykning. Fagsondringen slutter sig til den i 1874 udkomne Fortegnelse over hele Samlingen med de i Tilvækstfortegnelsen foretagne Ændringer, saaledes at Løbenumrene henvise til de tilsvarende Afdelinger i disse. Ved Fortsættelser er Titelen saa vidt mulig afkortet; Mærket *slut.* eller *afs.* efter en Titel betegner, at Værket er sluttet eller afsagt. Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—; hvor Trykstedet ikke angives, er det København. Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes ved et —*m.* efter Titelen; hvad der er modtaget fra Forfattere eller Forlæggere, ligeledes ved —*f.*, —*frf.* eller —*frl.*; andre Gaver ved —*g.*, for saa vidt *Giverens Navn* ikke meddeles.

I. Encyklopædi og blandede Skrifter.

2. Unvrstsjubilæets danske Samf. Skrifter udg. a^f
— 46—51. 89—90.
Vidensk. Selsk. Overs. ov. Forhandl. osv.
85, 3. —*m.*

tet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skal nyde det.

I Aaret 1889 er det udbetalt til to Studenter her fra, nemlig Martin Ludvig Hoff (3. Gang) og Anton Sørensen Fugl (2. Gang) med 75 Kr. 16 Øre til hver.

G. Læge Frederik Foghs Legat.

Af Legatets Formue 5000 Kr. skal den aarlige Rente i to lige store Portioner tildeles to „flittige, begavede og uformuende Disciple ved Skolen til Hjælp til deres Underholdning i Skoletiden, lige meget enten de ere i nogen af Skolens studerende eller Realafdelinger“, hver Discipel for et Tidsrum af højst tre Aar, og udbetales med Halvdelen hver 11. Juni og 11. December, sidste Gang ved den 11. Juni eller 11. December, der falder nærmest forud for vedkommende Discipels Afgang fra Skolen.

Ved Lærermødet den 27. Maj f. A. blev Renterne fra 11. December 1888 til 11. Juni f. A. uddelte til den studerende Discipel Ove Krarup og Realdisciplen Søren Hansted, og ved et andet Lærermøde d. 2. December f. A. blev Renterne fra 11. Juni til 11. December s. A. tillagte den studerende Discipel Ove Krarup og Realdisciplen Jens Christian Jensen, saa at hver Discipel hver Gang fik 50 Kr.

H. Det Stampeske Legat.

Efter Præsteenken Fru Stampes Død i Januar d. A. er der tilfaldet Skolen et Legat, skænket ved et af hende og hendes tidligere afdøde Mand oprettet Testamente, hvorved Renterne af en Kapital paa i det højeste 20,000 Kroner skal nydes af 2 studerende Disciple ikke

Carl Emil Hjort (3. Gang) og Disciplen Christian Sixhøj i 6. Kl. her i Skolen (1. Gang) med 18 Kr. 6 Øre til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende iblandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Kathedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhver Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Københavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt mindst 2. Karakter.

Ifølge Meddelelse fra Legatets Eforus, med. Prof. Reisz, til Skolens Rektorat er for Aaret 1889 Legatet tilstaaet Student Peter Munch. Dets Beløb er, saa vidt vides, 164 Kr. 84 Øre, hvoraf i Følge Fundatsen den ene Halvdel udbetales i November samme Aar, som vedkommende er afgaaet fra Skolen, og den anden Halvdel i det følgende Aars April Maaned.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til 2 studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden, saa vidt vides, Landstingsmand, Baron Chr. Frdr. Juel til Mundelstrupgaard, er Patron for Lega-

C. Det grevelige Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 80 Kr. aarlig, som udbetales gennem Rektoratet til 11. Juni og 11. December Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehusbesidderen af Grevskabet Bregentved.

I Aaret 1889 har det været tildelt Disciplene Asger Bruhn og Christian Glarbo.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som „skal nyde det fra den Tid af, da de kom i den 5. Lektie, indtil deres Triennium ved Akademiet, om de der saa længe opholde sig, er udløbet“; dog har Slægtninge af Rektor Jessen og hans Enke D. C. født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5. Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Kathedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen udenfor de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige et mindre, Renterne af en „Oplagskapital“.

For Aaret 1889 er i Juni Termin f. A. „det større Legat“ udbetalt til Ove Krarup her i Skolen i 6. Kl. og Jul. Gr. Ostenfeld i Randers lærde Skole, til hver med 38 Kr. 17 Øre, „det mindre“ til Student

Sixhøj; 5 Disciple hver 50 Kr., nemlig Christian Christiansen, Christian Frederik Hansen, Viggo Nielsen, Mads Kirkegaard og Julius Knorr; og 10 Disciple hver 30 Kr., nemlig Christian Madsen, Ejnar Rendtorff, Anders Hagensen, Alfred Meldal, Carl Wohnsen, Gaston Thierry, Frederik Frederiksen og Povl M. Kirkegaard.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrængelse fremdeles“ blev den øvrige $\frac{1}{5}$ til Beløb 202 Kr. 65 Øre tildelt 15 af Skolens Disciple, saaledes at hver fik 13 Kr. 51 Øre, nemlig Thorvald Dahl, Johan Halberg, Christian Ramsgaard, Olaf Sivertson, Frederik Zeuthen, Otto Marcusen, Ejnar Dahl, Aage Friis, Johannes Steenstrup, Jørgen Jørgensen, Ove Krarup, Carl Mulvad, Jac. Bjr. Jacobsen, Julius Møller og Victor Rasmussen. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkendegive Christian Sixhøj, Christian Bruun, Anders Christian Andersen, Christian Christiansen, Christian Fredrik Hansen, Mads Kirkegaard, Anders Hagensen, Alfred Meldal, Christian Madsen, Gaston Thierry og Frederik Frederiksen.

Af alle de uddelte lige Beløb blev Halvdelen, af de ulige skiftevis enten den større eller den mindre Halvdel oplagt, Resten udbetalt.

3. Renterne af Oplagspengene for Aaret fra 11. December 1888 til 11. Decbr. 1889 til Beløb 50 Kr. 66 Øre, hvortil denne Gang ikke kom hjemfaldne Oplagspenge, vedtoges det at tilstaa en fra Skolen 1888 dimitteret Student Jørgen Hansen.

aaret 1889—90 opførte extraordinære Fripladser for Skoleaaret 1889—90.

B. Det Nissenske Legat.

Dette Legat har kun studerende Disciple Adgang til at understøttes af. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgørelsen om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede er foruden Rektoren alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, behøver der ikke at indgives Ansøgning, medens det dog er en Selvfølge, at den ikke tilstaas nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med de hjemfaldne Oplagspenge skal anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der ere dimitterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget, i Reglen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3. Universitetsaar.

For Aaret 1889 blev Legatet ved Lærermødet d. 2. December f. A. uddelt som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de $\frac{4}{5}$ af Grundfondens Renter indtil 11. December 1889 til Beløb 810 Kr. 60 Øre til 17 af Skolens Disciple saaledes, at 4 Disciple fik hver 80 Kr. 15 Øre, nemlig Anders Christian Andersen, Frederik Bendix, Christian Bruun og Christian

5. Undervisning for halv Betaling tilstodes Chr. Bruun, Holger Philipsen, Hans Jørgen Nielsen og Martin Nielsen.

6. Højeste Stipendium 100 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Viggo Clausen, Einar Dahl, Einar Falbe-Hansen og Anders Hagensen.

7. Mellemsste Stipendium 70 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Jacob Bjerre Jacobsen, Jørgen Jørgensen og Gaston Thierry.

8. Laveste Stipendium 40 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Ejnar Rendtorff.

Den 2. Oktober meddelte Chr. Frdr. Hansen Rektor, at Ministeriet havde bevilget hans Ansøgning om Hjælp af Kommunitetet, og ved en Forespørgsel viste det sig, at det samme var Tilfældet med A. Chr. Andersen og Jacob Bjerre Jacobsen, saa at hver af disse tre Disciple i Halvaaret Oktober 1889—Marts 1890 har haft 25 Kr. maanedlig. Paa samme Maade erfarede i April Maaned, at samme Hjælp var tilstaaet de to først nævnte for den Tid, de endnu havde at tilbringe i Skolen, nemlig indtil 31. Juli d. A., og desuden Jacob Bjerre Jacobsen og Frdr. Berg for Halvaaret April—Septbr. 1890.

Endvidere meddelte Ministeriet ved Skrivelse af 24. Oktober f. A. Forstanderskabet, at det havde tilstaaet Disciplene Viggo Prah, Christian Christensen og Frederik Berg hver en af de paa Budgettet for Finans-

Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Reglen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet fra Universitetskvæsturen; (Smlgn. Lindes Meddelelser om Universitetet 1849—56 S. 868—69 og 1857—63 S. 605).

For Stipendieaaret 1. Oktbr. 1889 til 30. Septbr. 1890 blev ved Skrivelse af 18. Septbr. 1889 fra Ministeriet til Skolens Forstanderskab Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stipendium 100 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Christian Sixhøj, Anders Chr. Andersen og Ove Krarup.

2. Mellemsste Stipendium 70 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Viggo Nielsen, Mads Kirkegaard, Julius Knorr og Christian Madsen.

3. Laveste Stipendium 40 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Carl Wohlsen.

4. Fri Undervisning tilstodes Chr. Frdr. Hansen, Frdr. Bendix, Chr. Christiansen, Alfred Meldal, Jens Chr. Jensen, Frdr. Frederiksen og Hother Paludan, de to sidst nævnte fra Skoleaarets Begyndelse at regne, samt extraordinært (som Lærersøn) Christian Ramsgaard.

eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig bliver forlangt. Ministeriet træffer Afgørelse om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelsen af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet **godt** til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple har kun Adgang til fri Undervisning men kan ikke faa Stipendium.

Da det kun er et begrænset Antal, en Sjattedel af Skolens Disciple, der kan faa fri Undervisning, og det er en almindelig Vedtægt, at denne Understøttelse kun tilstaaes, efter at en Discipel har været et Aar i Skolen, bliver Ministeriet ved særlig Bevilling paa Finansloven sat i Stand til hvert Aar extraordinært at tilstaa enkelte begavede Disciple fri Undervisning strax ved deres Indtrædelse i en af de offentlige lærde Skoler. Men det er kun saadanne Disciple, der kan komme i Betragtning ved denne Lejlighed, om hvilke det maa anses for afgjort, at de ikke vilde være blevne indmeldte i Skolen, naar de ikke havde haft Udsigt til at faa denne Understøttelse straks ved deres Indtrædelse i den. Derfor maa Rektoratet altid straks ved en Discipels Indmeldelse have Meddelelse derom, naar det paatænkes at søge saadan Understøttelse for ham.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Københavns

- En Kanariefugl, mumificeret (Martin Nielsen).
 Fødder af Sanglærken (J. Chr. Christensen og Andreas Simmelhag).
 Udstoppet Hoved af en Hærfugl (Christiansen).
 Æggestok af en Høne, i Spiritus (Th. Gregersen).
 Et vanskabt Hønsæg (Niels Christensen).
 Dununger af Viben, mumificerede og opbevarede i Spiritus (Victor Nielsen og O. Paludan).
 Kranium af en rødhalset Lappedykker (William Angelo).
 * Et Skovfirben med nydannet Halespids (opbevaret i Spiritus).
 * En Snogeham.
 En brun Frø, opbev. i Spir. (Niels Dam).
 En Skruptudse, opbev. i Spir. (Michael Lund).
 Skruptudsæg, opbev. i Spir. (d. s.).
 En Torsk, opbev. i Spir. (Aage Petersen).
 Brystfiner af en Flyvefisk (Sømand Chr. Nielsen).
 Kjæver af en Papegøjefisk (d. s.).
 En Sild, opbev. i Spir. (Nyeland).
 En tørret Sømrokke (Thierry).
 Nogle Rokkeæg (d. s.).
 En stor Hvepsere (Inspektør Bastrup, Højbjerg).
 Et Stykke Biværk (Michael Lund).
 Larven til en Natsværmer, „Røddorm“, opbev. i Spir. (Bjerre Jacobsen).
 Puppen til en Natsværmer, „Ugle“ (Kisum).
 Larver til Stankelben, opbev. i Spir. (Michael Lund).
 Faarekyllinger, Nymfer og fuldt udviklede, opbev. i Spir. (Aalkjær og N. Dam).
 Guldsmedenymfer, opbev. i Spir. (O. Paludan).
 * En Del almindelige Insekter, opbev. i Spir.
 En stor Korsedderkop, opbev. i Spir. (Frk. M. Boas).
 * En Regnorm.
 Bryozoer (Flustra), tørrede (Jansen).
 En stor Søstjerne, tørret (Thierry).
 Polerede Tvær- og Længdesnit af Bøgeved (Henry Angelo).

Plantesamlingen i Skolens Have er bleven vedligeholdt.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaret fra 1. April 1889 til 31. Marts 1890 har Skolen haft følgende Indtægter:

Fra Tiende, Arvefæste- og Lejeafgifter	Kr. 22,345.54	Ø.
— Kirker og Præstekald	— 26.	„ —
— Skolens Kapitaler og det Bog- samlings tillagte Theilmannske Legats Renter	— 3,500.64	—
— Skolepenge	— 10,015.	„ —
— Læsø	— 1,268.65	—
— Indeholdt til Livsforsikr.-Anstal- ten mere end indsendt	— ” 2	—
— Extraordinær Indtægt	— 16.	„ —
— Decision	— 3.	„ —
<hr/>		
Tilsammen	Kr. 37,174.85	Ø.

hvorimod Udgifterne have været:

Til Lønninger	— 34,973.54	—
— Pensioner	— 198.16	—
— Decision	— 56.49	—
— Bogsamling og videnskabeligt Ap- parat	— 1,542.	„ —
— Bygningers Vedligeholdelse	— 640.	„ —
— — Hovedstandsættelse	— 855.76	—
— Inventariets Vedligeholdelse	— 624.98	—
— Plantehaven	— 45.18	—
— Brændsel og Belysning	— 1,751.97	—
— Skatter og Afgifter	— 1,854.48	—
— Regnskabsførelse	— 781.82	—
— Forskellige løbende og tilfældige Udgifter	— 1,588.81	—
— Skydeøvelser	— 234.85	—
<hr/>		
Tilsammen	Kr. 45,148.04	Ø.
hvorved fremkommer en Merudgift af	— 7,973.19	—

Til Understøttelse af Disciple er indkommet:

Fra Stipendiefondens	
Renter og Oplag . . .	Kr. 1277.87 Ø.
fra Nissens Legat . . .	— 1103.86 —
— Læge Foghs Legat . . .	— 200. „ —
Sparekassen hævet af	
Stipfd.s Midler . . .	— 428.95 —
og af Nissens Legats	
Midler	— 512.86 —

Tilsammen Kr. 3523.54 Ø.

men udgivet	
af Stipendiefd.s Ren-	
ter og Oplag . . .	— 1685. „ —
af Nissens Legat . . .	— 1126.72 —
af Læge Foghs Legat . . .	— 200. „ —

Tilsammen Kr. 3011.72 Ø.

hvorved fremkommer en Mindre-	
Udgift af	— 511.82 —

saa at Merudgiften derved bliver . . . Kr. 7,461.37 Ø.

Til Dækning heraf har	
dels været Kassebe-	
holdningen fra forrige	
Aar	Kr. 4130.95 Ø.
og er dels modtaget	
fra almindelig Skole-	
fond	— 7500. „ —

Tilsammen Kr. 11630.95 Ø.

hvorefter der til Aaret 1890—91 har været en Kassebeholdning af . . . Kr. 4,169.58 Ø.

VIII. Bygninger og Inventar.

For at faa Lokale til den Undervisning i Sløjd, der vil blive sat i Gang fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91, bliver der i Sommer bygget en anden Etage over den vestre Længe af Skolebygningerne, hvorved der vil fremkomme en Arbejdssal paa $19\frac{1}{2}$ Alen i Længden og $8\frac{1}{2}$ Alen i Bredden med 7 tre Rammers Vinduer, hvert paa en Bredde af 2 Alen 7 Tommer, mod Øst ud imod Skolens Legeplads. Til Anskaffelse af Inventar og Værktøj har Ministeriet stillet 800 Kroner til Skolens Raadighed.

Ved Inventaret og Undervisningsredskaberne har der i Aarets Løb fundet følgende betydeligere Forandringer og Nyanskaffelser Sted:

Angelo Haases Anskuelsesbilleder er blevet opklæbede paa Pap og ophængte i Skolestuerne. Desuden er indkøbt Christianis Danmarkskort og Siersteds Anskuelseskort over Alperne, begge opklæbede paa Lærred og ophængte i Skolestuerne. Fire Springemadratter er afgaaede og i deres Sted anskaffet tre nye. Der er anskaffet de fornødne Redskaber til Fodboldspil, og Kriketredskaberne er blevet fornyede ved Anskaffelse af to Sæt Boldttræer og to Boldte. Af Klatremaskinen er Træstigen og Rebstigen borttagne og i deres Sted anskaffet og anbragt to Glatstænger og tre Glattove. Desuden er der anskaffet 3 Sæt Trapeztove med Ringe; og Skolen har afkøbt Rektor Lefolii de Redskaber til svensk Gymnastik, han for nogle Aar siden fik Ministeriets Tilladelse til at anbringe i Skolens Gymnastiksal; derved er den kommen i Besiddelse af 15 Fag Ribbevæg, en vandret Slingrestige og to Sæt Dobbeltbomme, saa at disse med Gymnastikinspektørens Tilladelse herefter ville blive benyttede til de anordnede Øvelser,

der hidtil ere blevne foretagne paa Skraastangen, hvorimod denne er borttagen fra Salen.

I Løbet af forrige Sommer kom den daværende Lejer af Græsningen paa Eksercerpladsen til Rektor Lefolii og udtalte, at siden det ikke mere var som Medlem af Byens Boldtklub, at Skolen benyttede den nævnte Plads til sine Øvelser i Kriketspil, saa at den ikke mere kunde høste godt af den Aftale, han havde truffet med Klubben om Leje af Pladsen, maatte han mene sig berettiget til en særlig Godtgørelse fra Skolens Side. Efter nogen Forhandling blev denne da sat til 6 Kr. for Aaret fra Foraaret ifjor til Foraaret i Aar. Men herved fik Rektoratet Anledning til at henvende sig til Byraadet med Andragende om, at dette herefter ved Bortleje af Græsningen paa den omtalte Plads vilde tage det Forbehold, at Kathedralskolens Elever mod en Afgift til Byen, hvis Størrelse Raadet maatte tage Bestemmelse om, skulde have Ret til at drive Boldtspil der af forskellig Slags til enhver Tid paa Dagen. Under 3. Oktober modtog da Rektoratet gennem Borgmesteren en Skrivelse fra Byraadet om, at Raadet havde givet Eleverne den ansøgte Tilladelse mod Betaling af 10 Kr. for 1 Aar, dog foreløbig kun for 1890 og „selvfølgelig under Forbehold af den Militæretaten tilkommende Ret til Brug af Eksercerpladsen“. Under 22. s. M. gav endelig Ministeriet sit Bifald til, at de omhandlede Lejeudgifter maatte afholdes af Skolens Konto for ekstraordinære Udgifter.

Under 5. Maj d. A. har Ejeren af Asmildkloster, som hidtil har vist Skolen den Velvillie at

tillade, at Skuret til Kaprobaaden havde Plads paa hans Grund uden Godtgørelse, tilskrevet Rektoratet, at „da Baadeskuret ved Brohuset huser en Mængde Røtter, der selvfølgelig ere generende for Naboerne, og da Pladsen, paa hvilken Skuret staar, gerne skulde benyttes paa anden Maade til Efteraaret, tillader jeg mig i Henhold til den tidligere truffne Aftale med Hensyn til Varslet for Fraflytningen herved at anmode om, at Skuret maa blive bortflyttet til 1. Septbr. d. A.“

IX. Fra Brevbindene og Kopibøgerne.

A. Vedrørende Skolevidnesbyrd og Betalingen for disse har Ministeriet under 1. Marts d. A. udfærdiget et Cirkulære til Rektorerne og Forstanderskaberne for de offentlige lærde Skoler og for Rønne højere Realskole af følgende Indhold:

Ministeriets Opmærksomhed er bleven henledet paa, at der i de offentlige lærde Skolers Praksis i forskellige Retninger hersker Uklarhed med Hensyn til Anvendelsen af de i den almindelige Skoleforordning af 7de November 1809 §§ 106—108 givne Regler om Skolevidnesbyrd og om Betalingen for disse. Man ser sig herved foranlediget til med en nærmere Forklaring at indskærpe Overholdelsen af de bestaaende Regler, saaledes som disse ere blevne modificerede ved de senere Forandringer i Eksamensreglerne. Ministeriet skal derfor, i Tilslutning til de ved Cirkulærene af 23de April 1845 og 30te November 1854 samt i den Skolerne meddelte Skrivelse af 2den Juni 1874 udtalte Grundsætninger (jfr. Meddelelser om de lærde Skoler for 1849—56 Pag. 19 og 126—128; 1857—78, 3dje Hefte Pag. 94—96) tjenstligst meddele Dhrr. Rektorer og Skoleforstandere Følgende til behagelig Underretning og fremtidig Iagttagelse:

Alle Skoletestimonier betales med 20 Kr., med Undtagelse af de nedenfor anførte Tilfælde.

Som Skoletestimonier betragtes:

- 1) Vidnesbyrd om en hvilkensomhelst Skoleeksamen, der er bestaaet af en Discipel ved Skolen;
- 2) De Vidnesbyrd, som Disciple, der tidligere have besøgt en offentlig lærd Skole, maa medbringe ved deres Optagelse i en anden offentlig Skole;
- 3) Enhver Attest, der fra en Skole udstedes om en Discipels almindelige Forhold i Skolen, til Brug efter hans Udtrædelse af denne.

Herved bemærkes:

ad 1) Testimonium, henholdsvis for Afgangseksamen, 4de Klasses Eksamen, eller almindelig Forberedelseseksamen, er nødvendigt for enhver dimitteret Discipel, der vil indskrives ved Universitetet eller indstille sig til en af de under dette Ministerium henhørende Embedseksamener eller Fagprøver, til hvilke Adgangen er betinget af en af de nævnte Skoleeksamener.

Eksamensbeviser for Privatister betragtes ikke som Skoletestimonier og udstedes derfor uden særligt Gebyr.

ad 2) Ingen, som tidligere har været Discipel i en offentlig lærd Skole, maa optages i en anden saadan Skole, hvad enten det sker ved umiddelbar Overflytning eller efter længere Tids Mellemrum, uden at han foreviser et af Rektoren ved den Skole, som han har forladt, udstedt Testimonium. Dette Testimonium skal i Henhold til Bekendtgørelsen af 13de Maj 1850 om en Undervisningsplan og Eksamensbestemmelser ved de lærde Skoler indeholde en Attest om:

- a) i hvilken Klasse Discipelen sidst har været optagen i den Skole, som han tidligere har besøgt;
- b) hans Alder, for at det kan paases, at der i denne Henseende intet er til Hinder for hans Optagelse i den nye Skole eller i den Klasse, som han søger at faa Adgang til;
- c) at hans Kundskaber ere fyldestgørende for Adgangen til den Klasse, i hvilken han attraar at optages;
- d) at hans Sæder ere ufordærvede, og at han ikke enten er bortvist fra den tidligere Skole eller paa ulovlig Maade har forladt den, eller er nægtet Adgang til at oprykke til den Klasse, i hvilken han vil optages ved den anden Skole.

Naar en Discipel efter at have bestaaet 4de Klasses Eksamen søger Optagelse i en anden offentlig Skole, maa han foruden Testimoniet for denne Eksamen medbringe en Attest af det ovenanførte Indhold, som altsaa vil være tilstrækkeligt Vidnesbyrd om hans Modenhed til Optagelse i 5te Klasse. Denne Attest i Forbindelse med Eksamensvidnesbyrdet bliver dog med Hensyn til Betalingen kun at betragte som et enkelt Testimonium.

ad 3) Der kan uden Betaling udstedes Attest om, hvor lang Tid en Discipel har været i Skolen, hvilken Klasse han sidst har været optagen i, hvilke Skolebeneficier han har nydt, samt om andre rent faktiske Forhold. Ligeledes kan Attest om Eksamenskarakteren i et enkelt bestemt Fag udfærdiges uden Gebyr. Men enhver fra Skolens Side udstedt Attest, der indeholder et Vidnesbyrd om Disciplenes almindelige Forhold i Skolen, med Hensyn til Opførsel, Flid, Fremgang, Anlæg eller andre personlige Forhold, eller en Attest om de ham ved Skoleaarets Udgang i saa Henseende meddelte Hovedkarakterer, bliver at betale som et egentligt Testimonium. I Tvivlstilfælde bør det ved Indstilling til Ministeriet søges afgjort, hvorvidt Attesten er gebyrpligtig eller ikke. I Forbindelse hermed skal crindres om, at en hvilkensomhelst Attest for Eksamenskarakterer ifølge Stempellovgivningen bliver at udfærdige paa stemplet Papir til Takst 1 Kr., som maa betales af den, der begærer den udfærdiget.

For samtlige Skoletestimonier gælde iøvrigt følgende Regler:

Testimonier skulle kun udstedes efter Begæring af Vedkommende. Under 1) og 2) er ovenfor angivet, i hvilke Henseender det er nødvendigt at løse Testimonium angaaende Eksamen eller Vedkommendes Forhold i Skolen. En saadan Nødvendighed er derimod ikke tilstede for de Disciple, som efter tidligere at have besøgt en lærd Skole:

- a) ønske atter at optages i samme Skole;
- b) indstille sig til en afsluttende Eksamen som Disciple ved en kommunal eller privat Skole (herunder indbefattet Herlufsholms lærde Skole);
- c) som Privatister indstille sig til Afgangseksamen, enten ved en offentlig eller privat lærd Skole.

Dog maa de, der efter at have bestaaet 4de Klasses Eksamen som Disciple ved en offentlig lærd Skole, indstille sig som Privatister til Afgangseksamen ved en anden Skole, medbringe Bevis for 4de Klasses Eksamen, men dette bliver at udstede uden Gebyr.

Foruden i det her nævnte Tilfælde, skulle Testimonier af enhver Art udstedes uden Gebyr i følgende Tilfælde:

- a) naar det begæres udstedt af en Discipel, der i det løbende Skoleaar har nydt eller nyder et Skolebeneficium, enten hel eller halv Friplads eller Pengestipendium til Dækning af Skolepenge eller til Oplægning. Lige med de egentlige Skolebeneficier stilles i denne Henseende Understøttelser af Stipendieoverskudsfondene og af de paa Kommunitetets Budget til Understøttelse for vordende Studenter bevilgede Midler, men ingen andre offentlige eller legatmæssige Understøttelser;
- b) naar vedkommende Discipel engang iforvejen har betalt Testimonium for 4de Klasses Eksamen;
- c) naar flere Brødre ved Overflytning til en anden Statsskole samtidig begære Testimonium udstedt, forsaavidt som dette da udstedes mod enkelt Gebyr for dem alle.
- d) Endvidere vil Ministeriet for Fremtiden have fastsat, at Testimoniet udfærdiges uden Betaling, naar vedkommende Discipel overføres til en anden Skole som Følge af Faderens Embedsforflyttelse.

Udenfor de her anførte Tilfælde kunne Vedkommende kun efter særlig Resolution af Ministeriet fritages for Testimoniumsgebyret. Saadan Fritagelse vil med Hensyn til de foran under 3) omhandlede Attester for Disciplens almindelige Forhold i Skolen efter Omstændighederne kunne forventes, naar Testimoniet kun søges til Brug ved Indtrædelse i rent private Stillinger, og den Paagældendes Trang og øvrige Forhold anbefale ham dertil, medens Forholdet stiller sig anderledes ved Overgang fra Skolen til offentlige Stillinger.

Idet de her fremstillede Regler, der i enhver Henseende ere fælles for Realdisciple og studerende Disciple samt for alle de højere Statsskoler, herved indskræpes til ufravigelig Overholdelse, skal Ministeriet særlig henlede Opmærksomheden paa,

at i Forhold til disse Skoler eller til andre under dette Ministerium sorterende Institutioner kan intet Skolevidnesbyrd komme i Betragtning, som ikke er udstedt af vedkommende Skoles Rektor. Til Betryggelse for Gebyrpligtens Overholdelse vil man tillige anmode Dhr. Rektorer om ved Udstedelsen af enhver Attest, som efter det foran anførte er at betragte som et egentligt Skoletestimonium, paa dette at attestere, enten at den anordningsmæssige Betaling af 20 Kr. er erlagt, eller at Testimoniet ifølge nærværende Cirkulære kan udstedes uden Gebyr.

B. Vedrørende Inspektions- og Kontrolforhold har Ministeriet

- a) under 17. Oktober f. A. udfærdiget og derefter meddelt Rektoratet nedenstaaende **Instruks for Posten som Gymnastikinspektør** ved de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet sorterende Skoler og Undervisningsanstalter:

Gymnastik-Inspektøren fører Overtilsyn med den gymnastiske Undervisning ved de kongelige Skolelærerseminarier, de offentlige lærde Skoler samt de private lærde Skoler og Realskoler, som have Dimissionsret, Borger- og Almueskolerne og øvrige under Ministeriet sorterende Undervisningsanstalter. Han er Ministeriets Raadgiver i alle Sager vedkommende den nævnte Undervisning.

Han gennemgaar de fra Skoledirektionerne og andre til Ministeriet indkomne Beretninger om Gymnastikundervisningens Tilstand, meddeler Ministeriet sine Bemærkninger ved samme og gør til Ministeriet Forslag om Iværksættelse af Foranstaltninger, hvortil Beretningernes Gennemsyn maatte foranledige ham. Efter endt Gennemsyn af samtlige hvert Aar indkomne Beretninger fra Skoledirektionerne tilstiller han Ministeriet en Ekstrakt af samme, affattet i den af Ministeriet foreskrevne Form.

Han afgiver Betænkning over de Gymnastikundervisningen vedkommende Sager, som tilstilles ham af Ministeriet, og gør til

dette Indstilling om Iværksættelse af nye Foranstaltninger, som han maatte anse tjenlige for bemeldte Undervisning.

Han skal paa Stedet undersøge den gymnastiske Undervisnings Tilstand ved de under Ministeriet sorterende Skoler og Undervisningsanstalter og har til Rejser i dette Øjemed at anvende mindst 6 Uger aarlig. Navnlige har han at inspicere de kongelige Skolelærerseminarier i Reglen hvert Aar og de lærde Skoler i Reglen hvert andet Aar, hvorhos han paa sine aarlige Inspektionsrejser inspicerer saa mange andre Skoler, som der gives Lejlighed til at besøge. Ved Valget af de sidstnævnte Skoler maa Hensyn tages til, hvilke Skoler der efter de aarlige Beretninger fra Skoledirektionerne om den gymnastiske Undervisnings Tilstand maa antages at staa mest tilbage i saa Henseende, og ligeledes har han at inspicere de Skoler, for hvis Vedkommende det særlig forlanges af Ministeriet. Skolerne i København inspicerer han, saa ofte han dertil finder Anledning.

Ved sine Inspektioner, hvorom han saa vidt muligt har at give vedkommende Rektor, Skolebestyrer eller Forstander, i København Skoleinspektøren, i Købstæderne Skolekommissionen og for Landsbyskolernes Vedkommende Skoledirektionen, Underretning betimelig forud, forhandler han med vedkommende Skoles Bestyrer eller Bestyrelsesformand angaaende Afhjælpning af Mangler vedrørende den gymnastiske Undervisning, som han maatte forefinde paa det paagældende Sted. Ved disse Forhandlinger kan, hvis enten Gymnastik-Inspektøren eller Skolens Bestyrer ønsker det, vedkommende Gymnastiklærer tilkaldes. Samtale om Manglerne eller Paapegen af bestemte Fejl bør kun finde Sted i Elevernes eller Skolebørnenes Paahør i saadanne Tilfælde, hvor disses Nærværelse er nødvendig for at godtgøre Ankens Berettigelse, og hvor Læreren ikke paa anden Maade kan bringes til Forstaaelse af de givne Anvisninger og Vink. Efter endt Inspektion gør han Indberetning til Ministeriet om, i hvilken Tilstand han har forefundet Gymnastikundervisningen ved de besøgte Skoler og Undervisningsanstalter, og hvad der med Hensyn til Manglerne Afhjælpning af ham er foretaget paa Stedet, ligesom han gør Forslag om, hvilke yderligere Foranstaltninger der for Ministeriets Vedkommende kunne være at træffe i saa Henseende.

Paa sine Inspektionsrejser, der, for saa vidt de ikke ere

særlig forlangte foretagne af Ministeriet, blive at indrette efter en af Ministeriet approberet Rejseplan, nyder Gymnastikinspektøren 8 Kr. daglig i Diæter foruden Godtgørelse efter Regning for Udgifter til selve Rejserne, hvortil han dog saa vidt muligt vil have at benytte de almindelige offentlige Befordringsmidler.

Saafrømt han finder det fornødent, kan han til Medhjælp ved Inspektionerne paa sine Rejser medtage en militær Gymnastiklærer, og oppebærer han da til Vederlag for denne 3 Kr. daglig samt desforuden Godtgørelse for de forøgede Rejseomkostninger, som bemeldte Lærers Medfølgelse maatte foranledige.

Gymnastik-Inspektøren har for Gymnastikens Vedkommende at bistaa Inspektøren ved de af Ministeriet oprettede Feriekursus for Lærere og Lærerinder; i den Anledning har han:

- 1) at gennemgaa de Ansøgninger om Kursus i Gymnastik, der tilstilles ham fra Kursus-Inspektøren,
- 2) at forhandle med denne om, hvilke Ansøgere efter hans Skøn særlig bør komme i Betragtning,
- 3) at ordne og bære Ansvaret for de Læreres og Lærerinders Undervisning, hvem der tilstaaes Kursus, alt indenfor de Regler med Hensyn til det pekuniære, der opgives ham af Kursus-Inspektøren.
- 4) at give en kort Indberetning til Kursus-Inspektøren om Deltagernes Flid og Fremgang, saaledes affattet, at det deraf kan ses, om denne har været saaledes, at Vedkommende kan anbefales enten til et nyt Kursus i Gymnastik, hvis Kursus'et heri ikke er afsluttet, eller i et andet Fag.

Gymnastik-Inspektøren har tillige at fungere som Eksaminator i Gymnastik ved Skolelærereksamen og fra 1891 tillige ved Skolelærerindeeksamen og modtager for dette særlige Hverv det paa Finansloven tilstaaede Honorar udbetalt af Formanden for Eksamenskommissionen. De Regler, der hidtil ere fulgte ved Bedømmelsen af Gymnastik ved Skolelærereksamen, maa ikke forandres uden efter Samraad med Formanden (eventuelt Ministeriet). Med Hensyn til Tiden for Prøvens Afholdelse maa Gymnastik-Inspektøren rette sig efter de af Formanden i saa Henseende trufne Bestemmelser.

Hos Gymnastik-Inspektøren ansættes efter dennes Forslag en Assistent med et aarligt Vederlag af 400 Kr. Assistenten har at gaa denne tilhaande i Forretningerne og kan undtagelsesvis, naar Gymnastik-Inspektøren anser det for ønskeligt, med Ministeriets Tilladelse beordres til at udføre de denne paahvilende Inspektioner. Der tillægges i saa Fald Assistenten de samme Dagpenge og den samme Godtgørelse for Rejseudgifter, som er opført for Gymnastik-Inspektøren.

I det Gymnastik-Inspektøren tillagte aarlige Honorar er ikke indbefattet Godtgørelse for Skrive- og Kontorrekvisiter samt for Udgifterne til trykte Anmeldelsesblanketter og til Porto i Anledning af Inspektionsrejserne.

og b) under 3. Maj d. A. udsendt et Cirkulære til de lærde Skoler og Realskolerne af følgende Indhold:

For at gennemføre en betryggende **Kontrol med** de lærde Skolers og Realskolernes Forsyning med de foreskrevne **Samlinger af fysiske Apparater** til Undervisningsbrug, har Ministeriet efter Indstilling af Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler, som i denne Anledning har forhandlet med Undervisningsinspektøren for de kommunale og private Realskoler, besluttet sig til at indordne Tilsynet med Skolernes Samlinger under den almindelige offentlige Inspektion; og efter at de til Øjemedet nødvendige Bevillinger ere erhvervede for indeværende Finansaar, har man truffet Foranstaltning til denne Sags Orduing paa følgende Maade:

Tilsynet med samtlige Skolers Apparatsamlinger, altsaa dels med Vedligeholdelsen og Suppleringen af de eksamensberettigede lærde Skolers og Realskolers Samlinger, dels med Anvendelsen af Statens Tilskud til andre Skolers Samlinger, bliver underlagt det matematisk-naturvidenskabelige Medlem af Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler, der bistaas af en teknisk Assistent for Inspektionen. Til Assistent i denne Egenskab har Ministeriet under Dags Dato beskikket Konservator ved den polytekniske Lærestalts fysiske Samling C. Hornung, og samtidig hermed er det Instrumentmager Weitzmann hidtil overdragne Tilsynshverv bortfaldet.

Der vil i København blive oprettet en Normalsamling af

fysiske Apparater, saaledes at de til denne Samling indkøbte Apparater skulle tjene til Norm for alle Leveringer til Skolerne, baade hvad Udførelsesmaaden og Prisen angaar. I denne Samling, der bestyres af Undervisningsinspektionens matematisk-naturvidenskabelige Medlem, vil der tillige, saa vidt som Omstændighederne tillade det, gives Lejlighed for Skolernes Lærere i Fysik til at øve sig i at anstille Forsøg med Apparaterne, under Vejledning af den nævnte Assistent. Ministeriet anser det for særdeles ønskeligt, at de Lærere, der mangle Øvelse i at anstille Forsøg, ville benytte sig af Samlingen i det her angivne Øjemed efter nærmere Aftale med Samlingens Bestyrelse.

Inspektionens tekniske Assistent vil besørge Tilsynet med Skolernes Samlinger, saaledes at han idetmindste én Gang i Løbet af to Aar inspicerer enhver Skolesamling. Ved disse Besøg foretager han saadanne mindre Reparationer, som kunne udføres ved de for Haanden værende Midler, og bestemmer, hvilke andre Reparationer der skulle udføres, samt hvilke Apparater det paa Grund af Ælde og Slid er nødvendigt at erstatte med nye. Det er særlig paalagt ham at føre Kontrol med de til Skolerne leverede nye Apparater, og at forkaste dem, hvis de ikke i Brugbarhed og Holdbarhed svare til Normalapparaterne. Paa tilsvarende Maade kontrollerer Assistenten de reparerede Apparater. Naar et Apparat forkastes, indberetter han Sagen til den øverste Tilsynsførende, som derefter kan paalægge vedkommende Leverandør at ombytte det forkastede Apparat med et andet og mere fyldestgørende.

Ethvert Apparat, som ved Brugen viser sig at være utilfredsstillende eller mangelfuldt i den ene eller den anden Henseende, kan af vedkommende Skole indsendes til Normalsamlingen, hvor det vil blive underkastet en nærmere Prøvelse, hvis Udfald vil blive Skolen meddelt, eventuelt ved Ombytning med et nyt Apparat.

Efter at Normalsamlingen er traadt i Virksomhed og den fornødne Underretning derom er bleven meddelt Skolerne, ville alle Regninger fra Skolernes Leverandører af fysiske Apparater, saavel for Anskaffelse som for Reparation af Apparater, blive at indsende til Normalsamlingens Bestyrelse, for at det kan blive paasæet, at de beregnede Priser for Auskaffelser stemme med den ved Samlingen fastsatte Prisfortegnelse, og at Prisen for

Reparationer ikke er ansat for højt; og ingen Regning vil herfra blive anvist til Udbetaling uden at være bekræftet af Assistenten ved Samlingen.

Ministeriet skal endnu henlede Skolernes Opmærksomhed paa, at den hidtil gældende Fortegnelse over de fysiske Apparater, der skulle findes ved enhver examensberettiget Skole, agtes underkaset en Revision efter det derom forventede Forslag fra Inspektionen.

C. Vedrørende selve Undervisningen og dens Ordning har Ministeriet

a) under 7. Juni f. A. udfærdiget følgende Bekendtgørelse om **Retskrivningen**:

Ministeriet vil for Fremtiden have nedenstaaende Retskrivningsregler fastslaaede til Brug og nøje Efterlevelse i alle offentlige Skoler og Seminarier samt i alle de Privatskoler, der have Ret til at afholde Afgangseksamen til Universitetet eller almindelig Forberedelseseksamen.

Reglerne indføres i Skolerne fra Skoleaarets Begyndelse efter Sommerferien 1890, til hvilken Tid Docent Saabys Retskrivningsbog vil foreligge trykt. Reglerne kunne anvendes ved Eksamenerne i Aaret 1891 og skulle anvendes ved Eksamenerne i Aaret 1892 og fremdeles.

Alle Skolebøgerne skulle for Fremtiden trykkes med den her befalede Retskrivning. Hvad danske Læsebøger og Grammatikker angaar, kunne de, der ere trykte med den ældre Retskrivning, ikke tillades benyttede længere end til Sommerferien 1891.

1. Saavel den latinske som den gotiske Bogstavække indøves i de lærde Skoler og i Seminarierne. — I Almueskolen behøver kun den latinske Bogstavække at indøves skriftligt.

2. Med stort Begyndelsesbogstav skrives det Ord, hvormed Foredraget begynder, det første Ord efter Punktum, efter Spørgsmaalstegn, Udraabstegn og Kolon, naar disse Tegn forlange samme Ophold som Punktum, saaledes efter Kolon, naar

en andens Ord anføres; endvidere alle egentlige Substantiver, alle substantivisk brugte Adjektiver, der betegne Sprog, Folk (Nationer) eller Religionsbekendere (Dansk, de Svenske, en Kristen); endvidere enkelte Adjektiver, brugte som et Slags Egennavne paa Personer (den Almægtige = Gud, den Korsfæstede = Kristus, den Onde = Djævelen); endvidere Adjektiver og Ordenstal, brugte som Tillægsnavne til Personer (Gorm den Gamle, Kristian den Niende, Hellig Knud), eller sammen med et Substantiv dannende et Egennavn (Vestre Kirkegaard, Store Kongensgade); endelig Tiltaleprominerne I, De, Dem, Deres, ligeledes Han og Hun anvendte i Tiltale. Man skriver Hans, Hendes Majestæt, kongelige Højhed.

Anmærkning. Ved egentlige Substantiver forstaas saadanne, hvis Bøjning er substantivisk. De fleste kunne forbindes med den efterhængte Artikel. Ethvert Ord, der, staaende alene, kan have Artiklen efterhængt, er et egentligt Substantiv. Egentlige Substantiver kunne ikke, staaende alene, bruges med Adjektivernes bestemte Artikel. Herfra undtages den Helligaand og de Herrer. Dog kan undertiden, men nutildags meget sjældent, Adjektivernes bestemte Artikel i Flertallet sættes umiddelbart foran Substantiver, der betegne en Samling af Personer (et Folk, et Parti, en Klasse, en Familie), f. Eks.: de Venders og Goters, de Torys og de Whigs, de Vonner og de Vanner, de Juelers Stamtavle. Af disse Undtagelser kan dog ingen Tvivl opstaa; thi dels kunne disse Ord ikke paa denne Maade bruges med Adjektivernes bestemte Artikel i Enkelttal (undtagen det ene den Helligaand), dels kunne de regelmæssigt bruges med den efterhængte Artikel. — Egentlige Substantiver ere: 1) oprindelige Substantiver (saasom: Gud, Verden, Konge, Karl, Danmark, Tysker, Visdom, Kærlighed, Dybde, Dommer, Elsker, Levned, Tjeneste, Røgelse, Enere, Tiere, et Hundrede, Tusinde, (et Hundrede Kroner, hvoraf adjektivisk: hundrede Kroner); 2) infinitiviske Substantiver paa en (Elsken, Haden, Liden); 3) nogle substantiviske Pronomener, brugte i abstrakt Betydning (mit Jeg, Selvct, Altet, et Intet); 4) adjektiviske Substantiver i bestemt Form, der betegne et Sprog eller et Folk (Dansen, Fransken, Tysken); 5) oprindelige Adjektiver og Participier, der have tabt deres Betydning som saadanne og

ere blevne til Substantiver — de ende alle paa e og ere alle af Intetkøn — et Onde, et Gode, et Indre, et Foretagende, Udseende, for mit Vedkommende, Højre og Venstre (som Partibetegnelser); 6) et Par oprindelige Superlativer, der have tabt deres egentlige Betydning og ere blevne Substantiver: en Kæreste — Kæresten, en Øverste — Øversten.

3. Den gamle Stavelsesdeling beholdes; dog deles aldrig en Tvelyd og heller ikke ng, naar det betegner en enkelt Lyd. Eksempler: ej-e, Høj-en, læng-es, mang-en (men Un-garn), Lav-et, mjav-e, Rav-et, Sav-en, Trav-et (men tra-ve), Rev-el, Behov-et, dov-en, flov-e, Fortov-et, Spiltov-et, hov-en, Hov-et, Hov-eri, (men til Ho-ve), Plov-en, Rov-et, (men rø-ve), Tov-et, Luv-en, (men at tage Lu-ven fra en), syv-ende, snæv-er, væv-er. — Derimod: Ha-vet, Gna-vet, Na-vet. Kra-vet, Gra-ven, Ra-vet, gro-ve, Ho-ven, Klo-ven, Lo-ven, Sko-ven, so-ve, Lø-vet, hvilke Ord, skønt de i Enstavelsesform have (eller dog kunne have) Tvelyd, i Flerstavelsesform faa lang Selvlyd og haardt v (for nogles Vedkommende i alt Fald i det højere Foredrag). Ligeledes Forlo-ver, Gy-vel, Le-ver.

4. En Forbindelse af flere Ord, der er bleven til eet Ord, skrives i eet Ord. Hvorvidt Sammensmeltningen til et enkelt Ord er foregaaet eller ej, kan dog undertiden være tvivlsomt. 1) Kan S sammensætningen bøjes som en Helhed (eller viser forandret Køn), er den eet Ord; derimod er den to (eller flere) Ord, hvis første Led af S sammensætningen kan bøjes, men sidste Led er ubøjeligt. — 2) Falder Hovedtonen paa første Del af S sammensætningen, er denne ligeledes eet Ord, for saa vidt ikke Betoningen aldeles tydeligt viser flere Ord, ved at ogsaa sidste Del af S sammensætningen har sin, om end mindre fremtrædende, Hovedtone. Selv i saa Fald kan dog S sammensætningen udgøre eet Ord i Henhold enten til den foregaaende eller til den følgende Regel (alting, ingenlunde, underneden). — 3) Er de oprindelige Ords ligefremme Betydning forsvunden, og S sammensætningen danner eet nyt Begreb, er denne eet Ord; særligt maa mærkes de herunder forekommende Tilfælde, hvor det ene Led af S sammensætningen er ubrugeligt alene. (Anmærkning: Ord, sammensatte af et Egennavn og et Fællesnavn, kunne undertiden for Tydeligheds Skyld skrives i to Ord, forbundne med Bindestreg. F. Eks. en Knapstrupper-Hingst).

Efter disse Regler vil det være forholdsvis let at afgøre om en substantivisk, adjektivisk eller verbal Sammensætning, hvis sidste Led er et Substantiv, Adjektiv eller Verbum, er eet Ord eller ikke. Eksempler: Modernælk, Modersmaal, Filthat, Kvindfolk, Barnedaab, Kongsgaard, Papirspenge, Malkepige, Grønsvær, Stormand (men en stor Mand), Femkant (Femkanter, men fem Kanter), Fjerdedel, Halvpart (derimod tredje Dagen, for største Delen, største Parten, i Overensstemmelse med: hele Tiden, al Sæden), Enkeltmand, Menigmand, Dusbroder, et Farvel, et Levvel (men far vel! lev vel!), Indgreb, Ihandehaver, Hel-aftensstykke, Syvmilestøvler, alting (ligeledes ingenting, nogen-ting, skønt Betoningen nærmest fordrer Deling, da det forandredes Køn — en gal Ting, alting er galt — viser, at Sammensætningen er bleven til eet nyt Ord), Alturen (ligeledes Al-verden), Hvermand (det ved Gud og Hvermand, at tigge for Hvermands Dør, men med Eftertryk paa begge Leddene: det er hver Mands Pligt), godmodig, milevid, halvkogt, firbenet, skadefro, selvkærlig, tilforladelig, tilfreds, gravlægge, godtgøre, gennempløje — derimod: Kongens Have, ingen Sinde, alle Haande, alle Slags, al Slags, alle Vegne, en Del, lægge i Grav, gøre godt. — (Anmærkning: Her maa mærkes de paa uregelmæssig Maade dannede Flertal: Bøndergaarde m. v. og Børnebørn, hvilke dog kunne bøjes som Helhed. Fra Regel 1) finder kun een Undtagelse Sted: Barnlille — Flt. Børnlille). — Af Participier dannes ofte med andre Ord Sammensætninger, som ellers ikke findes i Verbalklassen. Falder Hovedtonen her ikke paa Participiet, men paa Sammensætningens første Del, er en saadan Sammensætning eet Ord; f. Eks.: fredelskende, selvtænkende, godtroende, Dybgaende, ømtfølede, velbekendt, velskabt, med velberaad Hu, velopdragen, nysnævnte, iøjnefaldende, stedfindende, længstlevende, ovennævnte, førstnævnte, videregaaende, de viderekomne, overhaandtagende, højstbeskattet; men derimod: Freden elskende, meget spisende, vel opdragen, hvor Tonen tydeligt angiver to Ord. — Partikler som jo, des=desto, for, saa, danne ikke eet Ord med et efterfølgende Adjektiv (eller Adverbium): jo bedre, des mere (men deslige), for stor, saa stor. Undtagelse: aller — der danner eet Ord med en efterfølgende Superlativ: allerkæreste, (ligeledes allersomdejlige).

Sammensatte Talord skrives ikke som eet Ord: ni og tyve, den ni og tyvende. Herfra undtages 50, 60, 70, 80, 90 og tilsvarende Ordenstal, der skrives i eet Ord, samt Sammensætning-

ger af Ordenstal med halv — halvfemte — og med selv — selvanden. Derimod skrives hver anden (Mand), hvert andet (Menneske).

Sammensatte Pronomener ere: hinanden, hverandre, hvordan, saadan, deslige, hvor de oprindelige Ords Betydning omtrent er forsvunden; de sjælden forekommende ihvo, ihvad, ihvilken, ihvordan, endelig enhver, skønt det hedder ethvert. — Der bør skrives hvo (hvilken) som helst, thi hvo (hvilken) kan bøjes, og Betoningen viser tre Ord.

Sammensatte Præpositioner ere foran, forbi, foruden, iblandt, gennem, imellem, imod, ifølge, jævnsides, hinsides, omkring, udi (= i), samt i overført Betydning: fremfor, henad, henimod, henved, indtil — fremfor mig, henad den Tid, henimod Aften, henved to Tusinde, indtil Afgørelsen; derimod: han føres frem for Retten, jeg gik hen ad Vejen, han kom hen imod mig, sat hen ved Døren, ind til Væggen. Der skrives i Steden for (eller i Stedet for), i Henseende til. — Der mærkes en Del oprindelige sammensatte Participier, der bruges som Præpositioner: undtagen, angaaende, vedrørende.

Et Adverbium foran en Præposition med sin Styrelse skrives som særligt Ord: oven for mig, oven i Kurven, lige over for mig, tillige med Gaarden, bag ved Huset, bag efter ham, bag paa — for paa Vognen, kom hid til mig, ud ad Døren, uden for Døren, tvært imod Meningene, nær ved Huset, inden i Huset. Følger ingen Styrelse paa Præpositionen, og Udtalen ikke bestemt viser to Ord, danner Sætningsen eet Ord, et Adverbium: komme bagefter, bagpaa, sidde forpaa, udad — indad til Bens, se hende næved, hjemad, hjemmefra, hidtil, kom indenfor, indenad, udenad, det være langt fra, tilligemed, tværtimod. Derimod skrives i to Ord i Henhold til Betoningen: klos paa, lige overfor, snart efter, længe efter, længe siden, siden efter, tværs igennem. — Samme Regel følges ved Sætninger af der, her, hvor og en Præposition: der i Huset, her paa Pletten, her til Stedet, hvor i Verden; men: derimod, deraf kan du se, heri har du Ret, herpaa gik han, hertil kom jeg, hvorpaa han gik. — Der bør skrives desuden, desforuden (desangaaende), hidindtil, tilmed, da Sætningernes enkelte Dele have tabt deres ligefremme Betydning og tilsammen danne eet nyt Begreb.

Præpositioner med efterfølgende Styrelse, der betegne noget adverbialt eller konjunktionelt, skrives i to Ord undtagen:

a) naar Sammensætningen i Udtalen lyder som eet Ord, og tillige Hovedtonen falder paa Præpositionen: afsides, forhen, forud, forlods, forlængs, baglængs, fralands, paalands, overhaands, overmaade, inden- eller udenbords, -bys, -dørs, -lands, -rigs, -sogns, -skærs, -volds, udenvælt, mellemrigs, efterdags (herefterdags, hidtildags, nutildags), — eftersom, førend. Derimod for ude, bag ude. b) Naar Præpositionen med sin Styrelse danner eet nyt Begreb, i hvilket de to oprindelige Ords Betydning er forsvunden, og da for det første særligt, naar det styrede Ord er ubrugeligt alene; foran, igen, itu, ihjel, især, omkuld, omsider, omtrent, overvætted, tilforn, tilovers — fordi, efterdi, og dernæst: forneden, foroven. foruden, efterhaanden, efterhaands, imidlertid, overalt, overens, overhovedet, overskrævs, overtvært, tilbage, tillige, tilsammen, tilfreds (jfr.: utilfreds), tilpas (jfr.: utilpas), underhaanden, undertiden, underneden, undervejs — idet, forinden, ifald, imedens, medmindre. Derimod skrives i to Ord: af Lave, fra Borde, i Blinde, i Flæng, i Gaar, i Forgaans, i Forvejen, i Gære, i Lave, i Mag, i Staa, i Vejen, om Kap, om Bord, over Bord, ved Pas, — i Aftes, i Morges, paa langs, paa tværs, til Bords, til Lands, til Søs, til Vands, til Vejrs, til Væds, til Dels, til Gavns, til fals, — for fulde, i Hænde, i Rette, i Sinde, i Tide, paa Fode, paa Veje, med Rette, til gode, til Huse, til Haande, til fulde, til Føje, til Veje, til visse, til Ende, til Lykke, til Rette, til Side, til Stede, til Syne, til Kende, til Mode, til Orde, ved lige, — af Sted, for Haanden, for Tiden, for længst, for vist, for Resten, for øvrigt, fra sidst, i Dag, i Morgen, i Aften, i Stand, i alt, i alt Fald, i det mindste, i lige Maade, i Stykker, i Hu, i øvrigt, imellem Stunder, (nu om Stunder); om lidt, paa ny, paa Stand, paa skraa, til sidst.

Om andre adverbiale Sammensætninger end de ovenfor nævnte gælde de samme Regler som om Præpositioner med efterfølgende Styrelse, der betegne noget adverbialt. Eksempler: anderledes, ligeledes, saaledes, nogenledes, indbyrdes, ligesaa (= ligeledes, men lige saa godt, lige saa vel), ligedan, ligefuldt, ligefrem, ligervis, stykkevis, heldigvis m. v., allesteds, ingensteds, noksom, saadan, saasom, næstendels, dagligdags, midtskibs m. v., altid, dernæst, ydermere, — aldeles, alligevel, hvordan, hvorledes, fremdeles, særdeles, allerode, saalunde, ingenlunde, nogenlunde, hvorlunde, mangelunde, — desaarsag, desuagtet, desligeste, engang (men een Gang), endnu, maaske, kanske, rigtignok, vistnok (men dette er rigtigt nok, vist nok), derhen, derhenne, deroppe og

lignende Sammensætninger med *der*, ligeledes Sammensætninger med *her*: *herhen* o. s. v., og med *hvor* i stedlig Betydning: *hvorhen* (dog skrives *hvor* som helst, da Betoningen viser tre Ord).

Derimod skrives i to Ord: *hvor faa*, *hvor mange*, *hvor lidt*, *hvor meget*, *hvor ofte*, *hvor tit*, *hvor vidt* (dog skrives det dagligdags Udtryk *hvornaar* = *naar* i eet Ord); *saa ofte*, *saa tit*, *saa nær*, *saa vidt*, *saa godt som*, *saa som saa*, *alt før*, *for ofte*, *for lidt* m. v., *som oftest*, *did hen*, *end ikke*. (Om Forbindelser som *ingen Sinde*, *alle Vegne*, *alle Slags* se ovenfor).

Om andre konjunktionelle Sammensætninger end de tidligere nævnte gælde samme Regler som for adverbiale Sammensætninger: *ogsaa*, *altsaa*, *saasom*, *dersom*, *ligesom*, *saafremt*, *endskønt*, *omendskønt*, *eunddog*, *endog*, *endogsaa*, *endda*, *endsige*, *ihvor*, *hvorvel*, *ihvorvel*, *saavel* (som Konjunktion, *derimod*, *naar vel* har beholdt sin ligefremme Betydning: *han kan gøre det lige saa vel som jeg*, *fuldt saa vel som du*). I to (tre) Ord maa skrives: *for at*, *efter at*, *saa at*, *saa snart*, *som om*, *alt som*, *om end*, *ikke heller*, *al den Stund*, *for saa vidt*, *naar som helst* (da Betoningen viser tre Ord).

I eet Ord skrives en Del sammensatte Interjektioner, som: *hillemand*, *saamænd*, *pinedød*, *desværre* (*derimod des værre*, *naar værre* er Adjektiv eller Adverbium).

5. De gamle hidtil brugte Talbævnelser beholdes, *altsaa* skal skrives: *tyve*, *tredive*, *fyrretyve*, *halvtredsindstyve*, *tresindstyve*, *halvfjerdsindstyve*, *firsindstyve*, *halvfemsindstyve* eller *forkortet*: *fyrre*, *halvtreds*, *tredivs* osv. (Der skrives: *Han er halvtredsindstyve* [ikke: *halvtreds*] *Aar gammel*; *derimod*: *Aar halvtreds efter Kristi Fødsel*).

6. Adjektiver paa *ig* have altid *t* i Neutrum: *et lykkeligt Liv*, *det er rigtigt*, *om muligt*, *saa vidt muligt*.

7. I *dulgte*, *dulgt*, *Dølgmaal*, *solgte*, *solgt*, *Salg*, *spurgte*, *spurgt*, *Spørgsmaal*, *valgte*, *valgt*, *Valg* beholdes *g*.

8. Verbernes Flertalsformer beholdes i Nutid (*vi have*, *ere*, *blive*, *skulle*, *kunne*, *ville*, *elske*, *grue*, *bo*, *tænke*, *dø*, *tage*, *lyde*, *se*, *sove*, *syng*, *drikke*, *falde*, *bede*, *fnuse*, *ryge*, *flyve*, *sidde*, *bæve*, *tie*, *slaa*, *faa*, *staa*). — I Fortid kunne Flertalsformerne beholdes i en Del stærke Verber, nemlig i *dem*, som i *Enkelt-*

tal ende paa en Medlyd (undtagen l og s) og have en lang, fra Nutidens forskellig Selvlyd (vi grebe, krøbe, bade, glede, lode, brøde, skrege, droge, bare, fore, dreve; men vi lo, vi fløj, vi drak, vi løb, vi stjal, vi frøs). Der skal skrives vi bleve og ligeledes vi vare.

9. a. Substantiver, der ende paa en betonet Selvlyd og have Flertal paa r, danne dette ved Tilføjelseu af er: Sø — Sø-er — Sø-erne, Ko — Kø-er — Kø-erne, Aa — Aa-er — Aa-erne, Træ, Træ-er — Træ-erne, Taa — Tæ-er Tæ-erne, Le — Le-er — Le-erne.

b. Verber, hvis Stammer ende paa en betonet Selvlyd, danne Præsens Indikativ Aktiv ved Tilføjelsen af r og Passiv ved Tifføjelsen af s (at bo — jeg bor, dø — jeg dør, sy — jeg syr, se — vi ses, begaa — der begaas). Derimod beholde de Verber, der i Infinitiv have e efter den betonede Selvlyd, ogsaa e i Nutid og i Passiv: hie, tie, grue, lue, blues, bejae — jeg bier, tier, jeg gruer, blues, det luer, jeg bejaer. Endvidere at du eller due, di eller die, vi eller vie, befri (ind-, udfri) eller befrie, forny eller fornye — jeg duer, dier, vier, frier, befrier, fornyer, jeg vies, fries, det fornyes. (Anmærkning: Der bør skrives duelig, gruelig, afskyelig). — De ssmme Verber danne Præsens Participium ved Tilføjelsen af ende til Stammen, og Perfectum Participium, dog med Undtagelse af Stammer paa e, ved Tilføjelsen af et: gaaende — gaaet, boende — boet, syende — syet, men seende — set. Dø har døende — død (afdød, uddød m. v.). Endelig danne disse Verber, for saa vidt de ere svage, Imperfektum ved Tilføjelsen af ede: jeg saaede, boede, syede, indviede, teede mig. Dø har dog døde, og ske, skete.

10. Det stumme og understøttende e bortfalder. Ligeledes bortfalder i Almindelighed Selvlydsfordobling. For at undgaa Misforstaaelse beholdes dog Selvlydsfordobling i et Par enkelte Ord: Talordene een—eet til Forskel fra Artiklen en—et, og viis—viist til Forskel fra vis—vist (derimod enbenet, Visdom o. s. v.). I danske Ord maa aldrig Accenttegn benyttes. I fremmede Ord med Tonen paa sidste Stavelses Selvlyd kan, for at undgaa Misforstaaelse, skrives Accent over e (f. Eks.: Armé, Allé, Kanonér). — Der skrives Fyn, men Møen.

11. Der skriver aa, ikke å.

Den lange Aa-Lyd betegnes ved aa med følgende Undtagelser: Alvor (Alkove), Bog, Brog, broget, (hvor), klog, koge, Krog, kroget, love, otte, Svoger, Torsdag, Vorte, vove — endvidere nogle Ord, der kunne udtales saavel langt som kort: Drog, Fjog, Orlog, Orlov, Sprog, Tog.

Hvor Stammen har o for kort Aa-Lyd, beholdes o i Bøjninger og Afledninger, selv om Lyden bliver eller kan blive lang — f. Ex.: bort — horte, grov — grove, Lov — Loven, Skov — Skoven, sov, sove, vor — vorc.

Den korte Aa-Lyd betegnes ved o med følgende Undtagelser: Aadsel, Aand, Aande (aande), Baand, Flaad, Haand, Laad, laadden, en Maatte, naa! Raad, raadden, saa (og S sammensætninger: saadan, saaledes, ogsaa, altsaa), Saald (at sælde med), Undersaat, usaattes, Vaand, Vaande (samt Kaarde).

Hvor Ordets Stamme har lang Aa-Lyd betegnet ved aa, beholdes aa i Bøjninger, Afledninger og S sammensætninger, selv om Lyden i disse er gaaet over til at være kort, f. Eks.: maa — maatte, Naade — Naadsens, Maal — Maaltid, skaane —, — Skaansel, vaage — vaagne, Kaalorm, Skraaplan, Smaating, Taaspids. (Der skrives vogte). Har Ordets Stamme Æ-Lyd, men Ordet i Bøjninger faar Aa-Lyd, betegnes denne ved aa: træde — traadt.

12. Den lange Æ-Lyd betegnes ved æ med følgende Undtagelser: bedre, der, deres, ere, her, hver, Legeme, sjette, tjene. Endvidere maa mærkes fjerde, Stedet, udstede m. v. af Sted.

Regler om, hvorledes kort Æ-Lyd bør skrives: 1) Har Ordets Stamme lang Æ-Lyd og æ, beholdes æ ogsaa i Bøjninger, Afledninger og S sammensætninger, selv om Lyden i disse er kort: Blæst, bævre, Fjællebod, færdes, Færdsel, hæрге, kærlig, næbber, nærmere, nærmest, næst, næsten, ræddes, Rædsel, Skærsild, Skærsommer, Skærtorsdag, tværs, tværtimod, Vædske, værdig. (Der skrives Herred, Hertug, Herberge). 2) I Ord, i hvis Stamme eller anden fremtrædende Form der findes a, Aa-Lyd eller ej, eller som kan betragtes som afledet af et andet Ord, der har en af disse Lyde, betegnes den korte Æ-Lyd ved æ: brække, brænde, bægge, Bændel, drægtig, Dræt, dæmme, færre, flække, fornæmme — ligesaa at næmme, et Næmme, næm —

Forældre, fænge, fælde, fængsle, færge, fæste, Gæld, gælde m. v., græmme, Grævling, Gænge, gængs m. v., Gæsling, gætte, hjælpe, hvælve, hvæsse, Hælvtten, Hænder, hænge, hærde, Hæssel, hævde, Hætte, knække, Kræmmer, Kælling, kælte, kæmme, Kæmner, Kæmpe, kæntre, kæppe, kæphøj, Kærre, Kærve, lægge, læmme, længe, længes, lemlæste, mægte, Mælk, mælte, Mængde, mæske, mætte, nægte, næppe, nævne, prægtig, række, saamænd, skælve, en Slæt, smække, sprække, spænde, strække, stænge, stævne, Stænte, stække, svække, sælge, sælde, skæfte, sætte, Skæl, skæmme, skærpe, træffe, trække, trænge, Tægt (Aftægt m. v.), tække, tælle, tæmme, tænke, Udlænding, Vægt, vægtig, Vægter, vække, Vælde, vældig, vælge, vælsk, væmmes, vænne, vækse, Vækst, væрге, værne, Ægt, Ælde, ældre, ældst, Ælling, Ælm, ændre, ængste, Æsp. [Der skrives Menneske]. 3) I Ord, i hvis Stamme eller anden fremtrædende Form der findes e eller i (men ikke ej), eller som kan betragtes som afledet af et andet Ord, der har en af disse Lyde, betegnes den korte Æ-Lyd ved e: blende, Blendværk, Ende, enkelt, fersk, hen, ihjel, jer, Levned, mens, rense, Rensdyr, Revel, Revle, Revne, Skel, (skellig, skelne, Forskel m. v.), Spjeld, Stel, tvende, trende, tretten, tredive. [Der skrives dog Værk]. 4) I Ord af græsk, latinsk, fransk Oprindelse skrives e, hvor dette findes i den fremmede Stamme, f. Eks.: Arrest, Berberis, Censur, Centner, Cypres, Dialekt, Element, Ferle, Hermelin, Hveps, Interesse, Kabinet, Kaserne, Klerk, Lektie, Messe, Nerve, Orient, Orkester, Patient, Perle, Pest, Presse, Procent, Professor, Regiment, Regent, Rest, Sekt, September, Tempel, Terne, Testament, Vernis, Vers. [Der skrives dog Præst]. 5) I andre Ord end de, der kunne henføres under Reglerne 1—4, skrives e eller æ for Æ-Lyd efter nugældende Brug, dog at e skrives i Ordene fjern, fjermer, fjerne, gerne, Gerning, Hjerne, Kerne, Stjerne, Terne, ternet, Terning, Hjerte, Kerte, streng og i disse Ords S sammensætninger og Afledninger.

13. I-Lyd betegnes ved i, U-Lyd ved u, Y-Lyd ved y. — Lang E-Lyd betegnes ved e, lang O-Lyd ved o, lang Ø-Lyd ved ø. — Kort E-Lyd betegnes ved e eller i; i bruges i alle Ord, hvor den hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Fedt, Kirtel, tusinde (Tusinde), Ærinde. — Kort O-Lyd betegnes ved o eller u; o bruges i alle Ord, hvor den hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Kunst, fordom, stundom. — Kort Ø-Lyd betegnes ved ø eller y; y bruges i alle Ord, hvor den

hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Mønster, Mønt, størkne, Søskende, ørkesløs.

Anmærkning. I det danske Selvlydssystem findes der kun een Betegnelse for lukket og aaben Ø-Lyd. Det kunde være tiltalende at fuldstændiggøre Systemet og indføre forskellige Tegn paa disse to Lyde. Imidlertid har man dog ikke troet at burde paabyde noget saadant. [For at forberede Indførelse kunde det vel være hensigtsmæssigt, om for Fremtiden alle Skolebøger bleve trykte med forskelligt Tegn for lukket og aabent ø. — Det mærkes, at med lukket ø bør staves: frønnet, Hjørne, Hør, Ørn; men med aabent ø: Rør, røre, sørge, Tørv].

14. I Stedet for ai, ei, oi, øi, ui skrives aj, ej, øj (ogsaa for oi), uj. — Man bør skrive Dej, fej (eller fejj), sej. I Stedet for au og ou skrives av og ov. Man bør skrive Lav, Sav, tav, Plov, Tov.

Ai, ei m. v. og au og ou maa helst bibeholdes i fremmede Ord; særlig bør de beholdes i Navne (August, Europa, J. L. Heiberg).

15. V foran t hærdes til f, naar den foregaaende Selvlyd er kort og staar umiddelbart foran v — haft, groft, Løfte, men lavt, skævt, halvt, djærvt, ellefte, tredivte; de to sidste Tilfælde, fordi e og i foran v her knap høres. Der skrives: tyvte, brovte, flovt, stovt i Henhold til Udtalen. — Der skrives af, Afgift, Aftægt m. v., ligeledes Stiffader. — Man bør skrive Vernis, Viol, violet, Violin (ogsaa Vridbor).

16. J skrives ikke efter g og k foran e, æ og ø. I danske Navne kan j beholdes efter g og k foran betonet e, æ, ø: saaledes Køge, København eller Kjøge, Kjøbenhavn. — Ellers beholdes j i alle Tilfælde efter hidtidig Brug, selv om det i nogles Mund er blevet stumt, altsaa: Fjeder, Fjer, at fjedre, Mjød, Sjælland, Skjald. — Efter en kort Stavelse, endende paa l, n eller blødt d, ombyttes Endestavelsen ie med je, f. Eks. Balje, Lilje, Tilje, Vilje, Mønje, Brynje, Smedje, tredje, men Familie, Olie, Linie, Komodie. — Der skrives Midje, Vidje, hvilke Ord i Almindelighed udtales med langt i og haardt d.

17. H foran j og v skrives i samme Udstrækning som hidtil, altsaa f. Eks. hjem, hjælpe, Hjejle, hviske, hvisle, hvæsse, hver,

Hvilling, Pighvarre, hvæse. (Der skrives Jærpe). — H skrives i Udraab som oh! ah! m. v., naar Lyden er langt udtrukket (men: o ve! o Menneske! o. desl.). — Stumt h bortkastes forøvrigt i danske Ord undtagen i Ordet thi. I nordiske Navne kan det beholdes: Thor, Thyra eller Tor, Tyra.

18. Regler om stumt d.

Det stumme d skrives, naar d eller t findes (skrives) i Stammen, ellers ikke.

Undtagelser: a) Stumt d udelades mellem n og s og foran sk, naar Ordets Stamme ligger uden for Sprogets Grænse — Grænse, Krans, Panser, Pinse, Ransel, Skanse, klaske, Kusk, Pisk, plaske, Sveske, tysk — derimod Handels, standse, Brændsel, Vindsel, -lands, hundse, hundsk, bondsk, fjendsk, mindst, mindske (mindre), bidsk, jydsk, gridsk, Gødske, gødske, tradske (træde), vadske, Vædske, vædske (vaad, væde), og naturligvis under Bøjning: Mands, Lands, Sinds o. s. v. [Anmærkning: selvfølgelig maa d udelades mellem n og s og foran sk i saadanne Ord, hvor d eller t ikke findes i Stammen: Dans, Frynse, Glans, glinse, granske (grant), træsk, Lanse, lense, Linse, Prins, Provins, Sans, sanse, ænse, kysk, læske, mæske, smiske].

b) Foran en Afledningsendelse, der begynder med t, gaar et foregaaende d over til t: gotte sig; hvitte, stritte, lytte, støtte, fittig, vittig. — Under Bøjning beholdes altid det stumme d foran t; haardt, hvidt. mødte, mødt, stødte, stødt, vidt, bandt, fandt, holdt. — Der skrives Fedt, fedte, Kridt, kridte, Krudt, lidt, midt, Ridt, Midte, Skridt, skridte. Derimod skrives mat, mæt, Ritmester, tit og Bræt, Flt.: Bræder — i enkelte Sammensætninger Brætter. (Ligeledes skrives Skilt, Felt).

c) Stumt d efter l og n beholdes i samme Omfang som nu, selv om d eller t ikke findes i Stammen: Alder, huld, Huld, Guld, skulde, vilde, Stald, holdt!, voldsom, Mand, Mund, Hund, Land, Mynde, Hind, Hinde, kunde, Handling, Myndling, mundtlig, iblandt, lavlændt, — Der skrives kullet, skallet, sprælle, Mylder, myldre. (Bold, Flt. Bolde, udtales i Almindelighed med lydende d).

Eksempler paa stumt d: bedst, sidst, Bidsel, Færdsel, Gærdsel, Skærmysel, fodse, Gods, hidse, Kabuds, Klods (men klos paa), kradse, Lods, lodse (men en Los [Dyret], at give los, at losse), Palads, Plads, pludselig, pludskævet, pudse, Puds (men

lille Pus, pusle), ridse, Smuds, spids, Stads (men Fjas, Spas), spadserer, Sejlads, Stillads, Strabads, Struds, Studs, studs, Trods, Vindsel, ødsel — verdenslig — Snedker (snide, snitte) — Bødker.

Eksempler paa Ord, hvor stumt d bør udelades: Bajas, besk, fælles, Gissel, gnisk (Gnier), i Gære, hisse (hejse), Karusse, Krys, Lisse, Moras, Plys, spisse, Tisse, Tissel, Trisse, trisse, Trussel, Tusse, — skønt, endskønt, — Søskende. —

19. Q ombyttes i danske Ord med k.

20. X ombyttes i danske Ord med ks undtagen i 16, der skrives sejsten.

21. Medlydsfordobling foran anden Medlyd bortfalder — Døtre, sikre, mudre, ofre, tapre (men naturligvis: attraa, Baggrund, Uddrag, Bredde, Vidde, Trolddom, — men Lærdom). Medlydsfordobling finder Sted mellem Selvlyde, hvoraf den første er kort og betonet; j, v fordobles dog ikke. Eksempler: Labber. Gedde, vædde, Skrædder, Daddel (Frugten, men Dadel), Flaaddet, Voddet, Spiddet (men: Smeden, Budet, Spydet m. m.), skaffe, Brygger, Smakke, Lolland, Skellet, Brylluppet, fornemmelig, taknemmelig, Lammet, vænne, narre, Blussel, Glasset, sætte; men eje, Ravet — Efter lange Selvlyde finder Medlydsfordobling Sted: a) af det haarde g i Ordene: Drægge, dægge, Hæggen, (ogsaa med blødt g: Hægen), Læggen, Lægget, Plaggen, Skægget, Væggen, Æggen (kan ogsaa udtales kort), Ægget; b) i Ordene Næbbet, otte, sjette, Sotten, Ætten (kan ogsaa udtales med kort æ).

22. Fremmede Ords Skrivemaade.

I. a) C beholdes for S-Lyd, ligesaa stumt c efter s, og for K-Lyd foran et andet c, der lyder som s. Ellers skrives k for c. (Centrum, Scene, Accent, Vokal, Konsonant).

b) Q og x ombyttes i almindelig brugte Ord med henholdsvis k og ks.

c) I almindelig brugte Ord ombyttes ph med f (Filosofi, Fysik, Sfære, Sfinks), th med t (Teater, Teologi), rh med r (Rytme), ch (= græsk chi) med k (Katekismus, Kor, Kirurgi, Kemi, Orkester, Skema, Skisma). Derimod beholdes ps (Psykologi); dog kan skrives Salmé.

d) I oprindelig tyske Ord ombyttes z med s (sire, vansire, sitre). Ellers holdes z (Zone, Zenit).

e) Om Brugen af sch mærkes følgende: 1) Findes ved Siden af Formen med sch en Form med sk, da skal denne bruges. Saaledes i græske Ord (se c); ligeledes i Ord af andre Sprog, som Droske, Blansket, Mansket, Marskal, Marskandiser, Skaberrak, Skak, Skakt, Skalotteløg, Skellak. Ellers 2) beholdes sch i tyske Ord, som Frosch (paa en Violinbue), Gletscher, rutsche (og paa samme Maade Bratsch). Der skrives Bolsjer. 3) I Ord af Fransk (se II) og Engelsk ombyttes sch med de i disse Sprog brugelige Betegnelser (ch, sh), f. Eks. March, Punch, Sherif, Shirting. Dog skrives Sjal, sjippe. 4) I Ord af andre Sprog (navnlig ikke-europæiske eller saadanne europæiske, som ikke tilhøre vor Sprogæt) ombyttes sch med sh, f. Eks. Dervish, Janitshar, Pasha, Shah. Shejk, Shiit, Shaman, Shibbolet, Kashmir, Rustshuk, Kamtshatka, Shat-el-Arab. Dog skrives Kautsjuk, Sjako, Sjakal, sjakre og (som nu ogsaa sædvanligt) sjofel.

f) Ord som Intelligens, Potens, Finanser skrives uden t mellem n og s.

g) W bruges i Ordene Whig, Whisky og Whist (og i en Sæmmensætning som Wienerovgn); ellers skrives v.

II. I franske Ord, selv om de ere almindelig brugte, beholdes den franske Lydbetegnelse, naar i Udtalen særlig franske Lyde (j, g, ch, ll, gn) forekomme; dog bortfalder det stumme e i Enden af Ordene. Ligeledes beholdes Lydbetegnelserne au, eau, ay, oy, oi, ou, e=ø, u, en, em, on, ti, ç, stumt h, stum Endekonsonant. De franske Accenter kunne beholdes. Eksempler: jaloux, Jalousi, Chaussé, Chalup, Broche, Galoche, Fetich, Toilet, Geni, gentil, Nation, Rayon, loyal, Teint, Prestige, Revu, Emballage, brouillere, Bataille, Vignet, Chenille, Entré, Atelier, Buffet, Façon, Niche, marchere, Malheur, Gêne, Têten, Tantième. Om c og q se ovenfor I a) og b). Derimod skrives i Almindelighed for de franske Lydbetegnelser ai og eu henholdsvis æ og ø — f. Eks.: Karantæne, Inspektør. Støder c med K-Lyd i et fransk Ord umiddelbart sammen med en anden fransk Lydbetegnelse, da maa man, naar Ordet bruges paa Dansk, enten ogsaa ombytte denne eller beholde c — f. Eks. Kupé eller Coupé, men aldrig Koupé.

III. I Indlyd af fremmede Ord anvendes Medlydsfordobling i Reglen ikke, naar den ikke findes i det fremmede Sprog (Artikel, Titel, Skrupel, Krønike, Tyfus o. s. v.); dog undtages Ord, hvori Fordoblingen er bleven almindelig Brug, som Kammer, Nummer, Kaffe. Derimod fordobles en i fuldt betonet Stavelse staaende Endemedlyd foran følgende Selvlyd uden Hensyn til Skrivemaaden i det fremmede Sprog: Politikken, Botanikker (Flertal af Botanik, forskelligt fra (en) Botaniker), Institutter, Eremitter, Attrapper, Paragraffer, Konsoller o. s. v. (men Buffet o. desl., hvor Medlyden ikke udtales, og Bassiner o. desl., hvor vi udtale n som ng). Har Stavelsen kun Bitone (som i Konsul, Punktum, Leksikon) anvendes Fordobling ikke undtagen i enkelte Ord, hvor den er bleven almindelig, som Biskopper, Omnibusser (Medlydsfordobling efter ubetonet Selvlyd beholdes i Reglen, naar den findes i det fremmede Sprog: Allé, Ballon, abonnere, Buffet o. s. v.); dog skrives enkelt Medlyd overalt, hvor Brugen har indført det: Bajonet, Kanel, Karbonade, Pomade, Paryk, traditionel m. m.).

Fremmede Ord, der ere fuldt optagne og indgaaede i Sproget og i Udtalen have tabt de fremmede Lyde, skrives efter Sprogets almindelige Regler: Ansjos, Kaptajn, Kontor, Løjtnant, nervøs, Tempel, Ur, Trone. — Dog ombyttes aldrig ch, g, j eller ti med sj (undt. Ausjos).

23. Navnes Skrivemaade.

A. Danske Navne. — Geografiske Navne skrives efter Sprogets almindelige Regler med de af det foregaaende fremgaaende Undtagelser. — Det samme gælder om Fornavne (dog bør enhver lades Frihed til at skrive sit eget Navn, som han engang er vant). — Familienavne skrives efter vedkommende Families egen Skik og Brug.

B. Fremmede Navne. — Geografiske Navne skrives saa vidt muligt efter vedkommende fremmede Lands Skrivebrug. Herfra undtages firdanske Navne, især mange Landes Navne: Tyskland, Svejts, Frankrig, Italien, Holsten o. s. fr. og enkelte Byers og Floders Navne: Rom, Florents, Genua (derimod Wien, Milano, Venezia), Rin m. ff. — Personnavne skrives ligeledes efter fremmed Skrivebrug med Undtagelse af enkelte, især Regentnavne: Ladvig den Fjortende, Henrik den Tredje, Jahob den Anden.

Følgende Forandringer ere her efter nøjere Forhandling med Docent Saaby foretagne i Cirkulæret af 24de Juli 1888:

1. I § 2 er, som man vil se, Reglen om stort Begyndelsesbogstav i Adjektiver dels bleven indskrænket, dels udvidet. Højre og Venstre som Partibetegnelser ere regnede for Substantiver (jfr. Indre, Ydre).
2. I § 4 er i Gærde forandret til i Gære, med rette til med Rette, og der er tilføjet i Rette og til Rette. I Slutningen af Paragraffen er desbedre udslettet, da det altid bør skrives i to Ord.
3. Som Dobbeltformer ere i § 8 b optagne: at du eller due at di eller die, at be(ind-, ud-)fri eller befrie, at forny eller fornye (jeg duer, frier o. s. v.).
4. I § 17 ere hjaspe, hvirre og hvisse udslettede, da disse Ord ogsaa skrives uden h. Jærpe er tilføjet. Brugen af h ; Udraabsord er indskrænket.
5. I § 18 ere bedsk og Kryds forandrede til besk og Krys, Mylr til Mylder.
6. I § 22 er Reglen om sch udvidet og delvis forandret, og det samme gælder om den under III optagne Regel om Medlydsfordobling der tidligere udgjorde en Parentes.
7. I Bemærkningen til § 13, der nu er sat som Anmærkning ved Paragraffen, ere Forskrifterne om samme Ø-Lyd i beslægtede Ord og om lukket ø i Bjørn og Tjørn udslettede.
8. Desuden er hist og her en Trykfejl eller Uagtsomhed rettet (som paa Skraa til paa skraa i § 4, fettt til fedte i § 18), en Regel eller et Udtryk nærmere præciseret (som i § 10 og § 22 II, Slutn.), et forglemt Ord eller et nyt Eksempel tilføjet (som i § 11 Krog, kroget, Orlog, Orlov, Tog, Raad og Undtagelsen vogte, i § 12 Herred, Hertug og Herberge, i § 15 flovt, støvt og Vernis i § 22 Whig, Whisky, Wiernervogn o. desl., Ansjos, i § 23 B Svejts).

Skønt disse Forandringer jo have deres Betydning, ere de dog ikke mange eller saa væsentlige, at der er Grund til at forlange, at de Skolebøger, som ere trykte i Overensstemmelse med Cirkulæret af 24de Juli 1888, skulle omtrykkes.

og b) foranlediget en fyldigere Behandling af hele Spørgsmaalet om en **Omordning af Undervisningen i de lærde Skoler**, hvorom Ministeriet selv har udgivet en udførlig Beretning med Aftryk af alle i den Anledning stillede Forslag og afgivne Betænkninger. Deraf skal her blot aftrykkes, hvad det kan synes, det snarest maa have Betydning for Skolens nærmeste Kreds at blive kendt med.

Den Skrivelse af 8. Juli f. A., hvorved Ministeriet satte Forhandlingen i Gang, lød i den Affattelse, hvori den blev tilstillet Rektoratet, som følger:

Som det vil være Hr. Rektoren bekendt, har Ministeriet tidligere, nemlig ved et i Rigsdagssessionen 1884—85 fremsat Lovforslag, der dog ikke kom til Behandling, forsøgt at reformere Landets hele Skolevæsen lige fra Almueskolen til den lærde Skole. De forhaandenværende Tidsforhold, politiske saavel som økonomiske, have imidlertid bragt Ministeriet til at forlade denne Vej og til først at rette sine Bestræbelser paa en Afhjælpning af de Mangler, som den lærde Skoles Ordning lider under, idet man gaar ud fra, at det vil være muligt at opnaa dette Formaaal ved Hjælp af nye Lovbestemmelser.

Til disse Mangler hører efter Ministeriets Opfattelse den i 1871 indførte Tvedeling af Skolen. Den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling er formentlig noget for meget en Fagskole, og for lidet en Skole, der meddeler almindelig Dannelse. Da Latinundervisningen her kun fortsættes til Udgangen af 4de Klasse, kan den næppe blive til saadan Nytte for Disciplenes hele Uddannelse, som den burde. Hvad den sproglig-historiske Afdeling angaar, da gjælder noget lignende om Matematikundervisningen for dens Vedkommende som om Latinen paa den anden Side, om end muligvis i mindre Grad.

Det forekommer Ministeriet, at den naturligste Vej til en forbedret Ordning maatte være den, at man ophævede den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling og genindførte Matematikundervisningen over alt i de to øverste Klasser. For at gøre dette muligt vil det vistnok kunne forsvares at udskytte Græsk og Oldnordisk af Skolen. Ministeriet maa ganske vist erkende, at det vilde være af stor Betydning for Disciplenes Udvikling, om det var muligt at give dem en saa grundig Undervisning i Græsk, at der for Flertallets Vedkommende var nogen rimelig Udsigt til, at de ogsaa i deres senere Liv kunde forstaa en lettere græsk Bog. Men noget saadant kan ikke ventes; dertil er Undervisningstiden for kort, og den kan ikke forlænges. Hvad Oldnordisk angaar, har der næppe nogensinde været tilstrækkelig Grund til at indføre dette Fag i Skolen.

Ved de to nævnte Fags Udsondring ville omtrent 25 ugentlige Timer (for de 4 øverste Klasser tilsammen) blive ledige. Naar der heraf tildeles Matematik og Naturlære 9 Timer, blive endnu 16 til Disposition. Man har tænkt sig, at der heraf burde anvendes 6 i Forbindelse med Latinundervisningen, saaledes at de væsentligt benyttedes til at give Disciplene Indblik i den græske Literatur ved Hjælp af Oversættelser, samt Kundskab i Mythologi og Antikviteter. 3 Timer har man tænkt sig henlagte til Religionsundervisningen, hvis Timeantal i de 4 øverste Klasser er for ringe, saaledes at dette Fag fik to ugentlige Timer i hver Klasse, endvidere 2 Timer til Historie til at forstærke Timeantallet i 3die og 4de Klasse, og 2 til Geografi, hvilke Fag begge, især det sidste, trænge til en Forøgelse af Undervisningstiden; og endelig tænkes de 3 sidste Timer anvendte til Fransk, da dette Fag kan trænge til al den Tid, som lader sig afse til det.

Naar saaledes Græsk udelukkes af Skolen, vil det blive nødvendigt ved Universitetet at indrette en elementær Undervisning i dette Sprog for de Studerende i deres første eller de to første Universitetsaar, hvilken Undervisning vistnok kun bør være obligatorisk for Theologer.

I en anden Henseende trænger den nuværende Ordning til en Forandring, for saa vidt som de ved kongelig Anordning af 25de Oktober 1883 om Skoleembedsksamener tilsigtede Bestemmelser om Adgangen til Rektorembeder og Overlærerembeder søges ophøjede til Lov i Stedet for de i Lov af 28de Marts 1855 derom indeholdte Bestemmelser.

Endelig formener Ministeriet, at det bør tages under nøje Overvejelse, om det ikke vilde være rigtigt at henlægge Skolernes Aarseksamener saavel som de afsluttende Eksamener til Tiden i December Maaned før Juleferien, hvilken Omordning, som det vil være Hr. Rektoren bekendt, lader sig gennemføre ved administrative Bestemmelser.

Da Ministeriet maatte ønske fra Rektorerne for de lærde Skoler at modtage Betænkning om de foranstaaende Bemærkninger, skal man herved tjenstligst anmode Dem om behageligst i de sidste Dage af den forestaaende Sommerferie at ville møde i København for i Metropolitanskolens Lokaler at deltage i et Møde med de andre Rektorer for de offentlige lærde Skoler og Rektor for Rønne højere Realskole til en Forhandling af den paagældende Sag, hvorefter Ministeriet forventer at modtage Deres Betænkning enten i Forbindelse med en fælles Betænkning eller ogsaa særskilt.

For saa vidt det herved foranledigede Møde førte til en fælles Udtalelse af samtlige Deltagere, vil denne kunne erfares af nedenstaaende Skrivelse fra den af Mødet udvalgte Dirigent, Metropolitanskolens Rektor Valdemar Bloch.

Som Dirigent for det af Ministeriet den 15.—17. August sammenkaldte Rektormøde har jeg herved den Ære i Forbindelse med en Majoritetsbetænkning, en Minoritetsbetænkning og to Separatvota at indsende følgende Fællesudtalelse fra samtlige Rektorer:

„Det høje Ministerium har ved Skrivelse af 8de Juli sammenkaldt et Rektormøde for at tage en ny Plan for de lærde Skoler under Overvejelse og derefter afgive vor Betænkning. Idet vi i denne Foranstaltning se et Bevis paa Hs. Exc. Kultusministerens levende Interesse for Skolevæsenet, skulle vi tillade os at udtale, at vi vel alle erkende Brøst og Mangler ved den nuværende Skoleordning, hvorfor ogsaa forskellige Anskuelser ere komne til Orde om, hvorledes disse bedst kunne afhjælpes, men at vi dog alle ere enige om, at det Bestaaende er brugeligt, og at der kan arbejdes dermed. Da Sagen i sig selv er saa vigtig, tillade vi os herved at henvende den Bøn til det høje Ministe-

rium, at Spørgsmaalet om en Reform af det lærde Skolevæsen maatte udsættes indtil videre, for at Sagen kunde blive fyldigere debatteret, og Meningsytringer blive hørte fra de forskellige Sider, hvor der tør forudsættes varm Interesse for Skolens Gerning i Forening med den tilbørlige Sagskundskab“.

Om selve Ministeriets Forslag til en Omordning af Undervisningen afgav 8 af de forsamlede Rektorer en Fællesbetænkning, en anden forenede 3 af de øvrige sig om, og endelig afgav Rektorerne for Nykøbing Kathedralskole og for Viborg Kathedralskole hver sin særlige Betænkning. Af disse aftrykkes her den sidst nævnte, som det formentlig nærmest vil være af Betydning for den Kreds at blive kendt med, som nærværende Indbydelsesskrift særlig er bestemt for. Den lød, som følger:

Efter at jeg har efterkommet Ministeriets Anmodning i Skrivelse af 8de f. M., og været samlet med de andre Rektorer i København for i Forening med dem at forhandle de i samme Ministeriets Skrivelse fremsatte Spørgsmaal, Ordningen af det lærde Skolevæsen vedrørende, har jeg vel med disse andre Rektorer kunnet enes om at undertegne en fælles Henstilling til Ministeriet om indtil videre at udsætte en saa gennemgribende Omordning, ikke blot af selve Skoleundervisningen, men ogsaa af den paafølgende Udviklingsgang for en stor Del af de fra Skolen kommende Studenter. Men da jeg har al Grund til at føle mig forvissat om, at de Grunde, der have bevæget mig dertil, ikke falde sammen med mine Medunderskriveres, beder jeg om Tilladelse til, saa kort som Forholdene efter min Opfattelse tillade det, at fremsætte disse mine Grunde.

Det, der har været den egentlig virkende Bevæggrund hos mig, er da Overbevisningen om, at Skolen trænger til mere Ro i sit Arbejde og i den Udvikling, der i Tidens Løb maa foregaa med dette, end den enten i den sidste Tid har kunnet eller i den nærmeste Fremtid synes at ville kunne finde. Det er endnu ikke tyve Aar siden, at der foretoges en saa gennemgribende Omdannelse af den lærde Skole, som Indførelsen af Tvedelingen var i Forbindelse med Inddragelsen af de to nederste Klasser;

og i den forløbne Tid er der flere Gange blevet foretaget mindre omfattende Forandringer ved enkelte Dele af Undervisningen. Ganske paa samme Maade havde det ogsaa gaaet med den nærmest forudgaaende Ordning; ogsaa den havde, som almindelig gennemført ved alle Skoler, kun gennemlevet en Snes Aar under hyppigere mindre Forandringer. Det ser jo næsten ud, som om vor Skole hvert 20de Aar skulde gennemgaa en saadan Pine, som en gennemgribende Omdannelse af Undervisningsgangen i den altid er.

Saa fremt min Hukommelse ikke slaar mig fejl, udtalte jeg mig den Gang, da Tvedelingen bragtes paa Tale, straks betænkelig ved den; at jeg nærede Betænkelighed ved den, staar i det mindste som en afgjort Sag for mig; og det var navnlig det tidlige Valg af afgørende Betydning for Livet, som den gør nødvendigt, der vakte Betænkelighederne hos mig. Er der end nu ogsaa andre Grunde, der virke med til at fremkalde et almindeligt Ønske om denne Tvedelings Afskaffelse, saa har dog ogsaa den nævnte Ulempe, hurtigere end jeg i sin Tid havde ventet, øvet en afgørende Indvirkning paa den almindelige Stemning. Heller ikke den for at kunne afskaffe Tvedelingen nødvendige Opgivelse af Græsk som Skolefag staar i og for sig i Modstrid med mine Anskuelser; efter min Mening er det Udbytte, der vindes af Skolens Undervisning i Græsk, enten i særlig Kundskab til Sproget selv eller i almindelig aandelig Udvikling, altfor ringe og betydningsløst i Forhold til den Tid og Kraft, der anvendes derpaa. End ikke for det store Flertal af vore Theologer og Præster, tror jeg, det Kendskab, de erhverve, enten særlig til det græske Sprog eller i Almindelighed til Sprogets Forhold og Væsen, er til sandt Gavn for dem ved deres Livsgerning. Jeg kunde nævne flere Vidnesbyrd for, hvilke forunderlige Opfattelser af enkelte Steder i den hellige Skrift selv dygtige Præster ere komne til, enten ved mangelfuld Indsigt i Sprogets Love eller ved Mangel paa Evne til at gøre en sund Brug af det Kendskab til saadanne Love, som de dog virkelig havde. De fleste Præster vilde dog upaatvivlelig selv være bedst tjente med, at de ikke troede sig i Stand til paa egen Haand at give sig af med Bibelfortolkning, og for deres Tilhørerkreds vilde jo saa ogsaa dette være det tjenligste. Og kan jeg saaledes ikke se nogen gyldig Grund til, at Skolen fremdeles skulde fastholde Græsk som Undervisningsfag, saa har jeg altsaa allerede af denne Grund ikke kunnet indlade mig paa det Forslag, der for de vor-

dende Theologers Skyld ved Mødet fremkom om at bevare Tvedelingen i 5. og 6. Klasse og lade Græsk indtræde i den førstnævnte af disse to Klasser, og det saa meget des mindre, som det afgørende Valg af Studiefag og Livsgerning derved vilde komme til at ligge to Aar tidligere end nu, ikke at tale om, at Forslagsstilleren vilde have det ugentlige Tal Skoletimer forøget med tre i den Anledning.

Men Udviklingen bliver ikke staaende stille. Efter min Overbevisning vil det næppe vare en ny Snes Aar, før den er kommen til at se saavel Sprogundervisningen i Almindelighed som særlig Undervisningen i de gamle Sprog i et andet Lys, end den nu ser den i. Det første, der da vil blive krævet, vil da sikkerlig være Afskaffelsen af latinsk Stil og maaske af al Stil i fremmede Sprog. Og det vil glæde mig at se dette Krav komme frem; det er mig altid en Glæde at se vor Skole tage det virkelige Livs Krav til Rettesnor for sig. Dette Krav vilde efter min Overbevisning, den jeg ikke her skal indlade mig paa nærmere at begrunde, langt bedre, end det nu sker, blive fyldestgjort, hvis det Maal, Skolen sigtede til ved sin Sprogundervisning, sattes som en fri Gengivelse paa Modersmaalet af Indholdet i et oplæst Stykke i det fremmede Sprog af passende Beskaffenhed, og for Latinens Vedkommende maatte endog en saadan Prøve helst undværes, og Kravet indskrænkes til den skriftlige Oversættelse, der nu kræves ved Udgangen af 6. Klasse. Saa var der Mulighed for, at det kunde stilles som Opgave for Undervisningen i fremmede Sprog blot at lede Disciplen til at kunne kende og forstaa Sprogets Former: Ord- og Sætningsformer, naar han ved Læsningen traf dem, og ikke til selv at kunne danne dem. Saa vilde Undervisningen kunne anlægges saaledes, at det ikke som nu maatte gælde om snarest mulig at hjælpe Disciplene til at blive hjemme i det hele System af Ord- og Sætningsformer; den behøvede ikke som nu at begynde med Systemet; men den kunde ogsaa her fastholde, hvad der utvivlsomt i langt videre Omfang, end det nu sker, burde fastholdes som almindelig pædagogisk Grundlov, at i ethvert Fag saa meget som paa nogen Maade muligt Undervisningen bør begynde med og paa hvert Punkt siden optage til Behandling, hvad Disciplene efter deres Alder og Udvikling hver Gang bedst vare i Stand til at oplatte med fornøden Klarhed, blot den under sin Fremgang altid beholder Systemet saaledes i Tanke, at dette tilsidst kunde komme til at staa for Disciplene

i fuld anskuelig Sammenhæng. Saa vilde det endelig kunne blive det virkelige Sprog med dets Liv og Bøjelighed, Undervisningen førte den unge til at kende og tilegne sig, og ikke som nu en Række ufravigelige Regler, hvorved Sprogundervisningen kommer til at virke for samme sjælelige Udvikling som Matematikundervisningen. Og dermed vilde følge en gennemgribende Forandring i den hele Methode for Sprogundervisningen, som den lærde Skole og efter den for det aller meste Landets øvrige Skoler have taget i Arv fra Latinens Stormagtsdage og overført paa de andre Sprog. Der er netop nu en stærk Gæring i Methoden for Sprogundervisningen; og saa vidt jeg kan se, stiler Bevægelsen ligefrem mod det Maal, jeg har peget paa.

Ogsaa i andre Skolefag foregaar der en Udvikling, som for en stor Del er beslægtet med den, der finder Sted ved Sprogundervisningen. Den matematiske Undervisning har alt for længere Tid siden opgivet den strænge Form, hvorunder den i min Skoletid lærte den unge at foretage dens Slutninger og Beviser; og den kommer upaatvivlelig efterhaanden til at optage mere og mere af Videnskabens historiske Udvikling i sig. I denne Retning er Naturlæren allerede kommen et godt Stykke forud for den. Historieundervisningen griber efter mere og mere af det kulturhistoriske Stof, selve Aandslivets Udviklingsgang; den geografiske efter det statistiske; og den naturhistoriske efter det biologiske og fysiologiske, Hygiejne og Diætetik.

Saaledes er der al Udsigt til, at det ikke vil vare meget længe, før der i Fremgangsmaaden ved ethvert af Skolens Fag vil ske en gennemgribende Omordning. Derved vil der atter komme Uro og Forstyrrelse i Skolens Arbejde. For at gøre Virkningerne af disse hyppig tilbagevendende Overgangstider mindre forstyrrende, er det, jeg har kunnet dele et almindeligt Ønske om, at den nu paatænkte Omdannelse maatte blive udsat indtil videre, nemlig indtil Udviklingen var rykket saa vidt frem paa den Bane, den alt er inde paa, at begge Omordninger kunde foregaa samtidig eller, rettere sagt, smelte sammen til en. Det staar ogsaa til at vente, at den rimeligvis nær forestaaende Aabning af Adgangen til Rektorembedet ogsaa for Matematikere, Polyteknikere og naturvidenskabelig uddannede Mænd, i det hele for Mænd, der ikke have faaet en overvejende filologisk eller historisk Uddannelse, vil give disse et Syn paa Skolens Forhold,

der, muligvis i flere Stykker kan afvige fra det, de nu have. I Regelen tager alt sig anderledes ud fra Lederens overordnede Ståde end fra det lavere Trin, den samme Mand indtager, saa længe han endnu ikke har haft selve Ledelsen i sin Haand. Det vilde upaatvivlelig være godt, om de af den omtalte Forandring følgende Oplevelser ogsaa kom til at øve deres Indvirkning paa selve Omdannelsen.

Men da jeg maa forudsætte Muligheden af, at man ikke tror at kunne vente saa længe med den Omordning, man nu anser for nødvendig, har jeg søgt at danne mig en Forestilling om, hvordan Fag- og Timefordelingen vilde komme til at tage sig ud efter de af Ministeriet paapegede Forandringer. Saadan som jeg derved er kommen til at tænke mig Fordelingen, vil den findes fremstillet paa det medfølgende Bilag A, hvorved jeg har lagt den Fordeling til Grund, Ministeriet for indeværende Skoleaar har godkendt for den mig betroede Skole. Og jeg føler mig saa meget des stærkere tilskyndet til at lade en Udsigt derover følge med denne min Betænkning, som jeg mener at have Grund til at antage, at Ministeriet ved sit Forslag ikke særligt har haft Tanken henvendt ogsaa paa Forholdet ved de Skoler, der som den omtalte have Realafdelinger, der i flere Klasser eller, som jeg paa Bilaget har forudsat, i alle have Undervisning for en Del tilfælles med de vedkommende studerende Afdelinger. I saadanne Skoler fremkommer der nemlig en særlig Vanskelighed derved, at Opgivelsen af den græske Undervisning betydelig formindsker Antallet af de Timer, hvori Realafdelingerne i 3. og 4. Klasse kan faa særlig Undervisning udenfor de studerendes. Hvad Mathematiken angaar, er jeg da gaaet ud fra den Forudsætning, at Maalet ved Udgangen af Skolen sættes ens med det, den tidligere Madvigske Skoleplan opstillede. Hvad der derved vil komme til, udover hvad der nu kræves til 4. Klasses Aarsprøve, er ikke saa meget, at der derved vil behøves 4 Timer i hver af de to øverste Klasser. Henlægges der nu alligevel i disse to Klasser det nævnte Tal Timer til Faget, ville de studerende Disciple ikke komme til at behøve ved Udgangen af 4. Klasse at have naaet saa vidt, som de nu naa. Men da maa der gives Realdisciplene Lejlighed til i særegne Timer at indhente, hvad de i Fællestimerne ville faa mindre end nu. Alligevel har jeg dertil, saavel som til praktisk Regning og geometrisk Tegning, ikke set nogen Mulighed for at henlægge flere Timer, end der ved den mig nu betroede Skole særlig tilstaas Realdisciplene.

Men med Undtagelse af en Formindskelse med en Fællestime i 3. Klasse har jeg — hvad der næppe vil være fornødent — ogsaa kunnet tildele de to her omhandlede Klasser det samme Tal Fællestimer, som de nu have. Og for Realdisciplene maa da den geometriske Tegning indskrænkes til de uundgaelig nødvendige Øvelser i Brugen af Passer og Lineal. Ellers har jeg foruden 2 Timer Religion i hver Klasse tillagt Historien 3 Timer i hver af de 5 øverste Klasser, og Tysk, Naturhistorie og Geografi hele Skolen igennem 2 Timer i hver vedkommende Klasse. Men Realdisciplene maa da i 3. og 4. Klasse nøjes med 1 Time Skrivning og 1 Time Tegning i hver. Og i Fransk, hvori de ikke skal skrive Stil, maa de kunne nøjes med 1 Time mindre end de studerende. Vel kommer jeg da for dette Sprogs Vedkommende ikke til at tage det af Ministeriet givne Vink til Følge og henlægge flere Timer dertil, end det nu har. Men idet jeg ikke kan stille det som Opgaven for Skolens Undervisning at bringe Disciplene til at kunne tale Sproget, men blot at kunne forstaa en Bog deri uden ligefrem at foretage en Oversættelse, og saa at kunne opfatte, hvad der mundtlig udsiges i det, f. Eks. ved internationale Fagmøder, saa kaldte Kongresser af Videnskabs- eller Forretningsmænd, maa jeg ogsaa anse det Tal Skoletimer, der nu bruges til Undervisning deri, for fuldkomment tilstrækkeligt. Endelig har jeg i 5. Klasse tillagt Dansk 1 Time mere, end det nu her har, en Forøgelse, som det højlig kan trænge til. Og derefter skal jeg i Anledning af den her og i det følgende omhandlede Fag- og Timefordeling ikke undlade endnu blot udtrykkelig at udtale, at jeg glæder mig over og fuldt ud kan slutte mig til Ministeriets Tanke om at bibringe Disciplene Kendskab til den græske Litteratur, Mythologi og Antikviteter ved Hjælp af Oversættelser, som ogsaa ved Mødet selv fandt en kraftig Støtte i den Erklæring, der blev afgiven af en af Deltagerne, at han i den ham betroede Skole, hvor han selv driver denne Undervisning med de mathematisk studerende Disciple, hos disse fandt et langt fyldigere og klarere Kendskab til Grækernes hele Folkeliv og Aandsudvikling, end de sproglig studerende viste sig i Besiddelse af. Kun mener jeg, at de 6 Timer, jeg i de 4 øverste Klasser efter Ministeriets Anvisning har henlagt dertil, vil afgive saa rummelig Tid, at ogsaa klassiske Digtværker i nyere Sprog maa kunne medtages i Oversættelse. En Student bør dog ikke være ukendt med Digtene som Shakespeare, Byron, Dante, Calderon, Cervantes o. fl.

Men efter at jeg saaledes har søgt at klare, hvordan jeg maa tænke mig, Stillingen vil blive i Henhold til de af Ministeriet givne Antydninger, synes jeg ikke, jeg kan fordølge, at der er et Punkt af Ministeriets Forslag, jeg meget nødig vilde gaa med til. Jeg kan ikke med Ministeriet sige, at Oldnordisk aldrig burde være indført i den lærde Skole, lige saa lidt som jeg nu kan slutte mig til Tanken om at afskaffe det. Jeg ved meget vel, at der er mange, der sige, de har slet intet Udbytte haft af Undervisningen i dette Fag. Men jeg tror, Grunden dertil ligger ikke i Fagets Beskaffenhed, men i en urigtig Fremgangsmaade ved Undervisningen deri. Dels har mange Lærere ikke kunnet følge den i sin Tid givne og af Inspektionen oftere indskærpede Anvisning paa, ved dette Sprog kun at lægge an paa at lære Disciplene at kende og forstaa Sprogets Former, naar de traf paa dem, og ikke at kunne danne dem selv. Dels har jeg idelig truffet højst paafaldende Vidnesbyrd om, hvor lidt Undervisningen havde benyttet selv de nærmest liggende Anledninger til at oplyse Ord, Former og Betydninger i Nutidens danske Sprog, end sige at den skulde have indladt sig paa nogetsomhelst vedrørende Sprogets historiske Udvikling gennem Tiderne. Endelig har jeg vel en Gang tidligere, i min Skrivelse til Ministeriet af 30. Januar 1884 om den af mig udgivne Bog „Sproglærens Grundbegreber“, udtalt det som min Overbevisning, at Lydlæren endnu ikke var kommen til en saadan Udvikling, at den egnede sig til at behandles ved Skolens Undervisning. Men siden den Tid er Udviklingen skreden fremad; og nu tror jeg, denne Side af Sprogvidskaben staar paa et saadant Trin, at ikke alene min tidligere Betænkelighed er falden bort, men det endog maa siges, at den Indsigt, Skolen giver den videnskabelig dannede Ungdom i Sprogets Liv, Udvikling og Væsen, er ikke fuldstændig, naar den ikke i det mindste fører den til at faa en nogenlunde fyldig Forestilling om Videnskabens Arbejde ogsaa hermed. Vi har jo endog faaet en Skolebog som Dahlerup og Jespersens „Kortfatet dansk Lydlære“. Det er mig umuligt at se andet, end at det maa være nødvendigt for at faa en klar Forestilling om den danske Lydlære ogsaa at kende Oldsproget; kun ved at tage dette til Udgangspunkt kan Udviklingen sikrest og klarest forfølges lige til Nutiden. I det hele kan jeg ikke se, at nogen som helst, der ifølge sin Dannelselse og Stilling kan komme til at skulle gøre en fyldigere Brug af Modersmaalet i Tale eller Skrift og derved for sit Vedkommende øve Indflydelse paa dets Udvikling, i vor Tid, hvor enhver be-

stræber sig for at handle efter rationelle Hensyn, skulde kunne undvære Kendskab til Stammesproget for at være sikker paa, hans Behandling af Modersmaalet gaar i den Retning, Sprogets historiske Udvikling naturlig peger i. Alle disse Grunde slutte sig hos mig til den Betydning, det for en dansk Dreng og Ungersvend afgjort synes mig at have at blive umiddelbart kendt med den nordiske Oldtids Litteratur og derigennem med det nordiske Aandsliv i Almindelighed; her bør han ikke henvises til Oversættelser alene; og tages den af mig først omtalte, af Inspektionen givne Anvisning til Rettesnor ved Undervisningen, kræver denne slet ikke af Disciplen et saa vidtløftigt og besværligt Arbejde, som det i Almindelighed paastaas. Derfor var det mig ogsaa en stor Tilfredsstillelse, at flere af Deltagerne i Mødet, der med mig nødig vilde se den lærde Skole opgive det Oldnordiske, kunde afgive et Vidnesbyrd, der stadfæstede den Erfaring, jeg selv mente at have gjort, at Undervisningen deri efter lang Tids Usikkerhed og Famlen nu endelig syntes at være kommen i en sikrere Gænge, saa at der var Udsigt til, den kunde bære god Frugt. Men des haardere vilde det være nu at afbryde Udviklingen, saa denne om kortere eller længere Tid skulde maatte begynde fra for igen. Thi at den Tid vil komme og næppe er langt borte, da en romantisk Bevægelse igen gør sig gældende i vor Udvikling, saa at denne igen kommer til at gaa i bestemt national Retning, og at der paa ny vil vaagne den samme Længsel efter Kendskab til Oldsproget, som i sin Tid bragte dette ind først i Lærernes Fagkreds og dernæst i Skolen, det er jeg for min Del overbevist om. Hvorfor da ikke hellere fortsætte Udviklingen, som den nu er i Gang? Dermed har jeg saa faaet fremstillet, hvad der for mig har knyttet sig til Ministeriets Ytringer om det Oldnordiske som Skolefag. Jeg har derved maaske været temmelig vidtløftig. Jeg beder det undskyldt. Sagen ligger mig paa Hjerte. Jeg har derfor søgt at danne mig en Forestilling om, hvordan en Fag- og Timefordeling vilde komme til at se ud, naar den ved Siden af de øvrige Krav, der stilles, vel opgav Græsk, men beholdt Oldnordisk. Og jeg beder om Tilladelse til at fremlægge en saadan for Ministeriet paa det medfølgende Bilag B. Derved maa jeg være af den Formening, at det i den paagældende Auledning noget formindskede Tal Timer, jeg i 6., 5. og 3. Klasse har henlagt til Latinen, vil være fuldt ud tilstrækkeligt, til at Disciplen kan vinde den Kundskab og Læsning, der nu kræves i dette Sprog, ligesom ogsaa Mathematiken i 4. Klasse — som jeg ovenfor

antydede — fuldt vel vil kunne taale at faa en Fællestime mindre, naar Realdisciplene samtidig faa en særlig Time mere.

Men efter . at jeg saaledes har faaet udtalt mig om de Punkter ved Skolens Ordning, der ligefrem peges hen til i Ministeriets Skrivelse, tror jeg ikke at burde afsende denne min Betænkning uden med det samme at lade den frembære et Ønske, der i den senere Tid er blevet mere og mere levende hos mig; ved Mødet selv kom jeg ogsaa en Gang til at fremsætte det; og jeg troede at kunne mærke, at det fandt Genklang hos flere af Deltagerne; men jeg fik ikke Lejlighed til bestemtere at stille det frem og foranledige det optaget til ligefrem Behandling. Ministeriet har selv en Gang, i Rundskrivelsen af 13de Oktober 1881, udtalt en Tanke om at ordne ved Skolen et treaarigt Kursus, hvorved Disciple, der havde bestaaet den almindelige Forberedelsesprøve, kunde bringes til at kunne underkaste sig en Afgangsprøve i mathematisk-naturvidenskabelig Retning. I sproglig-historisk Retning har vi, som det vil være Ministeriet bekendt, her ved Skolen i længere Tid iværksat noget tilsvarende med Disciple med den nævnte Fordømmelse, idet disse have siddet to Aar i 5. Klasse, saaledes at de i det første Aar med Klassens øvrige Disciple have taget Del i Skolens Undervisning i de Fag, hvori de have været i Stand til at følge med disse, nemlig Dansk, Historie, Naturlære og Tysk eller Engelsk, for enkeltes Vedkommende ogsaa Fransk; saaledes ere de blevne bragte til ved Udgangen af det første Aar at kunne skrive deres latinske Stil og underkaste sig Optagelsesprøve i de nævnte Fag; og derefter har de saa i to Aar fuldt ud deltaget i Undervisningen i 5. og 6. Klasse. I de sidste Aar har der hver Gang ved Afgangsprøven her været Eksaminander, der havde faaet denne Forberedelse; og iblandt dem har flere været blandt dem, der har bestaaet Prøven med bedst Udfald. Ved Ophævelsen af den græske Undervisning i Skolen vil der overalt blive tilstrækkelig Lærerkraft ledig, til at et saadant treaarigt Kursus kunde ordnes som Led af Skolens eget Arbejde, hvorved de paagældende vilde kunne fries for den store Udgift, den private Undervisning nu volder dem; og der vilde da ogsaa kunne paalægges dem, der ved Forberedelsesprøven har ladet sig prøve i Fransk, men ikke i Tysk, at skaffe sig den Kundskab i dette Sprog, som en Student dog ikke bør savne. Og i det hele vilde det være et stort Gode, om der paa denne Maade kunde aabnes en Mulig-

Bilag A.

	6. Kl.	5. Kl.	4. Kl.		3. Kl.		2. Kl.		1. Kl.					
			Stud.	Bl.	Stud.	Bl.	Stud.	Bl.	Stud.	Bl.				
Dansk	3	3	2	1	3	1	2		3					
Læsning af klassiske Værker i Oversættelse	2	2	1	"	1	"	7	"	6	"				
Latin	8	8	8	"	8	"		"		"				
Tysk	(2)	(2)	2		2		2	"	2	"				
Fransk	3	3	1	2	1	2	3	3	4	4				
Engelsk	2	2	"	3	"	3	"	5	"	4				
Religion	2	2	2		2		2		2					
Historie	3	3	3		3		3		3					
Geografi	"	"	2		2		2		2					
Naturhistorie	"	"	2		2		2		2					
Mathematik	4	4	5	2	4	2	6		5					
Naturlære	3	3	"	2	"	2	"		"					
Skrivning	"	"	"	1	"	1	"		"					
Tegning	"	"	"	1	"	1	"	2	"	2				
Sang	2	2	2		2		2		2					
Gymnastik	4	4	4		4		4		4					
I alt ugentl. Timer	36	36	10.	26.	10.	10.	26.	10.	7.	29.	7.	6.	30.	6.

Bilag B.

	6. Kl.	5. Kl.	4. Kl.		3. Kl.		2. Kl.		1. Kl.					
			Stud.	Bl.	Stud.	Bl.	Stud.	Bl.	Stud.	Bl.				
Dansk	3	3		2	1		3	1		2		3		
Oldnordisk	1	1	1		"	1		"		"		"		
Klass. Læsn. i Oversætt.	2	2	1		"	1		"		"		"		
Latin	7	7	8		"	7		"	7	"		6	"	
Tysk	(2)	(2)		2			2			2	"		2	
Fransk	3	3	1	2		1	2		3	3			4	
Engelsk	2	2	"		3	"		3	"		5	"	4	
Religion	2	2	"	2		"	2		"	2		"	2	
Historie	3	3		3			3			3			2	
Geografi	"	"		2			2			2			2	
Naturhistorie	"	"		2			2			2			2	
Mathematik	4	4		4	3		4	2		6			5	
Naturlære	3	3	"		2	"		2		"			"	
Skrivning	"	"	"		1	"		1		"			"	
Tegning	"	"	"		1	"		1		"	2		"	
Sang	2	2	"	2		"	2		"	2		"	2	
Gymnastik	4	4		4			4			4			4	
I alt ugentl. Timer	36	36	11.	25.	11.	10.	26.	10.	7.	29.	7.	6.	30.	6.

hed for, at Valget af Livsvejen kunde opsættes til Udgangen af 4. Klasse.

Dermed skal jeg saa henstille mine Tanker i Anledning af den paatænkte Omdannelse af den lærde Skole til Ministeriets Overvejelse. Men jeg vil ikke undlade at bevidne Ministeriet min særdeles Taknemlighed, fordi det ved at rejse Spørgsmaalet har givet Anledning til, at der kunde fremstaa og udvikle sig en livligere Forhandling om den lærde Skoles Vilkaar, end der i et længere Tidsrum har fundet Sted imellem os.

Efter at disse Betankninger vare indsendte til Ministeriet i de sidste Dage af Avgust Maaned, har Sagen fundet en foreløbig Afslutning ved en Skrivelse af 13. November f. A. fra Ministeriet til Lærerraadet ved Københavns Universitet af følgende Indhold:

Med det Formaal at søge Manglerne ved Ordningen af den højere Skoleundervisning afhjulpne, har Ministeriet nylig forhandlet med vedkommende sagkyndige paa Grundlag af et Forslag, der i Hovedsagen gaar ud paa at ophæve den lærde Skoles nuværende Tvedeling i en sproglig-historisk og en matematisk-naturvidenskabelig Linie. For at kunne naa dette Formaal ved Gennemførelsen af fælles Undervisning i Latin og Mathematik i Skolens øverste Klasser, har man foreslaaet at lade den sproglige Undervisning i Oldnordisk og Græsk bortfalde.

Efter nøjere Overvejelse af Sagen har Ministeriet fundet det rettest at underkaste sit Forslag forskellige Ændringer, uden dog at fravige Grundtanken i dette. Man er herved bleven ledet til at optage den, baade tidligere og under den nys stedfundue Forhandling fremsatte Betragtning, at der vilde kunne opnaas væsentlige Fordele ved at sætte Skoleundervisningen i en nærmere organisk Forbindelse med Universitetet. Da der baade af denne og af andre Grunde bliver Spørgsmaal om at kræve Universitetets Medvirkning til Gennemførelsen af den paatænkte Reform, ønsker Ministeriet, forinden der gaas videre i Sagen, at give Universitetets Lærere Lejlighed til at udtale sig om denne i den fyldigst mulige Form.

Idet Ministeriet i denne Anledning henvender sig til D'Hrr. Rektor og Professorer, maa man, paa Grund af den nære Sammenhæng mellem alle de her foreliggende Spørgsmaal, anse det for nødvendigt i Hovedtrækkene at meddele, hvorledes man i det hele tænker sig den højere Skoleundervisning omordnet, og hvilke Betragtninger der have været bestemmende for Ministeriet. Til nærmere Oplysning om Sagen henvises til den medfølgende trykte Samling, som indeholder Ministeriets foreløbige Forslag og de Betænkninger, der over dette ere afgivne af Undervisningsinspektionen samt af Rektorerne for Statskolerne og Bestyrerne af de private lærde Skoler, tilligemed en fra det kirkelige Raad modtagen Indstilling. Tillige medfølger en senere indkommen Adresse, der er underskrevet af 70 Lærere i de klassiske Sprog.

Den højere Skoleundervisning skal ikke have det Formaal at forberede til specielle Livsstillinger; men det er dens Opgave at meddele en saadan almindelig Aandsudvikling og alsidig Kundskabsfyldte, som kan have Betydning i alle Livsforhold. Efter de Grundsætninger, paa hvilke Ordningen her i Landet i 40 Aar har været bygget, maa Almendannelsen have et dobbelt Grundlag, dels i Kendskabet til den menneskelige Aands Udvikling og Ytringsformer, dels i Indsigten i Naturlivet og de Love, som styre dette. Iblant Undervisningsfagene paa hver Side indtager det latinske Sprog og Mathematiken en central Plads. Disse tvende Fag have, hver paa sin ejendommelige Maade og saaledes, at de gensidig supplere hinanden, en fremherskende Betydning for Udviklingen af logisk Sans og selvstændig Tænkning. Latinen er, ved Siden af Modersmaalet, det ubetinget vigtigste Middel for den sproglig-grammatiske Uddannelse; i de levende Fremmedsprog kan og bør Undervisningen ikke forfølge dette Maal, men maa have et ganske overvejende praktisk Øjemed. Mathematiken er ikke blot i sig selv uundværlig for Øvelsen i abstrakt Tænkning; den mathematiske Dannelse er tillige en nødvendig Forudsætning for Forstaaelsen af Naturens Love og Verdensbygningen.

Naar disse Betragtninger tages til Udgangspunkt, kan det ikke bestrides, at den ved Loven af 1871 indførte Tvedeling af den højere Undervisning betegner et Tilbageskridt, forsaavidt som man derved, vel ikke principielt, men dog faktisk, i det væsentlige har opgivet at naa en alsidig og harmonisk Dannelse

gennem Skoleundervisningen. Idet Undervisningen i Latin og i Mathematik, hver for sin Afdelings Vedkommende, ophører ved Udgangen af 4de Klasse, altsaa omtrent i 16 Aars Alderen, faa Disciplene et ganske utilstrækkeligt Kendskab til enten det ene eller det andet af disse Fag, ikke blot fordi Stoffet læres i for ringe Omfang, men især fordi Undervisningen standses netop i den Alder, hvori disse Fag først ret kunne udøve deres almindelige og modnende Virkning. Paa Grund af Afslutningen i 4de Klasse og det dermed følgende Repetitions- og Eksamensarbejde, som yderligere forøges ved Fordringen om latinsk Stil til 4de Klasses Eksamen, faar Undervisningen i de tvende Hovedfag et Præg af forhastet Udenadslæren, som er i absolut Strid med Fagenes Natur og deres Betydning for Skolen.

Den lærde Skole er paa denne Maade kommen ind i en uheldig Ensidsighed og nærmer sig, langt mere end den burde, til at være en Fagskole. Dette gælder vel fortrinsvis om den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling, hvor Undervisningen i klassisk Sprog og Literatur er reduceret til et Minimum af Latinlæsning; men det gælder ogsaa for den sproglig-historiske Linie, hvor saadanne Fag som Fysik og Astronomi i de øverste Klasser kun faa en rent overfladisk Betydning paa Grund af det mangelfulde matematiske Grundlag. De øvrige Mangler og Misgreb, som knytte sig til Tvedelingen og den dermed forbundne Ordning af 4de Klasses Eksamen, ere saa alsidig belyste ved de sagkyndiges Udtalelser, at man derom kan indskrænke sig til en Henvisning til de trykte Forhandlinger.

Hovedopgaven for enhver Reform maa være den, at gendanne Latin og Mathematik, i Forbindelse med den mekaniske Fysik, i disse Fags naturlige og oprindelige Plads som Fællesfag for alle Disciple igennem hele Skolen. Men hertil vil udkræves en Forøgelse af Timetallet i disse Fag; og denne Forøgelse bør ikke ske paa Bekostning af de virkelige Fremskridt, der ere naaede ved Skolereformen af 1871.

Det kunde ligge nær at tænke paa at søge det i 1871 fastsatte Maksimum af ugentlige Undervisningstimer (30, foruden Sang og Gymnastik) udvidet med nogle faa ugentlige Timer. Ministeriet maa anse en saadan Udvej for aldeles utilraadelig. Den oftnævnte Lov havde for en meget væsentlig Del det Formaal at imødekomme de ofte og længe gentagne Klager over

Disciplenes Overbebyrdelse; og den nugældende Regel om Timeantallet maa betragtes som et af aarlange Overvejelser fremgaaet Kompromis mellem Skolens og Livets Fordringer, som der ikke kan rokkes ved, uden at Skolen udsættes for de gamle Bebrejdelser for at tiltage sig et utilbørligt Raaderum paa Bekostning af Ungdommens frie Udvikling.

Ligesaa lidt kan der for Alvor være Tale om at skaffe Plads ved at fjerne de nyere fremmede Sprog fra den Plads i de to øverste Klasser, som de have opnaaet i 1871. Dette vilde være et aabenlyst Tilbageskridt, i Betragtning af de levende Sprogs store og almindelige praktiske Betydning, der under vort Lands Forhold gør sig gældende med særlig Styrke. Skolen vilde herved fornægte en af sine Opgaver, at udruste Disciplene med almennyttige positive Kundskaber.

Ved disse Overvejelser er Ministeriet blevet ledet til at bringe Opgivelsen af den oldnordiske og græske Sprogundervisning i Forslag. Hvad det første af disse Sprog angaar, har det langt overvejende Antal af Skolens Repræsentanter sluttet sig til Forslaget; og man kan saa meget mindre finde Betænkelse ved at fastholde dette, som man ad anden Vej, hvad det følgende vil vise, er betænkt paa at søge Erstatning for, hvad der ved Afskaffelsen af Undervisningen i Oldnordisk kan tabes med Hensyn til Indsigten i Modersmaalets Udvikling.

For det græske Sprogs Vedkommende har Forslaget fra flere Sider fremkaldt en Række af Indsigelser, forskellige i deres Begrundelse, men for den største Del mere eller mindre bundende i et personligt Skøn. Her, hvor det ene Skøn staar mod det andet, er det berettiget at holde sig til de uimodsige- lig kompetente Domme, navnlig de af Undervisningsinspektionens Flertal udtalte, som have bekræftet, hvad man paa Forhaand har anset for sandsynligt; og Ministeriet kan ikke andet end fastholde den Opfattelse, at Undervisningen i græsk Sprog, i Forhold til de givne Midler, sigter imod et altfor idealt Maal, og at den med det Timeantal, som kan tillægges den, end ikke tilnærmelsesvis kan naa dette Maal. At der ikke heri ligger nogen Miskendelse af den uundværlige Betydning, som Kendskab til de højeste Former af Oldtidens Literatur og Kultur har for Ungdommen, turde være godtgjort ved Ministeriets Forslag om at erstatte den sproglige Undervisning i Græsk med Læsning

af græske Forfattere i Oversættelse og i det hele med Undervisning i græsk Oldtidskundskab, omfattende Mythologi, Kunst- og Kulturhistorie. De Indvendinger, der ere fremkomne mod denne Undervisningsform, og som væsentlig støtte sig til, at den er ny og uprøvet, forekomme ikke Ministeriet holdbare; og under Forudsætning af, at denne Undervisning stilles som et selvstændigt Examensfag for Skolens tre øverste Klasser, turde det snarere være et mod al Erfaring stridende Postulat, at der ikke ad denne Vej kan erhverves en værdifuld Kundskab.

Idet man i hvert Fald maa anse det for et uomtvisteligt Fremskridt, at de Disciple, som under den nuværende Ordning aldeles intet lære om den græske Oldtid, uden igennem hvad Historieundervisningen kan meddele dem, faa Adgang til den her omtalte Undervisning, er man paa den anden Side kommen til den Antagelse, at det vil være rigtigt i et vist Omfang at tage Hensyn til de for Bevarelsen af den græske Sprogundervisning fremførte Grunde. Disses reelle Betydning lader sig næppe bestride, naar der er Spørgsmaal om Uddannelsen af de studerende, for hvem Kundskaber i græsk Sprog ere absolut nødvendige. For de theologisk studerende er et videnskabeligt Studium betinget af saadanne Kundskaber, og det samme gælder for en Del af dem, der forberede sig til Skoleembedseksamen. Det lader sig ikke med Sikkerhed forud beregne, hvor meget Studietiden vilde forlænges ved, at de paagældende henvises til at søge Undervisning i Græsk ved Universitetet — saaledes som det nu er Tilfældet med Hebraisk —; men den blotte Mulighed af, at Studierne i en betydelig Grad kunde vanskeliggøres for en talrig Klasse af Akademikere, turde i og for sig være en tilstrækkelig Grund til at lade Skolen læmpe sig efter dette praktiske Hensyn.

Man har tænkt sig, at dette Hensyn kunde imødekommes i passende Udstrækning ved, at der bibeholdes en vis Tvedeling af Undervisningen, vel at mærke kun i Skolens to øverste Klasser, og af en ganske anden og mere begrænset Karakter end den nuværende Tvedeling. I disse Klasser kunde Disciplene da efter eget Valg lære enten Græsk, hvormed vilde følge en mere begrænset Undervisning i Mathematik og Naturlære, eller ogsaa disse Fag i et større Omfang, i Forbindelse med Undervisning i græsk Oldtidskundskab, saaledes som det foran er angivet. Kun i de her nævnte Fag vilde Undervisningen blive forskellig for

de to Afdelinger; i alle andre Fag, derunder Latin, vilde den være fælles. Naar det tages i Betragtning, at Disciplene i den Alder, som der her er Tale om, kunne antages at have truffet deres Valg med større Modenhed og med bedre Betingelser for Tiløgnelsen af deres særlige Fag, end det ved den nuværende Ordning, hvor Tvedelingen begynder i 3die Klasse, tør forudsættes, kan der vistnok gøres Regning paa, at den eventuelle græsk-latinske Afdeling med 7 ugentlige Timer i Græsk for hver Klasse i Løbet af to Aar kan føre sine Disciple lige saa vidt i dette Sprog, som de nu naa ved Udgangen af næstøverste (5te) Klasse, under den Forudsætning, at der ved Eksamen kun opgives de Forfatterpena, der ere læste som nye i det sidste Aar. For denne Linies Vedkommende maa Undervisningen i Mathematik og Naturlære tilsammen rimeligvis indskrænkes til 3 ugentlige Timer i den ene og 4 i den anden Klasse; det er imidlertid klart, at disse Fag dog ville give et uden Sammenligning større Udbytte, end de nu give for den sproglig-historiske Linie, hvor Undervisningen i Mathematik allerede indskrænkes i 3die Klasse og helt bortfalder for de øverste Klasser.

For den anden Linie, den mathematisk-latinske, vil Optagelsen af Latin som Fællesfag og af græsk Oldtidskendskab som særligt Fag nødvendiggøre nogen Indskrænkning af Mathematikundervisningen, i Forhold til det Maal, hvortil den nuværende Skoles ene Afdeling kan føre sine Disciple. Forsaavidt Skolen muligvis herved bliver ude af Stand til at give en direkte Forberedelse til specielle Lærestalter, navnlig den polytekniske, er dette dog ikke andet, end hvad der ligefrem følger af den foran udtalte Grundbetragtning af den lærde Skoles Væsen og Opgave.

Som fælles for alle Disciple bør latinsk Stil vistnok genindføres som Eksamenfag ved Afgangseksamen, men uden at der stilles større Fordringer end ved den nuværende Stilprøve ved 4de Klasses Eksamen. Denne Prøve vil herved komme paa sin rette Plads og blive en langt mindre Byrde for Disciplene, end den nu er. For de øvrige Skolefags Vedkommende kan Ministeriet paa Sagens nuværende Trin ikke finde Anledning til at rejse Spørgsmaalet om nogen betydeligere Forandring i de gældende Regler, og den Udvidelse af Timetallet, som man i det foreløbige Forslag havde ment at kunne tillægge forskellige Fag, har man, for at kunne ordne Sagen paa den her angivne Maade,

i det Væsentlige maattet opgive. Man har dog anset det for at være en naturlig Erstatning for Afskaffelsen af Oldnordisk, at Timeantallet i Dansk i hver af de to øverste Klasser forstærkes med 1 ugentlig Time, og ligeledes maa man anse 1 Times ugentlig Undervisning i disse Klasser, dels i Jord- og Naturbeskrivelse, dels i Geognosi, for et heldigt Supplement til den naturvidenskabelige Undervisning. Endvidere har man tænkt sig Engelsk indført som obligatorisk Fag i 3die og 4de Klasse. Paa den anden Side turde det være rigtigst at afskaffe den nuværende Prøve i fransk Stil ved Afgangseksamen, for at Tiden paa en frugtbarere Maade kan anvendes til Læsningen af dette Sprog, der i Fremtiden ligesom nu maa betragtes som det vigtigste af de i Skolen lærte moderne fremmede Sprog.

De Savn, som den her antydede Omordning, sammenlignet med den nuværende Tilstand, vil fremkalde, have, i alt Fald fra Skolens Standpunkt, kun liden Betydning i Forhold til, hvad der vil opnaas til Fremme af den højere Skoles egentlige Formaal. Men baade for at afhjælpe disse Savn og for at give Skolens Undervisning en saa fyldig Afrunding i forskellige Retninger, som i og for sig er ønskelig, men med den en Gang givne Begrænsning af Skolens Omraade ikke kan fordres af denne, ønsker Ministeriet det taget under alvorlig Overvejelse, om der ikke ad den ved tidligere Traditioner anviste Vej kunde raades Bod paa Skolens Ufuldkommenhed, nemlig ved Indførelsen af et Skoleundervisningen supplerende Universitetskursus med tilhørende Eksamen. Denne Eksamen, der maatte tages Aaret efter Afgangseksamen ved Skolen, vilde, efter Ministeriets Tanke, i det hele faa en lignende Betydning som den i 1850 ophævede saakaldte anden Eksamen.

Man har foreløbig tænkt sig dette Kursus ordnet saaledes, at der til Forelæsnings- og Eksamensfag valgtes Filosofi, Historie, dansk Sproghistorie, Fysiologi, og et af følgende tre Fag: Græsk, Matematik eller Naturvidenskab, ialt altsaa 5 Fag. Filosofi vilde beholde det samme Omfang som nu ved filosofisk Eksamen. I Historie skulde gives en Udsigt over et enkelt Tidsrum af større kulturhistorisk Betydning, henhørende til de Perioder, som gennemgaas paa mere kortfattet Maade i Skolen. En Forelæsning over dansk Sproghistorie, som omfattede Udviklingen fra Oldtiden indtil Holbergs Tid, vilde vistnok kunne erstatte, hvad der i visse Retninger mulig tabes ved Opgivelsen

af oldnordisk Sprog i Skolen. Det fysiologiske Kursus maatte give et Omrids af Læren om det menneskelige Legeme og dets Funktioner og, med større Kortfattethed, af Sundhedslæren. Græsk maatte være obligatorisk Fag for dem, der senere vilde tage theologisk Eksamen eller Skoleembedseksamen med Latin som Hovedfag; iøvrigt skulde Eksamen i Græsk kunne tages særskilt som Tillægsprøve. Matematikundervisningen vilde, ligesom det græske Kursus, blive et Supplement til Skolens Undervisning, beregnet paa at føre de studerende til det samme Maal, som under den nuværende Ordning kan naas i Skolen, saaledes at de, der havde gennemgaaet dette Kursus med den afsluttende Eksamen, derefter umiddelbart kunde gaa over til den polytekniske Lærestalt. Ogsaa denne Prøve bør kunne tages særskilt som Tillægsprøve. Ved Naturvidenskab, som maatte studeres af dem, der ikke vilde gaa den specielt græske eller matematiske Vej, er tænkt paa et Kursus enten i kemisk Fysik, eller i Astronomi, eller i Geologi.

Med Forbehold af det allerede anførte, vilde det iøvrigt være en Selvfølge, at alle de Rettigheder, der nu ere knyttede til Afgangseksamen ved Skolen, henholdsvis i den ene eller den anden Retning, i Forbindelse med filosofisk Eksamen, fremtidig paa ligelig Maade maatte tilkomme alle, der havde bestaaet Afgangseksamen i Forbindelse med den Eksamen, der skulde afslutte det første Universitetsaar.

Man har ikke overset, at den anden Del af Afgangseksamen, til hvis Ordning der her er givet foreløbige Antydninger, maa, hvorledes den end indrettes, uundgaeligt optage de unge studerendes Tid fuldstændigt i Løbet af et Aar, hvis den overhovedet skal have nogen virkelig Betydning. Man har derfor ogsaa imødeset den Indvending, at Studietiden vil blive forlænget. Hertil maa først i Almindelighed bemærkes, at med de Fordringer, som den lærde Skole for Tiden stiller, og som ikke tænkes kvantitativt forøgede, falder Udgangen af Skolen her i Landet paa et forholdsvis tidligt Alderstrin, ofte i Nærheden af den lovmæssige Minimumsalder 17 Aar. Praktisk set, er Forholdet vistnok det, at ikke faa Studenter kun have liden Nytte af det første Universitetsaar, dels fordi de endnu ikke have kunnet tage Bestemmelse om deres Fremtid, dels fordi de mangle Vane og Øvelse i at arbejde paa egen Haand. Baade af den ene og den anden Grund vilde et Kursus som det foreslaaede, alene ved

at lægge Arbejdet til Rette under den med Eksamen følgende Tvang, være et stort Gode for saadanne unge Mennesker. Det første Studenteraar vilde danne en naturlig Overgang fra Skolen til det frie Universitetsstudium og tillige modne Bevidstheden om det indre Kald. For de andre, nu for Tiden vistnok de talrigste Studenter, der straks med ihærdig Flid kaste sig over et bestemt Studium, vil under den forudsatte Ordning det første Universitetsaar vistnok blive et ligefremt Tillæg til Studietiden. Til Gengæld vil Embedsstudiet komme til at hvile paa en bedre befæstet Almindelse, men der vil ikke desto mindre med en vis Berettigelse kunne klages over en saadan Forlængelse af Universitetsaarene.

Ministeriet vil derfor betragte Genindførelsen af Afgangseksamens anden Del i den her fremstillede Form som betinget af, at der fra Universitetets Side kan, for de forskellige Embedseksamens Vedkommende, gives Tilsagn om en til Forslaget svarende Lettelse af Eksamensfordringerne, saaledes at Universitetsstudiet i det hele ikke vil komme til at optage længere Tid end nu. Naar der henses til Forholdene i andre Lande, kan man ikke antage andet, end at en saadan Afkortning af Studietiden, enten ved Indskrænkning af Stoffet eller ved nøjagtig Præcisering af Eksamensfordringerne, maa kunne gennemføres uden Skade for den faglige Uddannelse.

I det hele taget maa Ministeriet sætte den største Pris paa, baade i den ene og den anden Retning, at opnaa Universitetets Medvirkning til dets Formaal, for saa vidt som der her er Spørgsmaal om at udvide Ungdommens almindelige Dannelse paa den heldigste og mest frugtbringende Maade.

Med disse Bemærkninger anmoder Ministeriet Konsistorium om at ville foranledige, at nærværende Sag i dens Helhed tages under Overvejelse af alle Universitetets Fakulteter, ikke blot med Hensyn til Sagens umiddelbare Betydning for Universitetet, men ogsaa for saa vidt som de paatænkte Forandringer i Skolens Undervisning tør antages at ville paavirke de akademiske Studier. Man forventer herefter at modtage de enkelte Fakulteters Betænkninger, ledsagede af Konsistoriums nærmere Ytringer over Sagen.

De foran nævnte trykte Bilag ønskes omdelte til samtlige Universitetslærere.

Udsigt
 over
Afgangs- og Aarsprøven
 i
 Viborg Kathedralskole og dens
 Forberedelsesskole.
 1890.

Tirsdagen d. 10. Juni.

8—12.	6. Kl.	<i>Dansk Stil, fri Opgave.</i>
	4. Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
4—8.	4. Kl. Realafdl.	<i>Praktisk Regning.</i>

Onsdagen d. 11. Juni.

8—12.	6. Kl.	<i>Latinsk Version.</i>
	4. Kl.	<i>Arithmetik.</i>

Torsdagen d. 12. Juni.

8—12.	6. Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
	4. Kl.	<i>Geometri.</i>
4—8.	4. Kl. Realafdl.	<i>Engelsk Version.</i>

Fredagen d. 13. Juni.

8—12.	6. Kl.	<i>Dansk Stil, bnd. Opgave.</i>
	4. Kl. stud. Afdl.	<i>Latinsk Stil.</i>

Lørdagen d. 28. Juni.

5. 4. Kl. Realafdl. **Dansk** (Overhøringen
aabnes med Nr. 1).

Mandagen d. 30. Juni.

8. 6. Kl. Nr. 1—8. **Dansk og Oldnord.** (1).
4. 6. Kl. Nr. 9—14; Priv. **Dansk og Oldnord.** (9).

Tirsdagen d. 1. Juli.

8. 6. Kl. **Tysk** (3).
4. Kl. st. Afdl. Nr. 1—10. **Geografi** (1).
8—11. 5. Kl. *Dansk Stil, bnd. Opgave.*
3. Kl. *Geometri.*
2. Kl. *Regning.*
1. Kl. stud. Afdl. *Latinsk Stil.*
11—2. 5. Kl. *Fransk Stil.*
3. stud. Kl. *Fransk Stil.*
Realkl. *Regning.*
2. Kl. *Dansk Stil.*
4. 4. Kl. stud. Afdl. Nr. 11, 12, Realafdl., Priv.
F. og J. V. J. **Geografi** (11; 2).

Onsdagen d. 2. Juli.

8. 6. Kl. Nr. 5—14. **Historie** (5).
8—11. 5. Kl. *Dansk Stil, fri Opg.*
3. stud. Kl. *Latinsk Stil.*
Realkl. *Engelsk Version.*
2. stud. Kl. *Latinsk Stil.*
1. Kl. *Dansk Stil.*
11—2. 5. Kl. *Latinsk Version.*
3. Kl. *Arithmetik.*
2. stud. Kl. *Fransk Stil.*
1. Kl. *Regning.*
3. 6. Kl. Nr. 1—4; Priv. **Historie** (1).
4. 4. Kl. Rlafdl. og st. Afdl. **Fransk** (2; 4).

Torsdagen d. 3. Juli.

8. 6. Kl. Nr. 7—14. **Latin, uforberedt** (7).
8—11. 3. stud. og Rlkl. **Naturhistorie** (12; 4).

(Torsdagen d. 3. Juli.)

- 8—11. 1. Kl. Religion (13).
 8—11. Kl. b. *Dansk Diktat og Genfortællingsstil.*
 Kl. a. *Regning.*
 11—2. Kl. b. *Regning.*
 Kl. a. *Dansk Diktat og Genfortællingsstil.*
 4. 6. Kl. Nr. 8—14. **Latin, forberedt (8).**
 4. Kl. math.-naturv. stud. **Naturlære og
 Matematik (10).**

Fredagen d. 4. Juli.

8. 6. Kl. Nr. 1—7, Priv. **Latin, forberedt (1).**
 8. 4. Kl. Realafdl. **Engelsk (3).**
 8—11. 3. Kl. *Dansk Stil.*
 Kl. a. Geografi (13).
 11—1. 3. stud. Kl. Latin (2).
 3. Rlkl. og 1. Kl. Rlafdl. Engelsk (3; 8).
 11—2. 4. Kl. stud. Afdl. *Fransk Stil.*
 3—5. 2. Rlkl. Dansk (7).
 4. 6. Kl. Nr. 1—6, Priv. **Latin, uforberedt (1).**
 4. Kl. stud. og Rlafdl. **Naturhistorie (11, 1).**
 5—7. 3. stud. Kl., spr.-hist. Afdl. Græsk (1).

Lørdagen d. 5. Juli.

8. 6. Kl. Priv. **Engelsk (2).**
 8—11. 5. Kl. Latin (4).
 2. Kl. stud. og Rl. Naturhistorie (3; 4).
 Kl. a. Religion (7).
 9. 4. Kl. math.-naturv. stud.; af 5. Kl. A.,
 B., G., S. J. og S. S.; Priv. J. V.
 J. og F. **Latin (4).**
 11—2. 5. Kl. Opt. Fransk (9).
 Kl. b. Naturhistorie (15).
 12—2. 3. Rlkl. og math.-naturv. stud. Natur-
 lære (7; 2).
 4. Af 5. Kl. G., S. J., S. S., A. og B.
 Priv. F. og J. V. J. **Græsk.**

(Lørdagen d. 5. Juli.)4. 4. Kl. Rlafdl. og stud. Afdl. **Historie** (3; 10).4—7. 2. Rlkl. og stud. Kl. **Arithmetik** (5; 1).**Mandagen d. 7. Juli.**8. 6. Kl. Nr. 7—14; 1. **Naturlære** (7).4. Kl. spr.-hist. stud. **Græsk** (5).8—11. 1. Kl. **Geografi** (19).Kl. b. **Religion** (8).11—1. 5. Kl. **Tysk** (10).11—2. 3. Rlkl. og stud. Kl. **Geografi** (7; 10).1. Kl. stud. Afdl. **Latin** (1).4. 6. Kl. Nr. 2—6; Priv. **Naturlære** (2).4—5. 2. stud. Kl. **Latin** (1).4—6. 5. Kl. **Dansk og Old-**
nordisk (2).3. Realkl. **Dansk** (2).4—7. 1. Kl. **Fransk** (6).6. 4. Realkl. **Naturlære** (2).**Tirsdagen d. 8. Juli.**8. 6. Kl. Nr. 9—14, 1—3. **Fransk** (9).4. Kl. spr.-hist. stud. **Mathematik** (7).8—11. 3. stud. og Rlkl. **Tysk** (5; 4).Kl. b. **Geografi** (12).11—2. 3. Rlkl. og stud. Kl. **Historie** (1; 11).2. stud. og Rlkl. **Geografi** (3; 7).3. 6. Kl. Nr. 4—8; Priv. **Fransk** (4).4. Kl. Rlafdl. og Priv.
F. og J. V. J. **Mathematik** (3).4—7. 1. Kl. **Dansk** (3).Kl. a. **Tysk** (4).**Onsdagen d. 9. Juli.**8. 6. Kl. Priv. **Græsk** (11).4. stud., spr.-hist. Afdl. **Latin** (2).8—11. 2. Rlkl. og stud. Kl. **Geometri** (6; 2).11—2. 5. Kl. Opt. **Historie** (2).

(Onsdagen d. 9. Juli.)

- 11—2. 1. Kl. Arithmetik (16).
Kl. b. Tysk (3).

Torsdagen d. 10. Juli.

8. 4. Kl. stud. og Rlafdl. Priv. J., F. Tysk (8; 1).
8—11. 5. Kl. Naturlære (5).
2. stud. Kl. og Rkl. Religion (4; 2).
Kl. b. Historie (10).
11—2. 2. Rkl. og stud. Kl. Historie (1; 4).
1. Kl. Naturhistorie (23).
4—7. 3. stud. Kl. og Rkl. Arithmetik (7; 5).
2. stud. Kl. og Rkl. Fransk (2; 4).
1. Kl. Historie (21).
Kl. b. Fransk (5).
Kl. a. Dansk (1).

Fredagen d. 11. Juli.

- 8—10. 5. Kl. Græsk (7).
8—11. 3. Rkl. og stud. Kl. Geometri (6; 8).
2. Rkl. og stud. Kl. Tysk (3; 3).
Kl. b. Dansk (1).
Kl. a. Historie (10).
11—2. 5. Kl. og 2. Rkl. Engelsk (11; 1).
1. Kl. Tysk (11).
Kl. a. Naturhist. (16).
4—7. 3. stud. Kl. og Rkl. Fransk (4; 1).

Lørdagen d. 12. Juli, Kl. 5 Efterm. holdes Skolens Aarsfest til Kundgørelse af Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien begynder.

Mandagen d. 14. Juli holdes Optagelsesprøven baade for Forberedelsesskolens Vedkommende og for dem, der efter Forberedelse andensteds er indmeldte til en af de fire nederste Klasser i Kathedralskolen, og **Prøven begynder ufravigelig Kl. 8.** 5 Disciple, der skal prøves til 5. Kl., blive i ved-

kommende Fag prøvede efter 5. Klasses Overhørelse i Faget, som ovenfor er antydet ved Mærket „Opt.“

Undervisningen aabnes igen i det ny Skoleaar Tirsdagen d. 19. August Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Aarsfesten indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gerning.

**Rektoratet for Viborg Kathedralskole, d. 11.
Juni 1890.**

H. H. Lefolii.